

BERENTEI TÜNDÉRKERT ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

2016. november 3.

A BERENTEI TÜNDEKERT ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Tartalom

I. BEVEZETŐ.....	3
II. AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI.....	5
III. AZ ÓVODA ÉS KÖRNYEZETÉNEK BEMUTATÁSA	6
IV. AZ ÓVODA KÜLDETÉS NYILATKOZATA.....	7
V. ÓVODA NEVELÉSI CÉLJA	8
VI. AZ ÓVODA NEVELÉSI FELADATAI	10
VI.1. Az egészséges életmód alakítása.....	10
VI.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösség nevelés	13
VI.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	16
VII. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	19
VII. 1. Az óvoda tárgyi feltételei.....	19
VII.2. Az óvoda személyi feltételei.....	20
VII. 4. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE.....	24
VIII. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	27
IX. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	47
X. GYERMEKVÉDELEMI FELADATOK ÓVODÁNKBAN	48
XI. SZOCIÁLISAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK DIFFERENCIÁLT FEJLESZTÉSE.....	50
HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK DIFFERENCIÁLT FEJLESZTÉSE.....	50
XII. ÓVODÁNK SZEMÉLYISÉGFEJLESZTŐ GYAKORLATA	52
XIII . A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK INKLÚZÍV NEVELÉSE	57
XIV. NEMZETISÉG, ÓVODAI NEVELÉSÉNEK FELADATAI.....	63
Érvényességi nyilatkozat.....	148
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
1.sz. számú melléklet	68

Függelékek:

1. HÓVIRÁG témahét
2. „Tavaszi van, gyönyörű” projekt
3. „Projekt és kreativitás” – Jó gyakorlat
4. „Természet közeli programok – a fenntartható fejlődés alapozása” – Jó gyakorlat

I. BEVEZETŐ

Berente község önkormányzat képviselőtestületének döntése értelmében a Berentei Általános Művelődési Központ intézményegységeként működő Hóvirág Napköziotthonos Óvoda 2013. szeptember 1-vel önálló intézményként működik tovább.

Az intézmény működésében bekövetkezett változás okán került átdolgozásra 2013. szeptemberében az óvoda Helyi Nevelési Programja.

Névváltozás következtében 2015 áprilisától az óvoda a **Berentei Tündéerkert Óvoda** nevet kapta megismerve szülők valamint a település lakóinak a véleményét.

A Törvényi változások, a Pedagógus Életpálya modell, tanfelügyeleti ellenőrzések, minősítési eljárások következtében újabb felülvizsgálatra került sor 2015 szeptemberétől.

Meghatározásra kerültek a kiemelt nevelési feladatok melyek az óvoda nevelőközösségének hitvallására épülve, a helyi igények, sajátosságok figyelembe vételével fogalmazódtak meg:

- ◆ környezetvédelemre – természetszeretetre nevelés,
- ◆ az egészséges életmódra nevelés,
- ◆ valamint a néphagyomány-ápolás, néphagyományőrzés.

Nevelőközösségünk az óvodai nevelés országos alapprogramjában megfogalmazott alapfunkciók ellátása mellett a helyi értékek, beépítésével kívánja a gyermekek személyiségfejlesztését, iskolai életre felkészítését szolgálni, megvalósítani.

Óvodánk nevelőtestületének célja, hogy a lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen álljon az iskolába lépésre.

¹A tankötelezettség megkezdésének feltétele a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megléte, annak igazolása..

(2) Az óvoda a tanköteles életkorba lépéskor a gyermek fejlettségével kapcsolatban

a) amennyiben a gyermek elérte az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget, ezt igazolja,

b) dönt a hatodik életévét augusztus 31-ig betöltő gyermek óvodai nevelésben való további részvételéről,

c) szakértői bizottsági vizsgálatot kezdeményez a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megállapítása céljából, ha

ca) a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettsége egyértelműen nem dönthető el a gyermek fejlődésének nyomon követéséről szóló óvodai dokumentumok alapján,

cb) a gyermek nem járt óvodába,

cc) a szülő nem ért egyet az a) pont szerint kiállított óvodai igazolással vagy a b) pont szerinti döntéssel, vagy

d) szakértői bizottsági vizsgálatot kezdeményez a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megállapítása céljából annak eldöntésére, hogy az augusztus 31-ig a hetedik életévét betöltött gyermek részesülhet-e további óvodai nevelésben.

---

¹ 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
21§ (1),(2). §(1)

2009/2010-es nevelési évtől óvodánk egyik csoportjában a kompetencia alapú óvodai programcsomag került bevezetésre a „Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – a berentei Általános Művelődési Központban” című, TÁMOP-3.1.4./08/2.-2009-0164 számú pályázati program keretében.

A Helyi Óvodai Nevelési Programunk tartalmazza a Kompetencia alapú óvodai programcsomag részleges mértékű adaptációját: a szakmai koncepció pedagógiai alapelveit, a pedagógiai koncepció egyes alapvetéseit, feladatait, a gyermeki képességfejlesztést szolgáló tevékenységeket, melyet óvodáink minden csoportjában bevezetünk.

Az integrációs nevelés elméletét és gyakorlatát kidolgoztuk a különböző szociális, társadalmi, kulturális környezetből érkező, eltérő fejlettségi szintet és értékrendet mutató és sajátos nevelési igényű gyerekek együttnevelésére, fejlesztésére. Az IPR (integrált pedagógiai rendszer) adaptációja támogatja a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyeinek biztosítását.

Az infokommunikációs (IKT) alapú jó gyakorlat átvétele megalapozta az intézmény IKT stratégiája szerinti fejlesztéseket.

Nevelőközösségünk a XXI. század közoktatásának szellemiségének megfelelően arra törekszik, hogy az óvodai nevelés során a hangsúlyosabbá válják az alapkészségek, és a kulcskompetenciák fejlesztése, és ez által a gyermekek képessé váljanak az élethosszig tartó tanulásra.

Az Óvodai Nevelési Országos Alapprogramjának (ONAP) 2009. decemberi módosítása is újra gondolatokra késztette nevelőtestületünket, s már az új ONAP szellemiségével koherensen és a kompetenciaalapú programcsomag alapelveit figyelembe véve állítottuk össze programunkat. Fontosnak tartjuk, hogy pedagógiai programunk olyan legyen, mely biztosítja az óvoda pedagógiai innovációjának fenntarthatóságát.

A pályázat ugyan már lejárt egy-két bevált gyakorlatot továbbra is alkalmazunk a csoportokban. Lásd függelék-melléklet.

II. AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI²

Az intézmény típusa:	Óvoda
Az intézmény neve:	Berentei Tündéerkert Óvoda
Az intézmény székhelye:	3704. Berente, Posta u.7.
Fenntartó és felügyeleti szerv:	Berente-Alacska Települések Intézményfenntartó Társulása
Az intézmény jogállása:	Szakmailag önálló jogi személy
Az intézmény gazdálkodása:	Részjogkörrel rendelkező, részben önállóan gazdálkodó költségvetési szerv.

A köznevelési intézmény jogszabályban meghatározott közfeladata:

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 4. § 1.a) pontja **alapján óvodai nevelés.**

A köznevelési intézmény szakmai alaptevékenysége:

- ◆ az iskolába járáshoz szükséges fejlettség eléréséig, három éves kortól legfeljebb hét éves korig a gyermek neveléséhez szükséges teljes óvodai életet magába foglaló foglalkozások tartása,
- ◆ gyermekek napközbeni gondozása, étkeztetése,
- ◆ nemzeti-etnikai kisebbségi (cigány) kulturális nevelés magyar

Óvodai nevelés ellátás szakmai feladatai:

- ◆ Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének és ellátásának szakmai feladatai
- ◆ Nemzetiségi óvodai nevelés ellátás szakmai feladatai
- ◆ Óvodai nevelés ellátás működtetési feladatai

---

² Alapító okirat Berentei Tündéerkert Óvoda

A szellemi és technikai támogató tevékenységeit (ezen belül különösen: pénzügyi gazdasági feladatait) a Berentei Közös Önkormányzati Hivatal látja el.

III. AZ ÓVODA ÉS KÖRNYEZETÉNEK BEMUTATÁSA

Intézményünk a település egyetlen óvodája. A község a tudatos és nagyarányú településfejlesztés következtében egyre szebb, otthonosabb, európaibb. Az óvoda Berente község szívében az Általános Iskola egyik szárnyában 2 csoporttal működik.

2014-ben egy akadálymentesítéssel egybekötött iroda bővítés, és a fedett terasz kialakítása, játéktároló építése, valamint egy csodálatos minden mozgásigényt kielégítő játszótér került kialakításra. Ennek átadása 2014. decemberében történt meg.

Így tudtunk kialakítani egy logopédiai-fejlesztő szobát és így lett elkülönítő is egyben betegség esetén.

A csoportszobák esztétikusak, egyediek. A folyosó díszítése is az óvodapedagógusok igényességét, az óvoda arculatát tükrözi.

A saját készítésű Nevelési Programunkban megfogalmazódnak a kiemelt nevelési feladataink:

1./A környezet - megismerésére nevelés:

- ◆ a szűkebb és tágabb környezet szépségeinek megláttatása,
- ◆ rövidebb – hosszabb távú kirándulások szervezése,

2./Az egészséges életmódra nevelés:

- ◆ levegőzés, rendszeres testmozgás
- ◆ egészséges táplálkozás, új ízek megismertetése.

3./ Néphagyomány ápolás – őrzés:

- ◆ a jeles napok köré csoportosított néphagyományok feldolgozása,
- ◆ sajátos és egyedi rendezvény: a Mihály napi vásár, Szüreti felvonulás.
- ◆ A Szüreti felvonulásunkat faluszerte örömmel várják kicsik és nagyok, fiatalok és idősek egyaránt.

Az elhelyezés sem az óvodás gyermekek számára, sem az Általános Iskolának nem ideális. Ily módon mindkét intézmény helyhiánnyal küzd. Az Általános Iskolás gyermekek a tornateremt az óvodai rész folyosóján át tudják megközelíteni. Ezáltal a higiénés feltételek megteremtése sokkal több energiát kíván az óvodai dajkáktól.

Minden csoportnak meg van a kijelölt játszóhelye, de nincs akadálya annak, hogy más csoportba járó barátaikkal együtt játszhassanak az udvaron. A fedett terasz lehetőséget biztosít a gyermekeknek minden évszakban a szabadlevegőn tartózkodáshoz.

Az óvodánkba járó gyermekek kétharmada a két lakótelep bérházi lakásaiban lakik családjával, egyharmaduk kertesi családi házban. Néhány óvodásunk élvezi a több generáció együttéléséből adódó előnyöket, a nagyszülői gondoskodást.

A mosolygó, megelégedett gyermekarcok arról erősítenek meg bennünket, hogy ebbe az óvodába jó gyermeknek lenni.

IV. AZ ÓVODA KÜLDETÉS NYILATKOZATA

Nevelőközösségünk az alábbi értékekkel kívánja a gyermekek személyiségfejlesztését, olyan képességek, **készségek, attitűdök, kulcskompetenciák** kialakítása, melyek biztosítják a gyermekek **egész életen át tartó tanulás** iránti **elkötelezettségét**:

- ◆ A **környezetvédelemre-természszeretetre nevelésnek** a település fekvéséből adódóan **prioritást** kell élveznie. Feladatunknak tekintjük elsősorban a közvetlen környezet szépségeinek felfedeztetését, a környezettudatos szemlélet kialakítását.
- ◆ Az egészséges életmód szokásainak alakítását ebben az életkorban kell elkezdni. Már most, itt az óvodában tudatosítani kell a gyermekekben azt, hogy az **EGÉSZSÉG – ÉRTÉK**.
- ◆ Fontosnak tartjuk a településen élt **néphagyományok, népszokások** újjáélesztését és nevelési munkánkba történő beépítését, ezáltal is szeretnénk gazdagítani a gyermekek személyiségét.

Hittel valljuk, hogy munkánk, a gyermekek harmonikus személyiségfejlesztése a családokkal való partneri együttműködéssel lehet csak eredményes.

A KÜLDETÉSI NYILATKOZATBAN megfogalmazott céljainkat, az Óvoda egyéni arculatának kialakítását, a fenntartó egyetértő támogatásával valósítjuk meg.

V. ÓVODA NEVELÉSI CÉLJA

- ◆ A 3-7 éves gyerekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése. Az óvoda nevelési intézmény, ezért a **nevelési** jellegét kívánjuk erősíteni.
- ◆ Mindennapi munkánk során érzelmi biztonságot, szeretetet, törődést, gondoskodást nyújtunk minden egyes óvodásunknak.
- ◆ A gyerekek szeretete, tisztelete, megbecsülése, feltétel nélküli elfogadása, a másággal tolerálása, a pozitív tulajdonságok megerősítése áll nevelési elveink középpontjában.
- ◆ Az óvónő azonosulási minta óvodásai számára, ezért minden helyzetben pozitív modellnyújtásra kell törekedni.
- ◆ Igyekezünk minden gyermeket megismerni, hogy tudjuk, milyen segítségre, serkentésre van szüksége. Tudásunkat meghaladó esetekben igényeljük a fejlesztőpedagógus segítségét.
- ◆ A tanulási képességek megalapozása, a szociális érettség, az iskolai életre felkészítés a játék, a kötetlen ill. a kötött ismeretszerzés segítségével.
- ◆ **A kulcskompetenciák fejlesztésével a tanuláshoz való pozitív viszonyulás megalapozása.**
- ◆ A gyermekek testi-lelki szükségleteinek kielégítésére fokozottan odafigyelünk.
- ◆ A mindennapi élet esztétikájára irányítjuk a gyermekek figyelmét.
- ◆ Szeretnénk tudatosítani a gyermekekben, hogy **az EGÉSZSÉG –ÉRTÉK!**
- ◆ **A KÖRNYEZETVÉDELEMRE – TERMÉSZETSZERETETRE** nevelést a közvetlen környezetünk szépségeinek megláttatásán, a természeti és társadalmi környezetből szerzett gyermeki tapasztalatokat alapul véve, élményszerző sétákon, a családokkal szervezett közös programokkal valósítjuk meg. **A NÉPHAGYOMÁNY ÁPOLÁST – NÉPHAGYOMÁNYŐRZÉST**, a helyi hagyományokat, szokásokat, tulajdonképpen a helyi értékeket az óvodáskorúak szintjére leképezve, az óvodai nevelésünk szolgálatába állítjuk.

Gyermekképünk:

A gyermek, fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei

vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Biztosítjuk minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljenek, s meglévő hátrányai csökkenjenek.

Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére **törekszünk arra, hogy gyermekek legyenek boldogok, kiegyensúlyozottak, nyitottak, kreatívak, érdeklődők, rendelkezzenek pozitív énképpel, legyenek önállóak, jellemezze őket az egymás elfogadása, tisztelete, szeretete, érzelmi dominancia, bizalom. Rendelkezzenek szabály és feladattudattal.**

Óvodakép:

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, védő, óvó, szociális feladatokkal, az egyenlő hozzáférés biztosításával, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételei, minden azért van, hogy a gyermek fejlődése harmonikus kiegyensúlyozott legyen.

Jellemző nevelésünkre az inkluzív pedagógiai szemlélet, a nemzetiséghez tartozó gyermekek önazonosságának megőrzése, ápolása, erősítése.

Hozzájárulunk a befogadó köznevelési rendszer kialakításához, ami aktív része a multikulturális és interkulturális szemléletmód és nevelési gyakorlat kialakításának, a társadalmi integráció segítésének.

Az óvodai nevelésünkben alapelv hogy:

- ◆ a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi
- ◆ az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk amelyek segítik a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;

Az óvodai nevelésünkben az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodunk:

- ◆ a gyermeki szükségletek kielégítéséről,

- ◆ az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről;
- ◆ a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységekről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékról.

A tevékenységeken keresztül garantáljuk az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakat, emberi értékek közvetítését; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetet

VI. AZ ÓVODA NEVELÉSI FELADATAI

VI.1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés célja: az egészséges életvitel kialakítása, a gyerekek testi fejlődésének elősegítése az egészséges életmód iránti igény kialakítása.

Feladatunk:

- ◆ a 3-7 éves gyerekek testi, lelki szükségleteinek kielégítése-gondozása
- ◆ Az egészséges életritmus kialakítása- a családok szokásainak figyelembevételével.
- ◆ A gyerekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása.
- ◆

Gondozás

A testi, lelki, szellemi egészség alapvető feltétele a gyermek testi komfortérzetének kielégítése. Törekvésünk, hogy gyermekeink fokozatosan váljanak önállóvá. Eleinte együtt tevékenykedve végezzük a teendőket, hogy megtanulhassák a fogásokat, a testápolási szokások sorrendjét. Tudjuk, hogy gyakorlással válik minden tevékenység szokássá, készséggé, és így segítjük az önállóvá válásukat.

Fokozatosan alakítjuk ki a magukkal szemben támasztott igényességet- tükör előtt fésülködjenek, ruhájuk legyen rendezett, helyesen használják a papír zsebkendőt.

A gondozási teendőket nyugodt, megértő, türelmes légkörben, a gyermekek egyéni fejlődési ütemének figyelembevételével valósítjuk meg.

Testi nevelés

A testi nevelés magába foglalja a gyermekek egészségének védelmét, edzését, természetes mozgásigényük kielégítését. Mindez akkor valósulhat meg, ha optimális, egészséges környezetet biztosítunk

A helyes életritmus az egészséges testi és szellemi fejlődés alapfeltétele. A rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra. A kiszámíthatóság biztosítja a jó közérzetet, az oldott kellemes légkört. Minden csoportban az óvodapedagógusoknak tudatosan, a gyerekek élettani szükségleteit figyelembe véve kell megszervezni a tevékenységeket.

Mozgás

Mozgásigényük kielégítése a testnevelés foglalkozások és a szabadban végezhető különböző mozgásos tevékenységek során valósul meg.

A mozgásformák gyakorlásával egyre biztonságosabban, bátrabban mozognak a játékokon, tornaszereken, térérzékelésük fejlődik.

Téli időszakban szánkózással, csúszkálással lehet eltölteni az udvari levegőzés idejét. Korcsolyázni is elvisszük a gyerekeket, amennyiben a szülők vállalják a költségeit.

A séták, kirándulások a mozgásigény kielégítésén túl együttes élményt is jelentenek a csoportok számára.

A megtett út hosszának, a kirándulás időtartamának alkalmazkodni kell a gyerekek életkorához, edzettségéhez.

Táplálkozás

Az egészséges életmódra nevelés szerves része a helyes táplálkozás. Az étkezéshez esztétikus, ép evő- és étkészletet biztosítunk, ügyelünk az esztétikus terítékre. (szalvétatartó, gyakori abrosz csere, kenyeres kosár, gyermek méretű kancsó).

A gyerekek életkorának megfelelően alkalmazzuk az önkiszolgálást és a naposi rendszert. Étkezési szokásaink: 3-4 évesek önkiszolgálás, 4-5 évesek önkéntes alapon vállalt naposi munka, 5-6-7 éveseknél rendszeres naposság. A tálalás asztalonként történik. A terítéket a naposok szedik le.

A táplálkozás évszakonkénti lehetőségeit kihasználjuk. Heti két alkalommal fogyasztunk **zöldséget, gyümölcsöt, gyümölcssalátát is** készítünk. Feladatunk, hogy a fogyasztott ételek nevét megismertessük gyermekeinkkel, és az új ételek, ízek kóstolására ösztönözzük őket.

A reggelizés és uzsonnázás és az uzsonnázás minden csoportban folyamatosan történik.

Friss ivóvíz a nap folyamán mindig rendelkezésükre áll.

Pihenés

A pihenéshez nyugodt légkör és megfelelő öltözet- pizsama- szükséges. Altatódalokkal, mesével, simogatással biztosítjuk a kellemes, megnyugtató hangulatot. A gyerekek különböző alvásigényét tiszteletben tartjuk. A délutáni folyamatoság is pedagógiai munkánk része, ébredés után, folyamatos uzsonnázás.

Egészségvédelem, edzés

Óvodánk esztétikus, biztonságos, higiénikus környezetét megteremtjük a nyugtató színhatású, izléses textíliákkal, természetes alapanyagú dekorációkkal. Biztonságérzetüket növeli, hogy a mosdó és az öltözőszekrények felszereltsége lehetővé teszi a gyerekek számára a szükségleteik kielégítését.(Minden csoportnak „saját” színű jel, a gyerekeknek saját törölköző, fogmosó pohár, fogkefe, fésű, saját fogas, polc ruhatartó zsák).

A megfelelő tárgyi környezet, tisztaság, rend kialakítása, fenntartása az óvoda minden dolgozójának feladata.

Nagy hangsúlyt fektetünk a higiénés szokások betartására, mely a környezet tisztántartását, portalanítását, fertőtlenítését jelenti.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

Legyenek önállóak

- ◆ A tisztálkodásban, a tisztálkodási eszközök megválasztásában és használatában
- ◆ A WC használatában, a mosdó rendjének, tisztaságának megóvásában (WC-fája, papír használata, tisztálkodás)
- ◆ A fogápolásban
- ◆ A zsebkendő helyes használatában
- ◆ Az öltözködésben (a helyes sorrend betartásában) cipőfűzés, bekötés, gombolás, ruhahajtogatás
- ◆ Az önkiszolgálással járó tennivalók elvégzésében

Használják biztonsággal

- ◆ A játékeszközöket
- ◆ Az evőeszközöket
- ◆ Az óvoda és az épület helyiségeit

Ismerjék

A kulturált étkezés szokásait (csukott szájjal rágjanak, a szalvétát használják, étkezés közben halkán beszélgessenek).

- ◆ Az egészség megőrzését, a környezetvédelemre-természetszeretetre nevelést, a néphagyományok, népszokások megismerését és óvodai nevelésünkbe történő integrálását tartjuk a jövő szempontjából értékkövető nevelési feladatunknak.
- ◆ Nagy hangsúlyt helyezünk a gyermekek testi szükségleteinek kielégítésére, a jó közérzet biztosítására, a higiénés szokások alakítására. Az óvodai lábtorna alkalmazása is ezt segíti elő.
- ◆ Egészséges, biztonságos, esztétikus környezeti feltételeket teremtünk a nevelőmunkához, minden tevékenységhez, szem előtt tartva a csoportok specialitását.
- ◆ A gyermekek intellektuális nevelését a szabad, kötetlen játékban, a játékba integrált tanulás során, valamint kötetlen ill. kötött szervezeti keretek között valósítjuk meg. A kötött ill. kötetlen foglalkozást egyaránt hassa át a játékosság, az élményt adó, oldott légkörben történő cselekvés.
- ◆ A játékot tekintjük a legfőbb ismeretszerzési bázisnak.
- ◆ Az érzelmi, szociális és intellektuális képességek kibontakoztatásával elősegítjük a kívánatos magatartási, viselkedési szokásokat, erkölcsi tulajdonságokat.
- ◆ A tanulási folyamatban a fokozatosság, folyamatosság érvényesüljön a komplexitás figyelembevételével.
- ◆ Tanulási módszereinket szabadon választjuk meg. Az óvodás korosztály számára a kötetlenség a legalkalmasabb tevékenységi forma.
- ◆ Az iskolába készülő gyermekektől elvárjuk, hogy aktívan vegyenek részt az óvónő által felkínált tevékenységekben.
- ◆ A hét minden napján legyen jelen a vers –mese ill. a torna, játékos mozgás.
- ◆ Nagy figyelmet fordítunk a gyermekek beszédfejlesztésére, a közlésigény kialakítására, a beszédkedv fenntartására.
- ◆ Nevelési feladatainkat, a családi nevelést kiegészítve, a szülőkkel partnerkapcsolatot kialakítva valósítjuk meg.

VI.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösség nevelés

Célja: A gyermekek érzelmi biztonságának, szociális érzékenységének, pozitív érzelmi viszony megteremtésére való képességének kialakítása. Egyéni érdekeinek a közösségen belüli érvényesítésének kialakítása.

Feladataink:

- ◆ Közös tevékenységek szervezése, a gyermekek gazdag élményhez juttatása.
- ◆ A gyerekek társas szükségletének, kapcsolatok iránti igényének kielégítése
- ◆ A közösségi élet szokásainak, az alapvető viselkedési formáknak és magatartásnak kialakítása.

Közös tevékenységek szervezése

A gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára építve biztosítunk változatos tevékenységeket, melyeken keresztül sokoldalú tapasztalatszerzésre nyílik lehetőségük. A közös élmények, munkák, játékok, éneklés, séták, majd emlékek, összekötik a csoportot, elősegítik a szokások, majd később a hagyományok képződését, a csoport összetartozását, a „mi” tudat kialakítását

Társas szükséglet, kapcsolat iránti igény kielégítése

Az együttéléshez szükséges erkölcsi normák és tulajdonságok csak akkor fejlődnek ki, ha a gyermek állandóan gyakorolja a társaihoz való helyes viszonyulást.

A felnőtt-gyermek és a gyermek-gyermek között létrejövő kapcsolat pozitív töltésű legyen, jellemezze otthonosság, derűs, szeretet teli légkör.

Tudjuk, hogy minden gyermek külön személyiség, ezért fontos, hogy a felnőttek minden óvodába érkező gyermeket a legrövidebb idő alatt megismerjenek.

(személyes percek, pozitív oldal erősítése)

A beszoktatás időszaka meghatározza a gyermekben kialakuló érzelmi kötődését az óvodához, felnőttekhez.

Óvodánkba a legtöbb gyermek családból érkezik, így fontos szerepe van a szülővel együtt történő beszoktatásnak. Ez biztonságot ad a gyermeknek, ugyanakkor a szülő is megismerheti az óvoda életét, napirendjét, szokásait. A beszoktatást is a fokozatosság jellemzi. 1 hétig a reggeli után együttes játék az anyukával 1 hétig az udvaron. A következő héten reggelitől ebédig a gyerek szülő nélkül van óvodába.

Kedvenc játékokat, tárgyait behozhatják magukkal az óvodába.

A vegyes életkorú csoportszerkezet kedvező lehetőséget biztosít a sikeres és gyors beszoktatáshoz.

A közösségi élet szokásainak, alapvető viselkedés és magatartás formáinak kialakítása

A közösségi élet szokásainak kialakítására kezdettől fogva törekszünk. A beszoktatás pillanatától a szocializáció, a közösségbe való beilleszkedés, és szokásrendszer kialakítása a

célja az óvodai nevelésnek. A helyes, folyamatos, tartalmas napirendi tevékenységekben való aktív részvételre ösztönzünk. A motiváció, a játék, az öröm-, és élményszerzés alapja a közösség kialakulásának.

A szabályok, szokások ismerete biztonságot, nyugalmat biztosít mind az egyén, mind a közösség számára.

(napirend-a rendszeresség, az azonos időben visszatérő tevékenységek jelentik a stabil pontokat).

Kialakulnak az együttélés alapvető szabályai (köszönés, kérés, megszólítás, vigyázzanak egymás és maguk testi épségére, az óvoda berendezéseire, kicsik védelme).

A gyerekek tevékenységéhez szabadságot biztosítunk a pontos határok megjelölésével.

A helyes magatartási szokások, tolerancia legyenek jelen minden tevékenységükben, és válják szokásukká. Az önállóság biztosítása azonban mindig jelen van a gyermek életében. Derűs légkör, szabad tevékenykedés, baráti kapcsolatok, szokások, a hagyományok megkönnyítik a közösség összetartozását.

A felkészülés az iskolai életre már a nagycsoportos napirendi élet folyamatában megjelenik.

Összetartozást erősítő elemek az élmények, a kirándulások, sportversenyek, közös játékok, ünnepek.

Célunk a testileg, lelkileg egészséges érdeklődő, kezdeményező, aktív, kreatív, érzelmekben gazdag, segítőkész személyiség kialakítása.

Minden gyermek elfogadása, a „másság” elfogadására nevelése. Ügyeljének a nagyothalló gyerekekre, segítsék őt!

Fogadják el egymást, és kisebb társaikat, barátkozzanak egymással, és alakuljanak ki baráti kapcsolatok, csoportok. Vegyenek részt szívesen egymás játékában, vagy a felnőtt által kezdeményezett tevékenységekben.

Problémáikat önállóan, vagy egymás között is tudják megoldani, igyekezzenek elkerülni a konfliktushelyzeteket, durvaságot, és ne jellemezze árulkodás, ellenségeskedés a közösséget.

Fontos az óvodapedagógus világos, egyértelmű magyarázata, következetessége

Törekedjünk erkölcsi értékrendszerük kialakítására

- ◆ ne zavarják egymást a tevékenységek végzése közben (eszközök helye és használásuk módja)

- ◆ ne romboljanak, a konfliktusokat lehetőleg önállóan agresszív megoldás nélkül próbálják megoldani.
- ◆ Az együttérzés,
- ◆ alkalmazkodás,
- ◆ egymásra figyelés
- ◆ udvariasság, jó-rossz megkülönböztetése, felismerése.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére

Legyenek

- ◆ Nyitottak, közvetlenek a társaik és a felnőttek irányában
- ◆ Érdeklődők, aktívak a közös tevékenységekben
- ◆ Udvariasak, türelmesek, segítőkészek.

Alakuljon ki

- ◆ Szabály- és feladattudatuk,
- ◆ A közösségért érzett felelősségtudatuk.

VI.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Célja: Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés. Az anyanyelvi és kommunikációs képességek kibontakoztatása. A gyermekek kompetenciáinak fejlesztése, élményszerű megtapasztalással, játékban és játékos tevékenységekben.

Feladat:

- ◆ Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel a gyermeki beszédkezdő, kifejező képesség, szókinccs elmélyítése.
- ◆ Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés A kommunikáció különböző formáinak alakítása természetes beszéd- kedvének fenntartása, ösztönzése, a gyermek meghallgatása, a gyermeki kérdések támogatása és az igény szerinti válaszok adása.

- ◆ Beszédkészség felmérése, a beszédhibák javítása szakemberek segítségével.
- ◆ .Tervszerű egyéni képességfejlesztés.
- ◆ A gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve a különböző élethelyzetekben, tevékenységekben sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás útján történő ismeretszerzés, felfedezés lehetőségének biztosítása, azok rendszerezése.
- ◆ Értelmi képességek, képzelet és kreativitás fejlesztése.
- ◆ Hátrányok leküzdése, prevenció, tehetséggondozás.

Az anyanyelvi nevelés átfogja az óvodai nevelőmunkánk minden területét, közvetítő elemként jelen van a nevelési folyamat legapróbb mozzanatában is. A gyerekekkel való játékos beszédkapcsolat egyik nagy lehetősége a beszéd, az együttes élmény biztosításához. Fontos a beszédkedv fenntartására, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések érvényesülésére, s a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Értelmi nevelés a játékba ágyazott tevékenységekkel és a környezet megismerésével, felfedezésével kínáljuk a gyerekek számára, a változatos cselekvésen alapuló tapasztalatszerzés lehetőségeit.

Mivel az érzelem a gyermeki érdeklődés egyik irányító, mozgató ereje, így az érzelmi állapot mindig a cselekvés akarásának elindítója. Ami iránt érdeklődik a gyermek, azt igyekszik megismerni. Érzékszervein keresztül szerezi a tapasztalatokat, az érzelmi benyomásokat.

Ugyanígy cselekvésre készíti a mozgás által szerzett tapasztalat, amikor a mozgásöröm készíti az újabb és újabb próbálkozásra. Ezek az érzékszervi tapasztalatok indítják a tanulás folyamatát. Ezt felgyorsítja a környezet érzelmi hatástöbblete. Ezzel a gyerek értelmi képességei fejlődnek.

Szervezési elvek, keretek:

A nevelési helyzetekből adódó lehetőségek kihasználása az egész nap folyamán.

A tanulás lehetséges formái:

- ◆ Az utánzások és modellkövetéses magatartás- és viselkedés tanulás (szokások alakítása).
- ◆ Spontán játékos tapasztalatszerzés.

- ◆ Tevékenységekben megvalósuló tanulás
- ◆ A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- ◆ Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.
- ◆ Gyakorlati probléma- és feladat megoldás, kreatív gondolkodás, fejlesztése

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

Tudjon:

- ◆ érthetően, folyamatosan kommunikálni, beszélni; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni,
- ◆ minden szófajt használjon, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkosson, tisztán hangoztassa a magán- és mássalhangzókat, figyelembe véve a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetőségeit,
- ◆ végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

Rendelkezzen:

- ◆ elemi ismeretekkel önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait;
- ◆ ismerje szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait,
- ◆ kialakulóban legyenek azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével álljon készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei tegyék alkalmassá az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódjon. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

Jelenjen meg:

- ◆ az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett a szándékos bevésés és felidézés, nőjön a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kapjon a felidézés,
- ◆ megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- ◆ a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

VII. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

VII. 1. Az óvoda tárgyi feltételei

Az óvoda rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges alapvető tárgyi feltételekkel. Az óvoda jelenlegi működési helye nem teszi lehetővé, hogy az eszközjegyzéken szereplő funkcionális helyiségek és azok berendezési tárgyai a rendelkezésünkre álljanak. A csoportszobákon kívül egy mosdó helység, a folyosóból kialakított öltöző, egy iroda, egy előkészítő konyha, egy öltözőként, szertárként is használatos helység, egy felnőtt mosdó zuhanyozó és egy kisméretű raktár áll rendelkezésünkre. Az eszközbeszerzéseket azonban már úgy végeztük, hogy maximálisan figyelembe vettük az eszköznormát(2. melléklet a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI_rendelethez jegyzék a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről).

A költségvetésből folyamatosan beszerzésre kerülnek:

- ◆ szakmai anyagok, eszközök
- ◆ irodaszerek
- ◆ játékok
- ◆ tisztítószer
- ◆ edények.

IKT eszközökkel rendelkezünk, internet hozzáférésünk van, a település honlapján „intézmények” részénél található óvodánkról információ.

Az óvodapedagógusok nagyon kreatívak, sok saját készítésű eszközzel gazdagítják az eszközállományunkat./ peatschwork terítők, takarók, horgolt függönyök, keresztszemes faliképek, bábok, társasjátékok, természetes anyagok felhasználásával készült faliképek stb./

A gyermekkönyvek, szakkönyvek beszerzése, bővítése folyamatos, helyhiány miatt csak a legszükségesebbre korlátozódik.

Kazincbarcika és Sajószentpéter közelsége lehetővé teszi a gyermekek kulturális életének megszervezését. Az egészséges életmódra neveléssel kapcsolatos feladatok megvalósítását.

Az óvodánk udvarán az Önkormányzat támogatása által csodálatos uniós szabványnak megfelelő minden igényt kielégítő mozgásfejlesztő eszközök, játékok találhatóak, fedett nagy terasz valamint mindkét csoport részére fedett homokozó áll rendelkezésre.

Színházba járnak a gyermekek a szülők anyagi támogatásával. A Városi uszoda szolgáltatásait – úszás rendszeresen igénybe vesszük, az önkormányzat támogatást nyújt ehhez.

VII.2. Az óvoda személyi feltételei

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

A nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó, jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésünknek.

Az elfogadó, segítő, támogató attitűdje fontos minta a gyermek számára.

Az óvodai nevelőmunkánk eredményességének záloga a pedagógus és a pedagógiai munkát segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája.

A sajátos nevelési igényű gyerekek nevelését, fejlesztését speciálisan képzett szakemberek közreműködésével valósítjuk meg.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek nemzetiségi óvodai nevelését akkor valósítjuk meg, ha a szülők beiratozáskor ezt jelzik írásban.

Nevelőtestületünk minden tagja legfontosabb feladatának tekinti a gyermek központúságot, a nyugodt, derűs, családi légkörben folyó nevelői és oktató munkát. A csoportok óvodapedagógusai speciális szakmai ismeretei, beállítódása, irányultsága harmonikusan egészítik ki egymást így a gyermekek számára színesebben, élményszerűbben tudják a kultúrát közvetíteni: vizuális nevelés, zenei nevelés, környezeti nevelés, egészséges életmódra nevelés terén.

Az óvoda alkalmazottai:

4 fő óvodapedagógus – valamennyien felsőfokú végzettségűek.

Az óvodapedagógusok közül:

2 fő vezető óvodapedagógus képesítésű.

1 fő fejlesztő óvodapedagógus szakirányú végzettségű.

A Pedagógus Életpálya Modell nyújtotta lehetőséggel 3 fő szakvizsgázott pedagógus élt, vett részt minősítő eljárásban, majd ezáltal ideiglenesen Pedagógus II. besorolásba került 3 fő 2015.01.01-től.

A nevelőtestület minden tagja részt vett a minőségbiztosítással, minőségfejlesztéssel kapcsolatos továbbképzésen.

3 fő óvodai dajka – 2 fő érettségizett és valamennyien szakképzett. Az óvodai dajkák részt vesznek a Nevelési évnyitó értekezleten, ezáltal ismerik nevelési feladatainkat és partnereink annak megvalósításában.

Az óvodai csoportok szervezésénél nagy figyelmet fordítunk az óvónői párok kialakítására. Az óvodapedagógus hatékonyabb munkavégzését segíti, ha hasonló a két óvónő érdeklődési köre.

Óvodánkban a nyitva tartás időtartamában biztosított az óvodapedagógus.

A nevelőtestület minden tagja rendszeresen jár továbbképzésre, tanulmányozzák a szakirodalmat, szakfolyóiratokat, törvényeket és a tapasztalataikat megosztják egymással.

A nevelési programmal összhangban alakítottuk ki az intézmény továbbképzési tervét.

VII. 3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Az intézménybe felvehető maximális gyermek létszám, csoportok száma:³

- Berentei Tündéerkert Óvoda 3704 Berente, Posta út 7.
  - csoportok száma: 2
  - maximálisan felvehető gyermeklétszám: 60 fő

1. Csoportszervezés

- ◆ Az óvoda adottságait, lehetőségeit a gyermekek érdekeit figyelembe véve, a helyi adottságok és az óvodapedagógus attitűdje alapján szervezhető homogén és heterogén életkorú csoport is.
- ◆ A Nevelési Program hatékony megvalósítását nem csak a csoport szervezeti kerete határozzák meg, hanem az óvodapedagógus felkészültsége, rugalmassága, kreativitása, vagyis az óvónő egyénisége, személyisége.

2./1. Napirend

- ◆ A jól kidolgozott rugalmas, a folyamatosság elemeit tartalmazó Napirend, lehetőséget teremt az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésre. Megfelelő időt, biztosít a gyermek fő tevékenységére, a JÁTÉKRA, valamint a gyermekek minden tevékenységére.
- ◆ A szeptember 1-jétől május 31-ig terjedő időszak Napirendjét a Heti rendhez igazítva tervezik meg az óvónő.
- ◆ A június 1-jétől augusztus 31-ig terjedő nyári időszak Napirendjének tervét, a tartalmas udvari élet és a gyermeki szabadság tiszteletben tartása jellemezze.
- ◆ Az óvodapedagógusok feladata, hogy a csoportjuk Napirendjét megtervezzék, egyeztessék a másik csoport óvónőivel, majd rögzítsék a csoportnaplóba. A tervezésnél vegyék figyelembe, hogy óvodánkban 5⁰⁰ – 7⁰⁰-ig összevont gyülekezés, játék, pihenés van a gyermekek alvási igényéhez igazodva. A reggeli és az uzsonna folyamatos.

---

³ Alapító okirat(egységes szerkezetben) Berentei Tündéerkert Óvoda

2./2. Heti rend

- ◆ A Heti rend kialakítása ne napokhoz kötött tevékenységet jelentsen. A Tematikus tervben ünnepekhez, környezeti és népi ünnepek köré csoportosítva dolgozzák fel az ismereteket, amelyeknek legyen élmény alapja, és tapasztalatokra épüljön.
- ◆ Kivételt képez a testnevelés megszervezése.

3. A tevékenységformák idő és szervezeti jellemzői

- ◆ A napi élet megszervezésénél maximálisan biztosítjuk a gyermeki jogokat, figyelembe vesszük a gyerekek aktuális állapotát, szükségleteit érdeklődését, terhelhetőségét. Mindezek kielégítésére indirekt módon motiválja a gyermekeket az óvodapedagógus.
- ◆ A Nevelési program alkalmazása során mindig a gyermek fő tevékenységét a játékot vegyük kiinduló alapnak. Ebből következik, hogy a Napirend megtervezésénél a legtöbb időt a játéokra fordítjuk.
- ◆ A játékban megvalósíthatóak a különböző fejlesztési feladatok, melyhez az óvónőnek biztosítani kell a megfelelő helyet, időt, eszközt és olyan légkört, melyben a gyermek felszabadultan tevékenykedhet.

4. A dokumentálás rendszere

Az óvodapedagógus pedagógiai terveit és a célok részletes és konkrét megfogalmazásokat tartalmazzák. Céljai összhangban vannak az Óvodai nevelés Országos programjával.

Pedagógiai munkánkat munkatervre, éves ütemtervre, tematikus tervre, projekttervre bontva tervezzük.

Tervezés során figyelembe vesszük a , a gyermekek egyéni képességeit, a gyermekcsoport életkori sajátosságait, tapasztalatait, a környezeti feltételeket. Tudatosan tervezzük a szervezési formákat, munkaformákat, módszereket, amelyek lehetővé teszik a gyermeki képességek, kommunikáció megismerését, a közös feladatmegoldást, a csoportközösség erősítését.

Megtervezzük az egyéni képességfejlesztés folyamatát, az egyéni fejlődést segítő differenciált feladatokat. Olyan módszereket és munkaformákat tervezünk a téma feldolgozására, amellyel fenn tudjuk tartani a gyermekek érdeklődését, motiváltságát és minden gyermeket be tudunk vonni a tevékenységbe.

Pedagógiai terveink és a célok és a stratégia megválasztása tudatos. A pedagógiai terveinket rendszeresen elemezzük, utalunk következtetéseinkkel az elkövetett hibákra és azok okára.

- ◆ A csoportok életének tevékenységeit az óvodapedagógusok csoportnaplóban rögzítik. Észrevételeiket a gyermekek napi megfigyelése alapján rögzítik.
- ◆ Az óvodapedagógusok féléves időtartamra, a csoport egészére nevelési tervet készítenek, melyet a tervezési időszak végén kiértékelnek. Az értékelést alapul véve történjen a következő féléves időszak tervezése.
- ◆ A gyermekek megfigyelése alapján, az óvodapedagógus nyomon tudja követni saját munkájának eredményességét.
- ◆ Az értelmi fejlesztésre vonatkozó programot heti-több heti bontásban rögzítik az óvodapedagógusok a csoportnaplóban.
- ◆ Figyelemmel tudja kísérni a gyermek folyamatos fejlődését elsősorban önmagához képest, de társaihoz ill. korosztályához is tudja viszonyítani.

A gyermekek fejlettségéről **fejlettségmérő lapot** vezetünk. A fejlettségmérő lap olyan szempontokat tartalmaz, amelyek fejlődés - lélektani megalapozottságúak, a gyermekek mindennapi életében előfordulnak, és az óvodapedagógus által játékosan mérhetőek.

Vezetése természetes feladathelyzetben alkalmazott megfigyelésen alapul, esetenként játékos egyéni vizsgálaton.

A szülőkkel félévente ismertetjük a gyermek értékelését, előre haladását és azt aláírásukkal igazolnak.

A fejlettségmérő lap forrása: Kazincbarcikai Összevont Óvodák által kidolgozott mérőeszköz.

VII. 4. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

Az óvoda a társadalomban, a mikrokörnyezetben elfoglalt helye szerint kapcsolatban van különböző csoportokkal, szervezetekkel, intézményekkel.

Legfontosabb és legszorosabb kapcsolata az óvodába járó gyermekek családjával van.

1. Család – óvoda

Az óvodai nevelés országos alapprogramja deklarálja, hogy a gyermekek nevelésért elsősorban a család a felelős. Ezzel a megállapítással teljes mértékben egyetértünk, és feladatunknak

tekintjük a családban megkezdett nevelés kiegészítését, folytatását, segítségét. Azt gondoljuk, hogy nem a családok helyett, hanem velük együtt kell a gyermekek nevelését személyiségfejlesztését megvalósítani. Az eredményes partnerkapcsolat nagymértékben múlik az óvodapedagóguson azáltal, hogy a szakmai tapasztalatait hogyan tudja megosztani a szülőkkel. Tiszteletben tartjuk a szülő gyermekéért végzett nevelési tevékenységét, tulajdonképpen azt, hogy gyermekét Ő is a legjobban szeretné nevelni, de a szakemberek mi vagyunk.

A **családlátogatás** célja, hogy az óvodapedagógus megismerje a gyermeket közvetlen környezetében, felmérje helyét a családban, tájékozódjon a család nevelési elveiről, szokásairól. A gyermekek érdekében szükség szerint a gyermekvédelmi felelőssel együtt végezzék az óvodapedagógusok a családlátogatást

A **közös programok, ünnepek** lehetőséget teremtenek a család és az óvoda közötti kapcsolat elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének mélyebb megismerésére, nevelési elveink közelítésére. A közös programok nemcsak az ünnepeket tartalmazzák, hanem a szülőkkel együtt megszervezett kirándulásokat, kulturális rendezvényeket. Fontos, hogy az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból, mind külsőségében és belső tartalmában egyaránt.

Ünnepeink megtartásánál fontosnak tartjuk

- ◆ pozitív érzelmeket váltson ki a gyermekekből.
- ◆ megéreztetni a gyermekekkel az „adni jó” érzését,
- ◆ az ünnepekre való érzelmi ráhangolódás kapjon nagyobb hangsúlyt.
- ◆ az óvoda környezete, a gyermekek és felnőttek öltözéke esztétikailag is tükrözze az ünnep hangulatát.

Ünnepeink keretei és módszerei:

Őszi ünnepkör: Szüreti felvonulás
Mihály-napi vásár

Október 23. Társadalmi ünnep óvodában , nagyobbak az iskolai ünnepélyen vesznek részt.

Adventi várakozás: Karácsonyi ünnepre való felkészülés a tevékenységek naponkénti megszervezésével./Borbála nap, Luca nap stb./

Karácsony Közösen

Mikulás: Csoportonként és délelőtt

Farsang: Együtt ünnepel az óvoda vidám, játékos délelőtti keretén belül.

Március 15 Koszorúzás a Petőfi emléktáblánál,

Húsvét: Készülődés, beszélgetés a népszokásról.

Anyák Napja   **Meghitt délután az édesanyákkal**

Gyermeknap   **Egész napos program szervezése a gyermekek számára**

Születésnapok

Névnapiok   **Megtartása csoportonként.**

Évzáró, Ballagás   **Műsorral köszöntik a gyerekeket az érdeklődő családtagokat**

Nyílt napon lehetőséget biztosítunk a szülőknek a napi életbe való betekintésre.

A **fogadóórák** megtartását igény szerint, időpont egyeztetés után bonyolítjuk le. A fogadóórán lehetőség szerint mindkét óvodapedagógus legyen jelen.

Munkadélután, játszóház ünnepkörhöz kapcsolódóan.

Szülői értekezleteken az óvodapedagógusok feladata, hogy tájékoztassák a szülőket az óvoda szokásrendszeréről, a szülők és az óvoda jogairól, kötelességeiről.

Évente egy alkalommal, tavasszal **kérdőíves elégedettség vizsgálatot** végzünk a szülők körében.

2. Az óvoda kapcsolata az iskolával, más intézményekkel

A kapcsolattartás formái a Berentei Általános Iskolával

- ◆ Évi egy alkalommal meghívjuk a leendő első osztályt tanító pedagógust.
- ◆ a leendő első osztályos gyermekek látogatást tesznek egy tanítási órára.

- ◆ az iskolai beiratkozás előtt az iskola igazgatójának és a leendő első osztályos pedagógusnak a részvételével szülői értekezletet tartunk.

3. Kapcsolatok intézményekkel

- ◆ A Gyermekjóléti Szolgálattal, Családsegítő Központtal
- ◆ Orvossal, védőnővel,
- ◆ Pedagógiai Szakszolgálatokkal –Speciális Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottság, pszichológus, logopédus,-
- ◆ Intézményegységgel
- ◆ A helyi Művelődési Házzal
- ◆ Az egyházak képviselőivel – hitoktatás szervezésével összefüggésben –
- ◆ A helyi Polgárőrséggel,
- ◆ Szent Borbála Idősek Otthonával,
- ◆ Fenntartó Önkormányzattal,
- ◆ Egressy Béni Művelődési Központtal,

VIII. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

Játék

A játék a 3-7 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége

A gyermek általános fejlettsége a játékban, a játék során érhető tetten a legszembetűnőbben, jelenik meg a legplasztikusabban. A játék és a tanulás között igen szoros a kapcsolat, mivel a játékkal, mint tevékenységgel elemi jártasságokat, képességeket alakíthatunk ki.

Célunk

- ◆ Tanuljon meg a gyermek szabályt alkotni, elfogadni, betartani.
- ◆ A külvilág eseményeit, történéseit a játéktevékenységeken keresztül jelenítse meg, élje újra.
- ◆ A játék során tanuljon meg győzni és elviselni a kudarcot.

A játék formáinak és tartalmának gazdagítása a gyerekek képességeinek fejlődését segíti elő. A játék olyan lehetőséget jelent az óvodapedagógus számára, amit tudatosan felhasználhat a gyermekek fejlesztése érdekében. Fejlesztő hatását fokozzák a játékot kísérő pozitív érzelmek. A játék derűjén, vidámságán, örömén keresztül minden hatás felerősödik és az új vonások pozitív érzelmektől kísérve épülnek be a gyermekek személyiségébe.

Az óvodapedagógus feladatai a játékkal kapcsolatban

- ◆ Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése.
- ◆ A napirenden belül elegendő hely és idő biztosítása a játék számára.
- ◆ A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása.
- ◆ Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához.
- ◆ Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek biztosítása.
- ◆ A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása.
- ◆ A tartalomtól, szituációtól, és a gyermeki igénytől függően bekapcsolódás a játékba, együttjátás a gyermekekkel.

Játékfajták

Gyakorló játék

A játéknak ezen a fokán a gyerekek a fölhasznált anyagok, eszközök tulajdonságaival, a tárgyak egymáshoz való viszonyával, működésével ismerkednek. A sokszori ismétléssel, gyakorlással a különböző funkciók fejlődnek.

Az óvodapedagógus feladata a gyermekek mozgásigényének és manipulációs vágyának kielégítésére megfelelő mennyiségű, változatos játékeszköz és mozgástér biztosítás szükséges.

Szerepjáték

A szerepjáték nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőségeket nyújtó játékfajta, amely a gyakorlójáték keretei között bontakozik ki. A gyermekek szerepjátéka élményeiket, tapasztalataikat és az ezekhez kapcsolódó érzelmeiket tükrözi.

Az óvónő feladata segíteni az önállóság érvényesülését a játék megszervezésében, a téma megválasztásában, a szerepek és az eszközök kiválasztásában.

Dramatizálás, bábozás

A szerepjátékot gazdagítja, ha a gyerekek irodalmi élményeiket kötetlen keretek között dramatizálják. Ennek fontos feltétele, hogy az irodalmi alkotásokhoz, szereplőikhez érzelmileg kötődjenek a gyerekek.

Az óvodapedagógus feladata a különféle eszközök, jelmezek és szerepekhez kapcsolódó kellékek biztosítása.

A gyerekek eleinte csak, mint nézők vesznek részt a bábozásban, majd fokozatosan bekapcsolódnak és egyre nagyobb jártasságra tesznek szert az önálló játékokban, bábfogásban, mozgatásban.

Építő, konstruáló játék

A gyermekeket a létrehozás öröme, az „én csináltam” tapasztalata, a sokféleképpen variálható játékszer felhasználása ösztönzi az építésre, konstruálásra.

Az óvodapedagógus feladata, hogy biztosítsa minden gyermek számára a fejlettségének megfelelő építő- konstrukciós elemeket, melyekkel képes elmélyülten játszani.

Szabályjáték

Jellemzője, hogy betartandó, meghatározott szabályok szerint játszható.

A játék fajtájából következik a szabályok minél pontosabb betartása és megfelelő viselkedés.

Az óvodapedagógus segítse a gyermekeket a játék kiválasztásában, vezetésében, a szabályok betartásában.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére

- ◆ Önálló ötletadók, kitartóak játékokban.
- ◆ Dominánsan jelenik meg a szerepjáték
- ◆ Képesé válnak a szabályjátékok megértésére, közösen örködnék a szabályok betartása felett.
- ◆ Megjelenítik élményeiket, tapasztalataikat, a „mintha” szimulációs világban.
- ◆ Képesek irányítóként, ugyanakkor mások ötletit, irányítását elfogadva együttműködni társaikkal.

Verselés-mesélés

Az irodalmi nevelés célja

Változatos vers- és meseélmény nyújtásával a gyerekek anyanyelvi fejlesztése. Irodalmi élmény nyújtása során erkölcsi tartalmak, érzelmek közvetítése. A gyermekek önkifejező képességének megalapozása.

Feladatok

A felhasznált irodalmi anyagok változatos, igényes összeállítása.

A gyerekek nyelvi képességének fejlesztése a versek, mesék, dramatizálások segítségével.

Szervezési keretek biztosítása.

A felhasznált irodalmi anyagok változatos, igényes összeállítása.

Nagy körültekintéssel végezzük az irodalmi anyag kiválasztását. Játékos versek, mesék, népmesék, mai mesék, klasszikus alkotások megfelelő arányban kapjanak helyet a tervezésben. A komplexitást érvényesítve az ünnepekhez, évszakokhoz kapcsolódik (életkoruknak megfelelő szinten) az irodalmi anyag megválasztása.

A 3-4 éveseknek olyan rövid meséket, verseket, történeteket gyűjtünk, melyek érzelmileg közel állnak hozzájuk.(gyermekről, állatról, környezetükről).

Cselekményük legyen egyszerű, meseszövegük világos, nyelvezetük érthető.

A vers anyag népi mondókákból, rímusokból, állatról szóló, hívogatók, altatók, testi közelséget igénylő simogató, tapsoltató, ölbeli höcöggetők. A beszoktatás idején különösen fontos szerepe van ezeknek.

A 4-5 évesek számára már hosszabb és bonyolultabb szerkezetű meséket, népmeséket, állatmeséket, mai modern meséket választunk. A versek, mondókák tartalmasabbak. Nyelvtörők, népi mondókák, névcsúfolók, halandzsa szövegű kiolvasók, humoros, tréfás versek, közmondások. Egy-egy jól ismert mesét már szívesen el is játszanak.

Az 5-6-7 évesek számára gazdagabb, több szálon futó tündérmeséket, tréfás állatmeséket, cselekményes népmeséket tervezünk. A több napon át tartó, ún. folytatásos történeteket is kedvelik a nagyobbak. A versanyag is tovább bővíülhet népi mondókákkal, kiolvasókkal,

hosszabb versekkel, közmondásokkal, szólásokkal, verses mesékkel. Dramatizálást, bábozást önállóan is kezdeményeznek.

A gyerekek nyelvi képességének fejlesztése, az irodalmi nevelés, dramatizálások során.

Az irodalmi művek emberi kapcsolatokra tanítanak, erkölcsi értékeket közvetítenek, híd a valós világ megismeréséhez. Fontos szerepe van az ízléses szép mesekönyveknek.

A jó óvodai légkör fontos feltétele az eredményes irodalmi nevelésnek.

Nagy szerepe van az óvónő személyiségének, előadásmódjának, modellértékű szerepének, közepes hangerejű előadásmód, hangsúlyos, kellő mimikával kísért mesélés). Közös könyv, kép nézegetés során teremtsen olyan helyzetet, hogy a gyerekek nyugodtan, bátran el tudják mondani gondolataikat, érzéseiket, élményeiket. Kapjanak választ a kérdéseikre, ezzel ösztönözve a gyerekeket a beszédre, beszélgetésre. A gátlásosabb gyerekeket biztatással, dicsérettel ösztönözze. A nyelvi kifejezőkészség hibáit, a lemaradásokat lehetőségeihez képest fejlessze, illetve irányítsa szakemberhez a beszédhibával küzdő gyerekeket. A beszédtechnika fejlesztése mindennapos, mindannyiunk feladata.

Szervezeti keretek biztosítása

A verselések, mesélések kötetlen kezdeményezések és alkalmyszerűen kötött foglalkozások formájában történnek.

Kötött formában szervezzük a verselést az ünnepélyek, rendezvények előtti felkészülések alkalmával, a közös bábozás, dramatizálás alkalmával.

Pihenési időben is mindig hallgathatnak mesét, altatót a gyerekek. Fontos ilyenkor a halk, kissé monoton mesélés. A mese tartalma is nyugalmat, kellemes hangulatot árasszon.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére

Szívesen

- ◆ Ismételtetik, mondják a mondókákat, meséket, verseket.
- ◆ Várják, igénylik naponta a mesehallgatást.
- ◆ Báboznak, mesélnek, dramatizálnak ismert meséket.

A mesékben, versekben, találós kérdésekben előforduló szófordulatok, kifejezések beszédükben megjelenik, alkalmazzák.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A zenei nevelés célja a közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése. A gyermekek zenei ízlésének, esztétikai fogékonyságának megalapozása.

Feladataink

- ◆ A zenei anyagok igényes, a csoport fejlettségének és érdeklődésének megfelelő összeállítása.
- ◆ A gyerekek zenei hallásának, ritmusérzékének, harmonikus mozgásának alakítása. A dallam, a ritmus, a mozgás szépségének felfedeztetése.
- ◆ Az éneklés, zenélés megszerettetése.
- ◆ A szervezeti formák biztosítása.

A zenei anyagok igényes összeállítása.

Zenei nevelésünk feladatait mondókák, énekes játékok, gyermekdalok segítségével valósítjuk meg.

Az éneklés, zenélés felkelti a gyerekek érdeklődését, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.

Az óvodapedagógus feladata minél többféle tevékenységhez kapcsolni valamilyen zenei élményt.

Dalaink, mondókáink kapcsolódnak az évszakokhoz, ünnepeinkhez, természeti jelenségekhez. Az ünnepekhez kapcsolódó zenék megismerése pozitív érzelmeket kelt, megismerhetik a népszokások elemeit, ezek segítik a néphagyomány tovább élését.

Ősz- dió, alma, szőlő szüret, szüreti dalok, mondókák, madarak vonulása

Tél- advent, Mikulás, Karácsony, Farsang

Tavas- ébredező természet, kérés- lakodalmas, Farsang, Húsvét, Anyák napja.

Nyár- strandolás, nyaralás, aratás.

A 3-4 évesekkel megismertetünk ölbéli játékokat, táncoltató, hintáztató, simogató, altató, egyszerű, játékos mozdulatokkal kísért dalokat, mondókákat. A beszoktatást segíti, érzelmi biztonságot, élményt nyújt a kicsiknek.

A 4-5 évesekkel már „bonyolultabb” különböző mozgással kísért dalokat, játékokat ismertettünk meg. Vonulós, párválasztásos, szerepcserés, sorgyarapítós, felelgetős játékokat.

Az 5-6-7- évesek zenei anyagát a játékos kiolvasók, párcserés, kaputartó, sorgyarapító-fogyó, különböző szabályokhoz kötött dalokkal, mozgásanyaggal egészítjük ki.

Ritmusérzék, zenei hallás, zenélési, éneklési kedv fejlesztése

Az ének-zenei tevékenységekkel a gyermekek ritmus, hallás és komplex zenei képességeit fejlesztjük.

Énekeljenek halkabban, hangosabban, mélyebben, magasabban. Megismerik a tempóváltást, a dallambújtatást, az egyenletes lüktetést, ütemhangsúly kiemelést, a dalok, mondókák ritmusát.

A ritmusérzék fejlesztése érdekében minél több ritmushangszert ismertessünk meg gyermekeinkkel.

Az éneklés, zenélés megszerettetése

A változatos, élményt nyújtó ének-zenei tevékenységek során a gyerekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.

A közös zenehallgatás nyugtató, kellemes hangulatot teremt. Fejlődik képzeletük, szépérzékük. Zenei élményt nyújt a hangszeres játék is (furulyával, szintetizátorral).

A szervezeti formák biztosítása

A zenei tevékenységeknek nincs meghatározott időpontja, időtartama. A gyerekek hangulatának megfelelően, különböző, más tevékenységek közben is egész nap, bármikor legyen lehetőségük énekelni, mondókázni.

A szervezeti forma kötetlen és alkalomszerűen kötött (ünnepi készülődés, udvari játék) legyen.

Az óvodapedagógus megfelelő zenei és érzelmi légkört teremtve, mintaadó, motiváló legyen.

Zenei eszközök és tér biztosítása fontos feladat.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére

Tudjanak:

- ◆ Tisztán, érthetően, kellő hangerővel énekelni.

- ◆ Ritmust, mozgást rögtönözni.
- ◆ Természetes tempóban járni.
- ◆ Egyszerűbb táncmozdulatokat.
- ◆ Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- ◆ Egyszerűbb táncmozdulatokat kedvvel végezzenek.

Rajzolás, festés mintázás, kézimunka

Az ábrázoló tevékenység-a zenéhez hasonlóan- évezredek óta a gondolatok, érzelmek, a szárnyaló fantázia kifejezési módja. Az óvodai rajzolás, festés, mintázás, képalakítás a gyerekek egyik legkedveltebb tevékenysége.

Célunk

- ◆ A gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagítása,
- ◆ Olyan képi, plasztikai kifejezőképesség birtokában levő gyermekek nevelése, akik képesek kifejezni érzéseiket, gondolataikat különböző technikák segítségével.
- ◆ Az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság alakítása.

Az építő- ábrázoló- alakító tevékenység segíti a gyerekek téri, formai és színeképzeiteinek kialakulását, gazdagodását. A feladat elsősorban az, hogy biztosítsuk a zavartalan, sokrétű tevékenység külső feltételeit. A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig álljon rendelkezésre többféle anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának és élményeinek megfelelően dolgozhat, alkothat.

Nagyon célszerű a vizuális tevékenységek és a munkatevékenységek összehangolása, hiszen a szabad tevékenykedés gyakran jár együtt viszonylagos rendtelenséggel.

Az ábrázoló tevékenység célja nem maga a tevékenység során létrejövő bármiféle alkotás, annak esztétikai értéke, hanem maga az örömteli cselekvés. A teljes önállóság biztosításával érhető el, hogy kibontakozhasson a gyermekek alkotókedve. Az ötlettől a megvalósulásig főként buzdítást, pozitív megerősítést, és dicséretet várnak a gyerekek.

Az ábrázoló manipulációs tevékenységek állandó gyakorlása révén alapozódik meg az írás elsajátítása.

Fontos az olyan légkör megteremtése, hogy a gyermekben belső késztetéssé alakuljon a napi rajzolás, festés, mintázás, kézimunka igénye.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- ◆ Formaábrázolásuk változatos, többnyire hangsúlyt kapnak a jellemző megkülönböztető jegyek.(pl. fiú, lány)
- ◆ Az emberábrázolásban megjelennek a részformák.(haj, ruha, cipő, ujjak száma)
- ◆ Az egyéni munkák értékelése során saját és társaik műveivel kapcsolatban szóbeli véleményt nyilvánítanak.
- ◆ A megismert technikákat fokozott önállósággal alkalmazzák.
- ◆ Az eszközöket biztonságosan használják.

Mozgásfejlesztés

A mozgás az óvodás gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája, alapvető igénye. A 3-7 éves korú gyermek személyiségének fejlődésében meghatározó szerepe van. Felerősíti és kiegészíti a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását. Óvodás korban a gyermek a legtöbb információt az őt körülvevő világról a mozgás és a tevékenység által szerezi.

Célunk

- ◆ A személyiség sokoldalú fejlesztése a fizikai aktivitáson keresztül.

Feladat

- ◆ A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése.
- ◆ A rendszeres mozgással (testnevelés foglalkozás, sport nap, kirándulás), elősegíteni az egészséges életvitel kialakítását.
- ◆ A természetes mozgások kialakítása, fejlesztése (járás, futás, ugrás, támasz, egyensúlyozás, dobás)
- ◆ Testi képességek fejlesztése (erő, ügyesség, állóképesség, helyes testtartás).
- ◆ Légző, keringési, csont- és izomrendszer teljesítőképességének növelése.
- ◆ Mozgáskoordináció alakítása (szem-kéz, szem- láb koordináció)
- ◆ Térbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- ◆ Testséma fejlesztése, testrészek ismerete.
- ◆ Nagymozgások fejlesztése

- ◆ A személyiség akarati tényezőinek fejlesztése (helyzetfelismerés, alkalmazkodó képesség, döntés, önuralom együttműködő képesség, versenyszellem)

A mozgásfejlesztés feladatai a szabad játékban, a napi frissítő mozgásban, kiránduláson, sportnapon, a kötelező testnevelési foglalkozáson (heti 1 vagy 2 alkalom) valósulnak meg.

Az iskolával való közös életter lehetőséget ad a tornaterem használatára.

A tevékenység időtartalmát a gyermekek edzettsége és életkor határozza meg. Fontos számunkra a minél hosszabb ideig szabad levegőn való mozgást.

A kisebbeknél a hangsúly a nagymozgások fejlesztésén van, a nagyobbaknál a térben való tájékozódás, a mozgások finomítása kerül előtérbe.

A kicsikhez közel állnak az utánzó játékok. Megismerkednek a fogó szerepkörével is. A fogójátékok egyszerű szabállyal kezdődnek, majd a nagyobbak már több, bonyolultabb szabályhoz is tudnak alkalmazkodni.

A nagyobb gyermekeknek változatos, izgalmas játékot nyújtanak a sor- és váltóversenyek.

A gimnasztika az izmok előkészítését, bemelegítését, egy- egy izomcsoport célirányos előkészítését szolgálja.

A szabad gyakorlatok végzése közben rögzülnek az irányok. Színesebbé, a gyerekek számára érdekesebbé teszi a gyakorlatokat a kézi szerek használata. Alkalmazásuk elősegíti az ujjak és a kéz mozgékonyágát is. A kézi szerek használatára az udvaron is lehetőséget biztosítunk.

A támaszgyakorlatok, és a lábtorna gyakorlatok testtartást javító hatásuk miatt a leghasznosabb mozgásformák.

Az egyensúlyozó gyakorlatok a mozgás összerendezettségét, a mozgás és látás koordinációját igénylik. Ugyancsak fejlesztik az összerendezett mozgást az ugrások és dobások.

Beépítjük a komplex testmozgásokat az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben ezek együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív én-kép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás- fejlődésére.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- ◆ Szeretik és igénylik a mozgást. Ellenálló képességük, edzettségük, alkalmazkodóképességük a szabályokhoz és a társakhoz kifejlődik.
- ◆ Kialakul egyensúly érzékelésük.

- ◆ Nagymozgásuk, finommozgásuk összerendezetté válik
- ◆ Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- ◆ Ismerik a labda fogását, tudnak labdát vezetni, társhoz továbbítani.
- ◆ Ismerik az eszközök nevét, a gyakorlatokhoz kapcsolódó kifejezéseket.

A külső világ tevékeny megismerése és természetvédelem

Célunk:

- ◆ Pozitív érzelmi viszony kialakítása a természeti-, tárgyi-, az emberi világ értékei iránt.
- ◆ Óvodásainkban megalapozzuk a természet szeretetét, tisztaságának, szépsége védelmének igényét, védelmét.
- ◆ A minket körülvevő közvetlen és tágabb környezet sokoldalú felfedeztetése.
- ◆ Megismerés során a gyermekek mennyiségi-, alaki-, nagyságbeli-, téri-, és síkbeli szemléletének alakítása.

Céljainak megvalósításához felhasználjuk a természeti és társadalmi környezet által nyújtott lehetőségeket.

A környező világ megismerése közben matematikai ismereteknek, tapasztalatoknak is birtokába jutnak a gyerekek, ezért maximálisan kihasználjuk a fejlesztés érdekében a nap folyamán adódó matematikai lehetőségeket, tapasztalatokat, tevékenységeket, matematikai tartalmú játékokat.

A gyermekeket körülvevő szűkebb és tágabb társadalmi környezet megismertetése az alábbi témakörök feldolgozásával történik:

A család: szerepek a családban, munkamegosztás, a család, mint érzelmi biztonságot adó közeg.

Az óvoda: Az óvodai közösséghez való pozitív érzelmi viszony kialakítása a gyermekek és a felnőttek tevékenységeinek, munkájának megismerése által.

Közlekedés: A gyalogosan és járművön történő kulturált közlekedés szabályainak elsajátítása. Biztonságos Óvoda pályázati program beépítése az éves tematikus tervbe. A biztonságos közlekedési program alkalmazása játéktevékenységben és az udvari játék folyamán.

Testrészek: megnevezésük, funkciójuk, védelmük.

Évszakok napszakok jellemző tulajdonságainak megfigyelése, tapasztalatszerzés:

- ◆ A növény és állatvilág közvetlen megfigyelésére, a természetvédő magatartási attitűd kialakítására ad módot:
- ◆ Séták, kirándulások szervezése
- ◆ Élősarok kialakítása, gondozása a csoportban
- ◆ Madáretetés, itatás.

Természet közeli programok- A fenntartható fejlődés alapozása

a TÁMOP 3.1.4 pályázat projekt feladataként a budapesti Pitypang Óvoda Jó gyakorlatának adaptációja

ADAPTÁCIÓ

Célunk:

- természettudatos életszemlélethez szükséges kompetenciák fejlesztése;
- az egész életen át tartó tanulás képességeinek alapozása;
- egyén és közösségi értékek alapozása egészséges életmód normáinak követése;
- informatikai jelentéstartalmak értelmezése, gyakorlása;

Feladatunk:

- környezetorientált magatartásforma kialakítása;
- pozitív viszonyok alakítása- attitűdök formálása;
- környezeti értékek felismerése, tudatformálás;
- emberi együttélés szabályai, normakövetés;
- tapasztalatok, élmények által a gyermek érdeklődésének felkeltése;

A természet közeli nevelés, mint alapelv, ma is szükségzerű, mivel az ember és környezete soha el nem választható egymástól. Részeseként nem szemlélődői, hanem aktív munkálkodói vagyunk környezetünknek. A gyermekek a környezetükkel való kapcsolatának és elmélyítésének megvalósítása felnőttek közvetítésével kezdődik. Nekünk kezünkben van a lehetőség, hogy a gyermek felé élményekkel, játékos cselekvéses tanuláson keresztül alapozzuk meg, a megismerési folyamatokat. A gyermek élményeire és ismereteire építünk, tevékenységet

kínálunk, melyen keresztül tapasztalatokat szerezhethet az őt körülvevő szűkebb és tágabb környezetéről, ezt játékosan valósítjuk meg. Értékeket közvetítünk, és alapozunk meg, szokásokat alakítunk, melyek lehetővé teszik az élővilággal való harmonikus együttélést, közösségi értékek kialakulását. A gyermek személyiségét, a mindennapok formálják, amit a környezetében az óvodában és otthon él. A fenntartható fejlődés mindig a jövőbe néz, az egész életen át tartó tanulás igényeinek és képességeinek alakításával. A fenntartható fejlődés magjait ma kell „elvetnünk” a holnap embere számára. Nekünk kell meghatározni az ehhez kapcsolódó nevelési célokat, és biztosítani ezek tevékenységrendszerét.

A környezeti neveléssel kapcsolatos tevékenységek óvodán belüli környezetben és óvodán kívüli környezetben valósulnak meg.

A környezet tudatos védelmére és a természet szeretetére nevelés

- ◆ Tapasztalatok szereztetése a természeti, emberi, tárgyi környezet elemeiről, megfelelő tájékozottsági szint kialakítása a gyermek saját környezetében.
- ◆ A felfedezés örömeinek érzékeltetése.
- ◆ Összefüggések megláttatása.
- ◆ A valóság objektív bemutatása.
- ◆ Pozitív viszonyulás kialakítása a természeti, emberi, tárgyi környezethez.
- ◆ A társadalmi és természeti környezet megismerése.
- ◆ Ismerjék meg a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi szokások, hagyományok és a tárgyi kultúra értékeit, s tanulják meg ezek szeretetét, védelmét is.
- ◆ Igyekszünk lehetővé tenni a gyermekek számára a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges képességek, készségek, tulajdonságok alakítását.

Szemponatok a módszerek kiválasztásakor

- ◆ alkalmazkodjanak az életkori sajátosságokhoz
- ◆ vonjanak be minél több gyermeket, esetleg szülőket
- ◆ az intézmény keretein túl is legyenek hatással
- ◆ a természetbe szervezett tevékenységek száma a lehető legtöbb legyen, a lakóhelyi vagy közeli konkrét példára alapozzanak, kötődjenek a napi élethez
- ◆ nyújtsanak sok élményt a gyermekeknek, az érzelmeken áthassanak
- ◆ a személyes megtapasztaláson alapuljanak
- ◆ együttműködésen alapuljanak (teljes tantestület, egyéb dolgozók, külső)

szövetségek, szülők stb.)

- ◆ alapozzanak a korosztály kíváncsiságára, versenyszellemére, öntevékenységére, megismerési vágyára, korszerű technikai ismeretére, legyen bennük sok játékos elem.

Zöld napok az óvodai ünnepek sorában

Szeptember 20.	Takarítási Világnap
Október 4.	Állatok Világnapja
Március 22.	Víz Világnapja
Április 22.	Föld Világnapja
Május 10.	Madarak és fák napja

Az ünnepeket hassa át a Föld élőlényei iránti tisztelet, jóindulat kialakítása, a folyamatos megtapasztalások révén alapos megismerésük. A felkészülés, a gyűjtőmunka kapjon nagyobb hangsúlyt, mint az ünneplés. Az ünnep legyen örömet adó, feledhetetlen, tevékenykedtető. Erdei ovis tábor lehetőséget nyújt a résztvevő nagyobb gyerekeknek egy új közegben tapasztalatot szerezni, önmagukat kipróbálni.

Feladataink:

- ◆ A környező világ tárgyainak megfigyelése, összehasonlítása, válogatás.
- ◆ Számfogalom megalapozása, mérésekkel, halmazokkal, mennyiségi egységekkel.
- ◆ Tapasztalatok gyűjtése sík-térbeli- geometriai alakzatokról
- ◆ Tájékozódó képesség fejlesztése
- ◆ A gyerekek igényeinek figyelembevételével játékos formában történik a tapasztalatszerzés.
- ◆ Az ok- okozati összefüggések megláttatása és a logikus gondolkodás megalapozása.
- ◆ Engedjünk teret a gyermeki logikának, hagyjuk a problémamegoldásban saját logikájának használatát. Segítsük abban, hogy a többirányú megoldások keresése vezesse a problémamegoldáshoz.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére

- ◆ A gyermekek tudják a nevüket, lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását.
- ◆ Különbséget tudnak tenni az évszakok között.
- ◆ Az emberi testrészeket megnevezik
- ◆ Ismernek háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat.
- ◆ Ismerik környezetük növényeit s azok gondozását.
- ◆ Ismerik az elemi közlekedési szabályokat.
- ◆ A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják azokat hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín, kiterjedés szerint.
- ◆ Megkülönböztetik a jobbra-balra irányokat.

Néphagyomány ápolás

Az óvodai nevelés akkor valósítja meg célját, ha programját a gyermek környezetével kapcsolatos gazdag tevékenységrendszerbe ágyazva, kihasználja a tapasztalatszerzés természetes élethelyzetét és ezeket tudatosan meg is szervezi. Elősegíti, hogy a gyermekek természeti és társadalmi környezetükről tapasztalatokat szerezzenek, mely tapasztalatok szükségesek az életkornak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, a környezettel való aktív kapcsolat kialakításához.

Segíti a gyermek spontán és irányítottan szerzett tapasztalatainak feldolgozását, fejleszti értelmi képességeiket, lehetővé teszi a csoporthoz való érzelmi kötődést, kapcsolatépítést, a szülőföld szeretetének megalapozását, melyben fontos szerepe van a néphagyomány ápolásnak.

A néphagyománnyal való ismerkedés során a gyermek megismeri szűkebb és tágabb környezetének értékeit, tárgyi emlékeit, folklorisztikus jegyeit, jeles napok szokásait, tartalmát. Megismeri a legközelebbi környezetének zenei, nyelvi, tárgyi motívumait, ezeket kivetíti komplex tevékenységeiben, és visszahat környezetére.

Célunk:

Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedésformák kialakítása, amelyek meghatározzák a természet és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus együttműködést.

Hagyományápoló munkánkban évszakonként számba vesszük a természet változásaihoz kapcsolódó jeles napokat, naptári és egyházi ünnepeket, szokásokat és eseményeket, melyek a falunkra voltak régebben jellemzőek.

A mezőgazdasági munkákat is igyekszünk bemutatni e kiemelkedő napokon.

Ezekhez a napokhoz kapcsolódó az állatok viselkedésére vonatkozó és emberi tevékenységeket jelölő szokások megfigyelése, feldolgozása, tapasztalatszerző, ismeretnyújtó óvodai munkánk alapja.

Óvodánkba a következő jeles napokról emlékezünk meg

Szeptember 8. Kisasszony napja	Fecskék gyülekezése.
Szeptember 29. Mihály Napja	Mihály napi vásár
Október 10-től	Szüret, szőlőpréslés, szüreti felvonulás
November 25. Katalin nap	Ághajtás karácsonyra, időjósítás.
November 31. András nap	Őszbúcsúztató, adventi időszak kezdete.
December 4. Borbála nap	Gyümölcsfaág hajtás.
December 6. Miklós nap	Mikulás ünnep.
December 13. Luca nap	Luca búza hajtás.
Január 1. Újév	Évkezdés jókívánságokkal, versekkel.
Február közepe	Farsangi multság, kiszérés.
Március 15.	Nemzeti ünnepünkre emlékezés.

Március vége, április eleje- Húsvét	Húsvéti népszokások felelevenítése.
Április 24. Szt. György nap	Az állatok első kihajtása a szabadba.
Április 25. Márk nap	Tavaszi vetések megfigyelése.
Május 1.	Májusfa, díszítés.
Május első vasárnapja	Anyák napja.
Május utolsó vasárnapja	Gyermeknap.
Május vége	Évzáró ünnepség
Június eleje- Pünkösöd	Pünkösödölő játék.

MUNKAJELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a **cselekvő tapasztalással** sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység (az önkiszolgálás, segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás stb.).

A gyermek, munka jellegű tevékenysége:

- ◆ önként - azaz örömmel és szívesen - végzett aktív tevékenység;
- ◆ a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakításának fontos lehetősége;
- ◆ a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Célunk:

- ◆ A gyermek a munka jellegű tevékenységet örömmel, szívesen végezze.
- ◆ Fejlődjenek a munkavégzéshez szükséges képességek, készségek, tulajdonságok (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság).
- ◆ A közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakítása.
- ◆ Önálló munkavégzésre törekvés.
- ◆ Jártasságok alakítása eszközök, szerszámok használatával.
- ◆ Munkamegosztásra nevelés.
- ◆ A gyermek célirányos figyelmének, kötelességvállalásának alakítása.

A fejlődés várható eredményei 2,5-3-4 éves korban

- ◆ Vegyenek részt a rend fenntartásában, a csoportszoba átrendezésében.
- ◆ Ügyeljenek az öltöző, mosdó rendjére, kérjék felnőttek segítségét
- ◆ A játékszereket tegyék a helyükre,
- ◆ Az elszórt tárgyakat szedjék össze, szükség esetén kérjék a felnőttek segítségét.
- ◆ Segítsenek a csoportszoba feldíszítésében.
- ◆ Tegyenek eleget kisebb megbízatásoknak (pl. üzenetek átadása, tárgyak elkérése az óvodán belül)
- ◆ Kísérjék figyelemmel az élősarok növényeinek fejlődését.
- ◆ Segítsenek a csiráztatás, rügyeztetés előkészítésében.
- ◆ Figyeljék az udvar rendezését.

A fejlődés várható eredményei 5-6-7-8 éves korban

- ◆ Önállóan végezzék a naposi teendőket, az állandóan használt tárgyakat vegyék elő, osszák ki.
- ◆ Önállóságuk növekedése a szobanövények ápolásában, helyiségek rendjére való vigyázásában, a csoportszoba átrendezésében nyilvánul meg. Nyáron segítsenek a fürdés előkészítésében.

- ◆ Vegyenek részt a játékszerek tisztításában, a babaruhák mosásában, játékjavításban.
- ◆ Segítsenek olyan területen, ahol erre szükség van.
- ◆ Az évszakokkal kapcsolatos munkákban önállóan vegyenek részt (gereblyezés, sepregetés, locsolás, ültetés, gyűjtés)
- ◆ A naposi munka felnőtt irányítással történő végzése, terítés, tálalás. Étkezés után a tányérok összeszedése, takarítás.
- ◆ Segítsenek a játékok elpakolásában, ellenőrizzék a csoportszoba rendjét.
- ◆ Segítsék a kisebbeket és egymást az öltözködésben, vetkőzésben.
- ◆ Gyűjtsenek különböző magvakat, terméseket és helyezzenek el néhányat az élősarokban.
- ◆ Vegyenek részt a kerti munkákban

A fejlesztés tartalma

- ◆ A naposság 4-5-6-7-8 éves korban, a kiválasztás módja, megfelelő kellékek (kötény) biztosítása.
- ◆ Munkafolyamatok, részmozzanatok ismertetése.
- ◆ Alkalomszerű munkák.
- ◆ A környezet rendjének biztosítása, segítség az óvodapedagógusnak, egymásnak, a kisebbeknek.
- ◆ Ajándékkészítés és egyéb megbízatások.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásra alapuló tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre.

A gyermekek a tevékenységek során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján szerzik ismereteiket.

Tudatosan figyelünk a gyermekcsoport és az egyes gyermekek motiváltságára, ez érdeklődés felkeltésére és fenntartására, figyelembe véve a gyermekek érzelmi állapotát és ehhez rugalmasan alkalmazkodunk.

Az óvodásgyermeknek értelmi képességei a játék során fejlődnek a legintenzívebben. A gyermekek ismeretszerzése, vagyis a tanulási folyamat játékba integrálva, a játék során, ill. játékos formában történik.

A tanulás lehetséges formái:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,

- a spontán játékos tapasztalatszerzés;

- a játékos, cselekvéses tanulás;

- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;

- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;

- a gyakorlati problémamegoldás.

Az ismeretszerzést kötött, ill. kötetlen formában szervezik az óvodapedagógusok.

Kötött foglalkozás minden korosztálynak a testnevelés és a délelőtti mesélés, esetenként az ének zene, énekes játék. A mese esetében a kötött szervezeti forma, meggyőződésünk és tapasztalataink szerint növeli a mese és az irodalom iránti fogékonyságot. A gyerekek nem élik meg teherként ezt a kötelezőséget, szívesen és örömmel hallgatják az a mesét. Ennek egyik oka a mese mesélése, az élő mese, a másik a gyermeki lélekhez közel áll a mese.

Pedagógus felügyelete mellett lehetőséget biztosítunk az IKT eszközök használatára az ismeretszerzéshez.

Alkalmazzuk az egyéni tapasztalatszerzést, feldolgozást segítő módszereket, törekszünk a probléma megoldó gondolkodás fejlesztésére.

Egységben kezeljük a nevelési és tanulási tevékenységet a gyermek személyiségfejlesztése érdekében: értelmi, érzelmi, esztétikai és szociális képességek terén.

Fontos számunkra a reális önértékelés, önbizalom, kitartás valamint döntéshozatal és felelősségvállalás fejlesztése.

Fontos, hogy ismerjük fel a tanulási, magatartási problémákat és megfelelő szakemberhez irányítsuk a gyermeket.

Találjuk meg a helyes arányt a kötetlen és kötött tevékenységek szervezése tekintetében.

Lehetőleg minden gyermek naponta kapjon pozitív megerősítést, legyen lehetősége javításra. A differenciált, árnyalt értékelést alkalmazzuk. A dicséretet, buzdítást, jutalmazást ne tárgyi jutalom, hanem simogatás, egy gesztus, mimika fejezze ki.

A büntetést nem alkalmazzuk pedagógiai gyakorlatunkban.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- ◆ kialakul bennük az igény, hogy feladataikat sikerrel oldják meg.
- ◆ saját tevékenységüket tudják ellenőrizni, egymást értékelni.
- ◆ rendelkezzenek kellő önfegyessel.

IX. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget:

- ◆ Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró.
- ◆ Mozgásában összerendezett, harmonikus finommozgásra képes.
- ◆ Testi szükségleteinek kielégítését szándékosan képes irányítani
- ◆ Érzékelése, észlelése differenciálódik,
- ◆ Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama;
- ◆ A felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés;
- ◆ Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele;
- ◆ Felismer különböző összefüggéseket, a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- ◆ Gondolatait érthetően életkorának és egyéni fejlettségének megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél. Minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot;
- ◆ Tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek);

- ◆ Én képe kialakult. Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, környezetéről, tudja a nevét, lakcímét, szülei foglalkozását.
- ◆ Felismeri a napszakokat, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat azok gondozását, védelmét.
- ◆ Elemi és mennyiségi ismeretei vannak a természeti és társadalmi környezetéből.
- ◆ Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, feladattudata kialakulóban van. Nyitott személyiséggel, nagyfokú érdeklődéssel, lelkiileg egészségesen készen áll az iskolába lépésre.
- ◆ Az új környezetben nevezetesen az iskolában, képes az együttműködésre, kapcsolatteremtésre a felnőttekkel és a gyermektársakkal egyaránt, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

X. GYERMEKVÉDELEMI FELADATOK ÓVODÁNKBAN

A gyermekvédelmi munka fő feladatát a prevenció, a segítségnyújtás jelenti, amelyre a humánus, a megértés, a szeretetpótlás jellemző.

Célunk:

A gyermek és környezetének alapos megismerésével, a gyermek fejlődését hátrányosan befolyásoló tényezők feltárása és azok megszüntetésének elősegítése.

Feladatunk:

- ◆ Tiszteletben tartjuk, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, de feladatunknak tekintjük a gyermek jogainak mindenkor érvényesítését és védelmét.
- ◆ Arra törekszünk, hogy tapintatos személyes kapcsolatot alakítsunk ki a segítséget kérő, vagy az arra rászoruló családokkal.

Az óvodapedagógus alapvető feladatai közé tartozik a gyermekvédelmi preventív munka:

- ◆ a gyermek és környezetének megismerése
- ◆ a gyermek fejlődését hátráltató tényezők feltárása
- ◆ a családok életéről szerzett információk hivatali titokként való kezelése.
- ◆ Integrált nevelés.

Minden esetben a gyermek érdekeit védjük, képviseljük.

A mindennapi nevelőmunka során meg nem oldható problémák további kezelése a **gyermekvédelmi felelős feladata:**

- ◆ A gyermekvédelmi esetek feltérképezése, környezettanulmány készítése, adatszolgáltatás.
- ◆ A hátrányos helyzetben lévő és a veszélyeztetett gyermekek nyilvántartása, károsító tényezők elhárításában segítségnyújtás a családnak.
- ◆ Kapcsolattartás az érintett családokkal, családlátogatások keretében.
- ◆ Kapcsolattartás a csoportos óvónőkkel, az önkormányzat gyámügyi tanácsosával.
- ◆ Folyamatos együttműködés az orvossal, védőnővel, a gyermekjóléti szolgálat családsegítőjével.
- ◆ Az intézmény-vezető informálása.
- ◆ Étkezéshez a Nyilatkozatok meglétét figyelemmel kíséri/új gyerekek/
- ◆ Szükség esetén együttműködés a rendőrséggel.
- ◆ Működteti a jelzőrendszert.
- ◆ Figyelemmel kíséri a törvényi változásokat.

A nyilvántartásba vétel szempontjai:

- ◆ elhanyagoló nevelés
- ◆ erkölcstelen családi környezet
- ◆ italozó szülők
- ◆ bűnöző családi helyzet
- ◆ rossz lakásviszonyok
- ◆ egészségügyi okok
- ◆ anyagi okok
- ◆ megromlott családi kapcsolat.

XI. SZOCIÁLISAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK DIFFERENCIÁLT FEJLESZTÉSE

A szociálisan hátrányos helyzetű gyerekek differenciált fejlesztését a csoportba integrálva végezzük.

Az intézmény gyermekvédelmi felelősének feladata a hátrányos helyzetű gyermekek:

- ◆ Nyilvántartása,
- ◆ kapcsolattartás a csoportos óvónőkkel,
- ◆ kapcsolattartás az önkormányzat gyámügyi előadójával,
- ◆ együttműködés az orvossal, védőnővel, gyermekjóléti szolgálat családsegítőjével,
- ◆ működteti a jelzőrendszert.

Az óvodai étkeztetés és az óvoda programjai ingyenesek! (Az önkormányzat képviselőtestületi határozata alapján.)

A távoli környezet megismerését szolgáló kirándulásainkat, mozi, színházlátogatásokat, más óvodák által szervezett rendezvényeket, az önkormányzat tulajdonát képező autóbusszal látogatjuk.

A speciális fejlesztést igénylő gyermekek részképesség fejlesztését, szociális helyzetűtől függetlenül szakember végzi.

Nagy hangsúlyt helyezünk a családokkal való kapcsolattartásra, a családlátogatásokra.

Az esélyteremtés, esélyegyenlőség, a hátrányok csökkentése, a megkülönböztetés mentes óvodai élet részét képezi a mindennapi nevelőmunkának.

HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK DIFFERENCIÁLT FEJLESZTÉSE

A Helyi Óvodai Integrációs Program készítésének jogszabályi hivatkozásai

- A 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet 39/B.§ (9) bekezdésnek megfelelően mely szerint, az óvoda az Oktatási és Kulturális Miniszter által kiadott személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató program szerint szervezi a nevelést, külön jogszabály meghatározottak szerint - nyilvános pályázat útján – e feladat ellátásához külön támogatást igényelhet. A támogatás igénybevételével kapcsolatos szabályokról külön jogszabály rendelkezik.
- Óvodai Integrációs Program (óvodai IPR) nem ad meg részletes pedagógiai tartalmakat, választandó nevelési tervet, nem nevez meg, nem ír le konkrétan alkalmazandó programokat, viszont kinyilvánítja azt a pedagógiai alapállást, amelyet megfelelőnek tart az érintett gyermekek esélyegyenlőségének megteremtésében.
Az óvodai IPR nem jelent külön programot az óvoda munkájában, hiszen minden pontja a hatályos jogszabályok figyelembevételével az óvodai nevelés Országos Alapprogramjára épül

Célunk:

- Az óvoda körzetében lévő valamennyi 3 éves HHH gyermek be óvodázásra kerüljön.
- A községben élő valamennyi 3 - 7 éves HHH gyermek rendszeresen járjon óvodába, ahol megfelelő minőségű óvodáztatással, tudatos óvodai nevelő-fejlesztő munkával biztosítjuk a gyermekek iskolai sikerességét, egyenlő esélyét az iskolakezdéshez.
- Az óvodából iskolába menő HHH gyermekek évről-évre egyre nagyobb számban integrált iskolai környezetben kezdjék meg általános iskolai tanulmányaikat.
- Együttműködő partneri kapcsolat kiépítése – a szülői házzal, a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal, szakmai és szakszolgálatokkal, általános iskolákkal, kisebbségi önkormányzattal, civilszervezetekkel – annak érdekében, hogy a gyermekek sokoldalú fejlesztése, szociális támogatás sikeresen valósuljon meg.

Alapelvek:

- Gyermekközpontú és családorientált szemlélet.
- Olyan interdiszciplináris megközelítés, mely a korai gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens, minden szakmaszeretöt egyenrangúan fontosnak és egymást kiegészítőnek tartja.

XII. ÓVODÁNK SZEMÉLYISÉGFEJLESZTŐ GYAKORLATA

Nevelőközösségünk az óvodai nevelés országos alapprogramjában megfogalmazott alapfunkciók ellátása mellett a helyi értékek, beépítésével kívánja a gyermekek személyiségfejlesztését, iskolai életre felkészítését szolgálni, megvalósítani.

Ennek megfelelően:

- ◆ A **környezetvédelemre-természetszeretetre nevelésnek** a település fekvéséből adódóan **prioritást** kell élveznie. Feladatunknak tekintjük elsősorban a közvetlen környezet szépségeinek felfedeztetését, a környezettudatos szemlélet kialakítását.
- ◆ Az egészséges életmód szokásainak alakítását ebben az életkorban kell elkezdni. Már most, itt az óvodában tudatosítani kell a gyermekekben azt, hogy az **EGÉSZSÉG – ÉRTÉK**. Minden nap lehetőleg fogyasszanak a gyermekek gyümölcsöt, zöldséget.
- ◆ Fontosnak tartjuk a településen élt **néphagyományok, népszokások** újraélesztését és nevelési munkánkba történő beépítését, ezáltal is szeretnénk gazdagítani a gyermekek személyiségét.

Hittel valljuk, hogy munkánk, a gyermekek harmonikus személyiségfejlesztése a családokkal való partneri együttműködéssel lehet csak eredményes.

Hisszük, hogy személyes példánkkal, magatartásunkkal, életvitelünkkel, szakmai felkészültségünkkel értéket közvetítünk. A szeretetteljes, megértő magatartás, biztosságot sugárzó, derűs légkör, továbbá a színvonalas nevelőmunka és a családokkal való partneri együttműködés eredményezi gyermekeink harmonikus személyiségfejlődését.

Tehetséges gyermekek fejlesztésével kapcsolatos feladatok

A tehetséges gyermekek, a különböző képességek területein több, és nehezebb feladatot kapnak, lehetőségük nyílik több helyes megoldás keresésére a foglalkozások, kezdeményezések alkalmával. Ajánlunk számukra képességfejlesztő feladatokat, szabály-játékokat, házi

feladatokat, és foglalkoztató füzeteket javasolunk a szülőknek.

A gyermekek kiemelkedő képessége mellett azonban a többi területet is erősítjük. Minden alkalmat megragadunk a versenyeken való szerepeltetésre. Egyéni bánásmóddal, kíváncsiságának kielégítésével (életkorának megfelelő szinten), érdeklődési körének megfelelő feladatokkal fejlesztjük kiemelkedő képességeit.

Kudarcnak kitett gyermekek nevelésének feladatai

A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, a nehezen nevelhető (hiperaktív), és a visszahúzódó, gátlásos gyermekek nevelésének feladatait kiegészítve egyéni bánásmóddal, differenciált módszerekkel igyekszünk megoldani. A gyermekközpontúság áthatja munkánkat, és pozitív érzelmi biztonságra épül. A hátrányos helyzetű gyermekeket folyamatosan figyelemmel kísérjük, igyekszünk számukra új élményeket nyújtani. A magatartás zavarral küszködő gyermekekre pozitív élményekkel, dicsérettel szeretnénk hatni. Az elmaradott képességek, hiányosságok területein igyekszünk sikereket elérni buzdítással, differenciált neveléssel, gyógypedagógiai ráhatással, egyéni fejlesztéssel, hogy a gyermek ne érezze az elmaradást. A sajátos nevelési igényű gyermekek elfogadása, segítése váljon az egyén személyiségének részévé. Mindig emeljük ki a jót és érezze a gyermek, hogy szeretet, megértés, bizalomteljes légkör veszi körül.

A fejlesztés újszerű tartalmi, módszerei és eszközei

- ◆ **PROJEKT KERÉK** - Intézményi innováció TÁMOP 3.1.4. projektből

Az innováció tömör tartalmi leírása:

Projekt kerék: az együttes játék során alkalom adódik a feldolgozott téma rögzítésére illetve feltérképezhetjük, hogy melyik gyermek milyen fejlettségi szinten áll. A játék alkalmazható valamennyi foglalkozási területen. A játék során fejlődik a gyermekek megfigyelése,

beszédkézsége, beszédfigyelme, szabálytudata, figyelme, gondolkodása és az emlékezetük. A játék lehetőséget ad a színek, a kiscsoportos tevékenykedés gyakorlására, együttműködésre, egymásra figyelésre.

A Projekt kerék tartozékai: Színes csíkokra osztott, a csíkok végén mágnes lapokkal ellátott forgatható körlap, mágneses képkártyák, jutalom korongok vagy állatfigurák.

A játék tartalmát mindig a felhelyezett képkártyák szabják meg. A játék nagy előnye, hogy nem fontos, hogy egymással hasonló szinten lévő gyermekek játsszanak együtt, hiszen a kérdések nehézségével fokozhatjuk a játék izgalmát és nehézségét. /Természetesen a gyermekek igénye szerint tovább játszható. /A játék során minden jó válaszáért jutalom korong vagy állatfigura jár és 1-1 játék addig tart, míg minden játékos sorra került és a jutalom pontok összeszámolása megtörtént.

Játékok rövid leírásai:

1. játék leírása: képkártyákon lévő mozgások leutánozása / mozgásos
2. játék leírása: kártyán lévő minta leutánozása, párosítás / matematikai
3. játék leírása: beszélgetések a képkártyákról, színek megnevezése / anyanyelvi nevelés, környezeti nevelés
4. játék leírása: kinek mi lesz a feladata / munka jellegű tevékenységeknél
5. játék leírása: a kártyákon lévő állatokról, ábrákról dalok énekelgetése, dalos játékok eljátszása, mondókázás./ zenei nevelés
6. játék leírása: a játék a témakörök komplex feldolgozására is lehetőséget ad.

◆ Projekt és kreativitás

A kompetencia alapú nevelés megvalósítását támogató jó gyakorlat adaptációja a budapesti Pityang Óvodából a TÁMOP 3.1.4 projekt megvalósítási időszakából.

A projektekkel, mint pedagógiai módszerrel kiválóan és komplexen fejleszthető a kreativitás és tanulható az egyes kompetenciák sikeres alkalmazása. A gyermekek a kreatív tevékenységeik által kompetenciákat alapoznak meg, melyek elengedhetetlenek az ismeretszerzéshez, és a tanuláshoz - az élethosszig tartó tanulás megalapozásához.

A kreativitás és a projekt módszer összefüggése

A kreativitás valamilyen szinten mindenkiben, minden gyermekben, minden felnőttben jelen van. Alkotásra mindenki képes vagy képes lenne, de ezzel nem tud élni, mert nincs tudatában.

Az alkotóképesség kibontakoztatásához szükségesek:

- a megfelelő körülmények,
- megfelelő közeg, ideális fejlesztő környezet;
- a támogató, segítő felnőttek: szülők, pedagógusok.

Az a felnőtt, aki nemcsak észreveszi a fejlesztendő kreativitást, hanem meg is találja a legjobban megfelelő fejlesztő módszereket és eszközöket jó úton halad.

A módszerek és eszközök tárháza minden óvodapedagógus birtokában van, aki:

- innovatív,
- a gyermekek fejlődését tartja szem előtt,
- képes megteremteni a fejlődést támogató környezetet.

A projekt módszerben a gyermekek előzetes ismereteire építve teremtjük meg a konstruktív tanulást segítő környezetet, támogatjuk a tanulási folyamatot.

A projekt alkalmazásának lépései

- **Kiválasztás:** cél, téma - **kreativitásfokozás.** Mit szeretnél csinálni?
Játék megfigyelés: Mivel játszanak? Beszélgető-kör.
- **Tervezés:** ki? mit? mikor? hol? - **kreativitásfokozás és kompetenciák mozgósítása.**
Hogyan? ötletbörze készítése.
- **Kivitelezés:** Megváltozott szerepek - **kompetenciák fejlesztése,** kreatív megvalósítás.
- **Zárás, értékelés** előre eltervezett formában (tervezéskor megjelenő) és kritériummal.

A projekt integrál:

- tevékenységet,
- képességet,
- egyéni tapasztalatot, élményt, megfigyelést,
- vizuális, akusztikus, verbális, multiszenzoros ingereket,
- érdeklődést, aktivitást és motiváltságot az együttműködésen keresztül.

Mindezeket egyben nevezhetjük: kompetenciák fejlesztésének a kreatív tevékenységek folyamatában.

A projekt tervezése

A projekt sajátos tanulási egység, amelynek központjában valamilyen cél, vagy probléma áll. Minden projekt végtelen, ugyanakkor egyedi, hiszen a projektben a problémák a konkrétan és rendkívül gazdagságban jelennek meg.

A projekt megvalósítása

A ráhangolódás időszaka

Ebben a szakaszban történik a projekt megvalósításának közös tervezése a gyerekekkel.

A pedagógus elgondolása összetett: tartalmaz ötleteket, témajavaslatokat, módszereket, felkészülést a váratlan helyzetekre.

A téma előkészítése

Az előkészítésre sem határozhatunk meg időkeret, hiszen türelemmel kell érlelgetni, ízlelgetni a projekt témát. Naponta a beszélgető-kör egyik témájává tenni, megfelelő helyzetekben keresni, rávilágítani a kapcsolódási pontokra.

A projekt előkészítése során készül el az ötletbörze, amiben megjelenik:

- Mit tudunk?
- Mit szeretnénk megtudni?
- Mit csinálnék szívesen?

Az előkészítő időszakban a leendő témával kapcsolatban gyűjtőmunka indulhat.

Itt jelenhetnek meg a spontán ötletek mellett a felajánlott segítségek a tevékenységekhez.

A tevékenység során szerzett tapasztalatokkal a gyermek ismerete bővül.

A gyerekek is gyűjthetnek már előzetesen bármit, amit a témával kapcsolatban találnak.

Jelek, ábrák, közös rajzok segítségével elkészült ötletbörze tanulmányozása során fel sem kell tenni a gyermeknek a kérdést: Megtudtad, amit szeretted volna? Kipróbáltad már Te is? Látja saját maga, mit terveztek vagy tervezett ő maga és látja mi mindent csinált, tapasztalt meg. Újabb kérdések felvetésére, megfogalmazására van módja, melyeket nem szabad figyelmen kívül hagyni, sőt ez a záloga a projekt egyediségének.

A téma megvalósítása

Időtartalma nem meghatározott, a megvalósulást számos tényező befolyásolja.

Pl.: érdeklődés, környezeti adottságok, külső befolyásoló tényezők

(betegség, szünet, ünnepkörök).

A hagyományaink biztosan megjelennek a projektben, hiszen a gyerekek mindennapi életében jelen vannak - jó esetben!

A projekt folyamatát befolyásoló illetve a projektbe beépíthető elemek:

- a spontán hatások,
- a tartalom megválasztásának szabadsága,
- a gyermek érdeklődése.

Zárás

A projektekben a probléma megoldás a zárásban tükröződik.

A projekt produktumai, eszközei, behozott tárgyak, terem berendezés mind-mind a közös cél felé irányítja a résztvevőket. A végső „produktum” megvalósítása folyamatosan jelen van.

A produktum lehet: valamilyen tárgy elkészítése, előadás szervezése, kiállítás szervezése, rendezvény létrehozása.

Rövid összegzés

A módszer bevezetésének feltétele a szakmai innovációra való törekvés, a módszer alkalmazásának feltétele szakmai felkészülés. Ezek megvalósítása elengedhetetlen megfelelő jó kapcsolat a munkatársakkal, családokkal és óvodán kívüli partnerekkel egyaránt.

A tevékenység tervezésébe, szervezésébe, lebonyolításába a gyermekeket bevonva a folyamat részesévé válik, az óvónő szerepe pedig alapjaiban megváltozik: nem ő tesz, irányítja a tevékenységek menetét. A projekt valódi érték, melynek záloga az a szakmai tőke, ami a mai óvodákban fellelhető.

XIII . A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK INKLÚZÍV NEVELÉSE

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése során az alábbi dokumentumokat kell használni:

- ◆ Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve, és a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának irányelvének kiadásáról szóló 32/2012.(X. 8.) EMMI rendeletet.
- ◆ Az óvoda pedagógiai programja,
- ◆ Óvodai kompetencia alapú programcsomag és ajánlásai:
- ◆ Ajánlások az értelmileg akadályozott gyermekek kompetencia alapú fejlesztéséhez
- ◆ Ajánlások a pszichés fejlődés zavaraival küzdő gyermek (magatartászavar, részképesség zavar) kompetencia alapú fejlesztéséhez
- ◆ Ajánlások a beszéd fogyatékos gyermekek kompetencia alapú fejlesztéséhez

- ◆ Ajánlások a mozgáskorlátozott gyermekek kompetencia alapú fejlesztéséhez
- ◆ Ajánlások a látássérült gyermekek kompetencia alapú fejlesztéséhez
- ◆ Ajánlások a nagyothalló gyermekek kompetencia alapú fejlesztéséhez
- ◆ Ajánlások az autizmussal élő gyermekek kompetencia alapú fejlesztéséhez

A sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelését elősegítő Kompetencia alapú Óvodai Programcsomag alkalmazásának szempontjai:

- ◆ Az óvoda azon csoportjaiban, ahol sajátos nevelési igényű gyermek van, a Kompetencia alapú Óvodai Programot a megismerése után az óvodapedagógusok **önkéntes vállalás** alapján alkalmazhatják.
- ◆ A saját Óvodai Programmal ötvözve kell alkalmazni a Kompetencia Alapú Programcsomagot.

Tartalma:

- ◆ Sajátos nevelési igényű gyermekek
- ◆ Integrált nevelés keretében vállalható sajátos nevelési igényű gyermekek
- ◆ Enyhén és közepsúlyos értelmi fogyatékos gyermek
- ◆ Beszédfogyatékos gyermek
- ◆ Pszichés fejlődési zavarral (magatartászavar, részképesség-zavar) küzdő gyermek
- ◆ Testi fogyatékos gyermek
- ◆ Gyengén látó látássérült gyermek
- ◆ Enyhébben hallássérült (nagyothalló) gyermek

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének pedagógiai feltételei

- ◆ A rehabilitációs és rehabilitációs tevékenység közös céljai
- ◆ Az óvodai nevelés és fejlesztés elvei a sajátos nevelési igényű gyermekekre

Személyi feltételekkel kapcsolatos elvárások

- elfogadó óvodapedagógus
- gyógypedagógus, logopédus
- befogadó környezet
- csoporttársak el- és befogadóak
- szülő el- és befogadó képessége

Sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének szervezeti keretei

Sajátos nevelési igényű az a gyermek, aki a szakértői- és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján:

- ◆ testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos,, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos,
- ◆ pszichés fejlődési zavara miatt a nevelési tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott.

Az integráció formája

Óvodáinkban az integrált fejlesztés a **funkcionális teljes integráció szintjén** valósul meg, mivel minden gyermek a nevelés-oktatás teljes időtartamában együtt, egy csoportban tartózkodik. Az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével az együttnevelés minden esetben egyéni fejlesztést is jelent.

A gyermek **habilitációs** és **rehabilitációs** fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakvéleménye. A gyermek egyéni vagy csoportos fejlesztése gyógypedagógiai kompetencia, amely tevékenység team munkában valósul meg:

- óvodapedagógus
- gyógypedagógus
- szülő
- logopédus
- pszichológus
- fejlesztő pedagógus

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének pedagógiai feltételei

A habilitáció és rehabilitációs tevékenység közös céljai:

Rehabilitáció, habilitáció az a folyamat, melyben az SNI gyermek képessé válik arra, hogy elérje és fenntartsa a társadalmi integrációhoz (beilleszkedéshez) szükséges fizikai, érzékszervi, értelmi és pszichikai állapotát egyénre szabott, tervezett, összetett fejlesztő tevékenység révén.

A habilitációs, rehabilitációs fejlesztő terápiák a **nevelési programra, valamint az egyéni fejlesztési tervekre épülnek**, melyek hozzásegítik a gyermeket ahhoz, hogy:

a testi, érzékszervi, értelmi, beszéd és egyéb fogyatékoságából, fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreálljanak vagy újak alakuljanak ki, a meglévő ép funkciók bevonásával,

szükséges, speciális eszközök használatát megtanulják, egyéni sikerek, tulajdonságok, funkciók kifejlődjenek, melyek alkalmassá teszik a társadalmi integrációra.

Az óvodai nevelés és fejlesztés elvei az SNI gyermekekre vonatkozóan legyen integráló, átfogó, minden részletre kiterjedő, normalizáló, rugalmas, családra, közösségre építő.

- A fejlesztést csak komplex kivizsgálás után szabad elkezdni
- Amennyiben részesült korai fejlesztésben, a korai fejlesztésre kell építeni.
- A sérült funkciók miatt biztosítani kell a folyamatos stimulációt, kondicionálást, a fejlesztés fokozatosságát, folyamatosságát, rendszerességét.
- A fejlesztés tevékenységbe, cselekvésbe ágyazott legyen.
- Kellő időt kell biztosítani a tevékenységhez.
- Taktilis, mozgásos, látási, hallási ingerek változatos biztosításával történjen a tapasztalatok szerzése.
- Alapmozgások kialakítása, fejlesztése folyamatos legyen.
- Szociális készségek fejlesztése kiemelt feladat legyen.
- Az önkiszolgálás fejlesztése, tartós önállóságra nevelés állandóan jelen legyen.
- Egyéni adottsághoz alkalmazkodó bánásmód.
- Az elvárások igazodjanak a gyermek fejlődési üteméhez, a fejlesztés terhelje.
- Team formában történő fejlesztés.

Differenciált fejlesztés **egyéni fejlesztési terv** keretében történik:

- kiindulópontja az adott gyermek állapota (óvónői megfigyelések, szakemberek véleménye, szülői tapasztalat)
- fejlesztés fázisai, fejlesztési célok konkrétak legyenek,
- tartalmazza a diagnosztikus mérések helyét, idejét, módját,
- a fejlesztési célok feladatok a belső tanulási (cselekvési) motiváció kialakulását, megerősítését célozzák,
- illeszkedjen a helyi nevelési program és a kompetencia alapú programcsomag tevékenység-rendszerébe, és ez által fejlessze a gyermek **személyes-, kognitív-, szociális és speciális kompetenciáját.**

Személyi feltételekkel kapcsolatos elvárások

- ◆ **elfogadó óvodapedagógus**
- ◆ **gyógypedagógus**

Az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező befogadó óvodapedagógus:

- Megfelelően tájékoztatja az óvoda pedagógusait, pedagógiai munkát segítőket, a szülőket az SNI gyermekek befogadására, elfogadására.
- Folyamatosan együttműködik a szülővel a **segítő tanácsadás** eszközével, melynek eredményeként kialakulhat a helyes szülői attitűd a gyermek elfogadásában, konfliktusainak megoldásában, saját helyzetének képviselésében.
- Folyamatosan képezi magát a szükséges pszichológiai, módszertani ismeretekben.
- Rendelkezik a szükséges empátiával, toleranciával, érzékenységgel.
- Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat, speciális fejlesztő eszközöket alkalmaz.
- Foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti a gyermek fejlesztésébe az adott szükségletekhez igazodó módszereket megválasztja.
- Alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedéshez, a fejlesztési folyamatot az adott gyermek egyéni szükségleteihez igazítja.
- Együttműködik a különböző szakemberekkel.

A gyermek fogyatékoságának típusához igazodó gyógypedagógus:

Pedagógiai Szakszolgálat keretén belül utazó gyógypedagógus.

Az együttműködés **rendszeres konzultáció keretén** belül valósul meg.

Feladata:

- Segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek fejlődését.
- Javaslatot tesz a gyógypedagógiai módszerek alkalmazására, egyéni szükséglethez igazított módszerek kiválasztására, a gyermek igényeihez igazított környezet kialakítására.
- Speciális segédeszközök kiválasztásában segítséget ad.
- Az óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit figyelembe veszi munkájában.
- Kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával.
- Rendszeresen hospitál a csoportban.
- Közvetlenül foglalkozik a gyermekekkel, elsősorban azon a területen, amely csak az ő kompetenciája.
- Koordinálja a rehabilitációs foglalkozásokban részt vevő más szakemberek munkáját (logopédus, fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus, gyógy testnevelő)

Befogadó környezet biztosítása:

Az Óvodáink nevelőtestülete nyitott az integrált nevelésére, amennyiben azt a SNI gyermekek szakértői véleménye azt lehetővé teszi, mert nevelőmunkánkban eddig is jelen voltak az SNI gyermekek, általában az óvodai nevelés során derül ki a sajátos nevelési igény, a nevelőtestületből többen részt vettek szakirányú továbbképzéseken, akik képesek az integrált nevelésre és elfogadó magatartással bírnak.

Nevelési programunkban az egészséges életmódra nevelés terén a másság jelenléte és elfogadása kiemelten megjelenik a nevelési célokban:

- egészséges életmódra nevelés,
- érzelmi biztonság megteremtése,
- közös tevékenységre, közös élményekre épülő fejlesztés,
- érzelmi fejlesztés, tapasztalatszerzés, kommunikáció és kreativitás fejlesztése,
- differenciált fejlesztés

Személyes bánásmód alapelvei:

- a gyermek személyiségének középpontba helyezése,
- a gyermek értékeinek előtérbe helyezése,
- a gyermek testi-lelki szükségleteinek elfogadása, kiépítése,
- a gyermek önkibontakozásának elfogadása, elősegítése,
- a nevelőmunkánkat segíti gyógypedagógus, logopédus, fejlesztő pedagógus, gyógytestnevelő,
- rendelkezünk a fejlesztéshez szükséges eszközökkel,
- az óvoda-család kapcsolata partneri.

Csoporttársak el- és befogadó képessége

A pedagógiai programban megfogalmazott közösségi magatartást, szocializációt kialakító és fejlesztő pedagógiai feladatok megvalósítása során alakuljon ki a gyermekekben, hogy:

- **elfogadják** a sajátos bánásmódot, igénylő társaikat,
- vegyék észre milyen erőfeszítést, kell tenni a fogyatékos gyermeknek az eredmények eléréséhez,
- ismerjék meg mire képes a fogyatékos társuk, és milyen erősségei vannak,
- legyen természetes számukra a **segítőkészség, odafordulás.**

XIV. NEMZETISÉG, ÓVODAI NEVELÉSÉNEK FELADATAI

A program a cigány nemzetiségi kisebbséghez tartozó óvodás gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a kisebbség kultúrájának megismerését, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja.

Az óvodai intézményegységünkben, az iskolát követően 2008 szeptemberétől került bevezetésre a cigány, nemzetiséghez tartozó gyermekek integrált, fejlesztő nevelése.

Mindez abban az esetben, ha a szülők igényt tartanak erre és arról írásban nyilatkoznak.

A program elkészítésénél a következő jogszabályok az irányadók:

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2011. évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól

Speciális célunk a nemzetiséghez tartozó gyermekeknél:

- Esélyegyenlőség megteremtésére törekvés, szociális beilleszkedésük segítése.
- Helyi igényeknek megfelelően a kisebbségi kultúra ápolása, átörökítése, erősítése.
- A kisebbségi identitástudat kialakítása, a kisebbségi önazonosság megőrzése.
- A cigány nemzetiséghez tartozó óvodás gyermekek magyar nyelven történő differenciált fejlesztése, felzárkóztatása, a nyelvi, a testi, a szociális és értelmi fejlődésük érdekében. Felzárkóztatása a kisebbségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományok és szokások ápolásával.
- A gyermekek fokozott gondozása.
- A kisebbségi cigány gyermekek sikeres iskolai beilleszkedése.
- A szülők szemléletének, értékrendjének folyamatos alakítása.
- A nem cigány gyerekek szemléletváltóztatása, mely eredményeként értékelik az etnikai kultúra és a cigány gyerekek értékeit.

Speciális feladatunk:

- A 3 éves korban történő be-óvodáztatás.
- Az esélyegyenlőtlenség csökkentése.
- A gyermekek megismerése, hiányosságaik feltérképezése, felzárkóztatás minden téren, tudatos rájuk figyelés.
- A kisebbségi cigány gyermekek sikeres iskolai beilleszkedésének elősegítése.
- A gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése, a beilleszkedés fokozott elősegítése.
- A megfelelő gondozottság biztosítása a gondozási teendők fokozott figyelemmel történő ellátásával.
- A teljes gyermeki személyiség fejlesztése tevékenységeken keresztül, a nyelvi, a testi, a szociális és értelmi fejlődésük érdekében.
- A kisebbségi kulturkincsből és az anyanemzet kultúrájából a helyi környezetnek megfelelően a helyi igényeknek megfelelő kisebbségi kultúra és hagyomány ápolása.
- A szülőkkel való pozitív együttműködés, feltétel nélküli elfogadás és segítségnyújtás gyermekeik hatékonyabb nevelése érdekében.

Nevelési céljaink elérésének feltételei:

Kitűzött nevelési céljainkat a gyermekek szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembe vételével, a gyermekek egyéni adottságaiból kiindulva valósítjuk meg.

A program a cigány nemzetiséghez tartozó óvodás gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a kisebbség kultúrájának megismerését, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Rendelkezzen ismeretekkel a kisebbség szellemi és tárgyi kultúráját, hagyományait, szokásait illetően, ismereteit bővítse.
- Működjön együtt a helyi kisebbségi szervezettel, a berentei Cigány Nemzetiségi Önkormányzattal.

- A programmal kapcsolatos dokumentálást végezze el.
- A gyermekvédelmi feladatokat fokozott figyelemmel lássa el.
- Az egészséges életmódra nevelés, az érzelmi nevelés és szocializáció területén, az értelmi nevelés területén speciális feladatokat lát el.

A pedagógiai munka kiemelt területei:

Egészséges életmódra nevelés:

A cigány kisebbségi gyermekek testi- lelki szükségleteinek fokozott figyelemmel történő kielégítésére törekszünk, fokozott segítségnyújtásban részesítjük őket, sok türelemmel vagyunk irántuk, fő hangsúlyt fektetünk a prevencióra. A szükséges eszközök beszerzésében segítségükre vagyunk. A gyermekeket feltétel nélkül fogadjuk el, szeretettel vesszük körül. A védőnővel különös gondot fordítunk a gyermekekre és a családokra egyaránt.

Fontosnak tartjuk az egészségtudat kialakítását.

Érzelmi nevelés és szocializáció:

Fokozott figyelmet fordítunk az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, barátságos légkör megteremtésére, beilleszkedésükre. Fokozott figyelemmel, kedvességgel, szeretettel vesszük körbe a gyermekeket, nagy gondot fordítunk a bizalom kialakítására. Fokozott figyelemmel kísérjük a gyermekek társaikkal alakuló kapcsolatát, aktívan segítjük annak pozitív alakulását. Társas és közösségi tevékenységekben biztosítjuk számukra az esélyeket, a közösségi élményeket hagyományaikhoz kapcsolódó tevékenységekkel tesszük még változatosabbá. Az ösztönző rendszerünkben nagyon megfontoltan keressük meg a hozzájuk vezető utat, tekintettel arra, hogy milyen hátrányokkal és milyen problémákkal küzdenek. Fokozott figyelemmel törekszünk arra, hogy az óvodás társaik fogadják el őket, természetes legyen számukra a cigány kisebbség léte.

Értelmi nevelés:

Lassan, tapintatosan törekszünk arra, hogy a gyermekek élményszegény hátrányaiból fakadó értelmi lemaradásai felzárkózzanak. Segítjük őket az eligazodásban, nagyon sokat gyakorlunk, és nagyon sokat biztatjuk a gyermekeket, hogy felismerjék saját maguk képességeit. Építve rá és fejlesztve szín – és formaérzéküket, sajátos zenei érdeklődésüket, mozgáskultúrájukat. Fokozott figyelemmel törekszünk arra, hogy sikerélményhez jussanak.

A szülőkkel való kapcsolattartásban kiemelt jelentőségűek legyenek a napi beszélgetések.

Az óvodai nevelés országos alapprogramja deklarálja, hogy a gyermekek nevelésért elsősorban a család a felelős. Ezzel a megállapítással teljes mértékben egyetértünk, és feladatunknak tekintjük a családban megkezdett nevelés kiegészítését, korrigálását esetleges folytatását. Tiszteletben tartjuk a szülő gyermekéért végzett nevelési tevékenységét, tulajdonképpen azt, hogy gyermekét Ő is a legjobban szeretné nevelni.

A felmerülő problémák megoldásában számíthatunk a helyi CKÖ közreműködésére, segítségére. Napi kapcsolattartás szükséges a gyermekvédelmi felelőssel, munkája kiemelt jelentőséggel bír.

Dokumentálás:

- A kisebbségi gyermekek személyiség lapjának vezetése.
- A csoportnapló vezetése, beleszőve a helyi igényeknek megfelelő kisebbségi kultúra és hagyomány ápolását.

A program megvalósulásának formája:

- A gyermekek óvodába lépésétől az iskola megkezdéséig tart, vegyes életkorú csoportban.
- A cigány kisebbségi nevelés integrált nevelés keretében folyik, magyar nyelven.
- A tevékenységi formákban helyet kapnak a cigány játékok, versek, mesék és dalok. A vizuális nevelésben a sajátos szín- és formavilág.
- A program elősegíti a felzárkóztatást, a tanulási képességek fejlesztését.
- Oly módon készíti fel a gyermekeket a sikeres iskolai előmenetelre, hogy tudatosan épít a cigány kultúra és a többségi kultúra közötti különbségekre és hasonlóságokra.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekekben kialakul a pozitív érzelmi viszony a kisebbségi kultúra iránt.
- Megfelelően tájékozódnak a kommunikációs helyzetekben.
- Életkoruknak és egyéni képességeiknek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek.
- Ismernek a kisebbségi kultúrából meséket, verseket, dalokat és játékokat.
- Megismerkednek a helyi kisebbségi szokásokkal, hagyományokkal és kulturális értékekkel, tisztelik és megbecsülik azokat.
- Az egészséges életmód a gyermekek szokásává válik.

1.sz. számú melléklet

A KOMPETENCIA ALAPÚ ÓVODAI PROGRAM ADAPTÁCIÓJA

készült a TÁMOP 3.1.4-08/2-2009-0164 „Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés - innovatív intézményekben” c. pályázat keretében.

Pályázó neve, címe: HÓVIRÁG ÓVODA, Berente

Implementációban résztvevő óvodai csoportok száma: 1 csoport

Implementációban résztvevő pedagógusok száma: 2 fő óvodapedagógus

A program elemei	Az adaptáció mértéke	Az adaptáció módja	Mely óvodai dokumentumokban jelenik meg? (illesztés)	ELVÁRT EREDMÉNY
I. Elméleti alapvetések 1. Óvoda-iskola átmenet szakmai koncepciója	teljes	konceptcionálisan	- Helyi óvodai nevelési program - Fejlődési napló - Csoportnapló	A szakmai koncepció szellemisége az óvoda nevelési gyakorlatát áthatja.
2. Inkluzív nevelés, integráció szakmai koncepciója	részlegesen	konceptcionálisan	- Helyi óvodai nevelési program - Fejlődési napló - Csoportnapló	A szakmai koncepció szellemisége az óvoda nevelési gyakorlatát áthatja.
3. Játék, erkölcsi-érzelmi nevelés szakmai koncepciója	teljes	konceptcionálisan	- Helyi óvodai nevelési program - Fejlődési napló - Csoportnapló	A szakmai koncepció szellemisége az óvoda nevelési gyakorlatát áthatja
II. Tématervezési javaslatok A külső világ tevékenység megismerése	részleges	módszertani gyűjteményként kötetlen formában	Csoportnapló	Változatos gyermeki tevékenységrendszer biztosítása

Vizuális nevelés	részleges	módszertani gyűjteményként, kötetlen formában	Csoportnapló	Változatos gyermeki tevékenység - rendszer
Irodalom- anyanyelv	részleges	módszertani gyűjteményként kötetlen formában	Csoportnapló	Változatos gyermeki tevékenység - rendszer
III.Kiegészítő kiadványok				
1.Játszunk? Természetesen	részleges	módszertani gyűjteményként kötetlen formában	Csoportnapló	Változatos gyermeki tevékenység - rendszer
2. Zenevarázs és Hangos melléklet	nem adaptáljuk			
3. Bábjáték	részleges	konceptcionális	- Helyi óvodai nevelési program	Módszertani elemek beépülése a nevelési gyakorlatba.
4. Néphagyomány	részleges	konceptcionális és módszertani gyűjteményként kötetlen formában	- Helyi óvodai nevelési program - Csoportnapló	Változatos gyermeki tevékenység- rendszer Módszertani elemek beépülése a nevelési gyakorlatba.
5. Kiegészítő segédlet	részleges	módszertani gyűjteményként kötetlen formában	- Csoportnapló	Változatos gyermeki tevékenység- rendszer
6. Játék bábokkal, játékok a Meseládikóval	részleges	módszertani gyűjteményként kötetlen formában	- Csoportnapló	Változatos gyermeki tevékenység- rendszer
7. Varázseszközök az óvodában	nem adaptáljuk			

8. Kóstolmány	nem adaptáljuk			
9. Játék, tánc, élet	Nem adaptáljuk			
10. Felfedezések a természetben	részleges	módszertani gyűjteményként kötetlen formában	- Csoportnapló	Változatos gyermeki tevékenységrendszer.
11. A gyermek fejlődésének nyomon követése	részleges	konceptcionális, a megfigyelési szempontok alkalmazásával	- Helyi óvodai nevelési program - Fejlődési napló	Hatékonyabb gyermekmegismerésre alapozott egyénre szabott differenciált fejlesztés.
12. Anyanyelvi nevelés	nem adaptáljuk			
IV. Módszerek differenciálás	részleges	kompetenciafejlesztés egyéni fejlesztési tervek alapján.	- Helyi óvodai nevelési program - Fejlődési napló - Csoportnapló	A gyermekek képességeik szerinti egyéni fejlesztése.
project	részleges	konceptcionális projekt tervezés és megvalósítás módszertana	- Helyi óvodai nevelési program -Csoportnapló	A projekttervezés gyakorlattá válása. Komplex tevékenységrendszerek kidolgozása gyermeki kezdeményezésre.

V.
**BERENTEI TÜNDÉRKERT ÓVODA
KASTÉLYKERTI TAGÓVODÁJÁNAK
NEVELÉSI PROGRAMJA**

2016

2010-ben elfogadott 2016-ban frissített Óvodai program

BERENTEI TÜNDÉRKERT ÓVODA KASTÉLYKERTI TAGÓVODA HELYI NEVELÉSI PROGRAMJA

TARTALOM

- I. KASTÉLYKERTI TAGÓVODA PROGRAMJA A
KÖRNYEZETVÉDELEM ÉS AZ ANYANYELVI NEVELÉS
KIEMELT MEGVALÓSÍTÁSÁVAL**
1. Bevezető, gyermekkép, óvodakép, óvodai alapelveink
  2. Az óvodai nevelés feladatai
  3. Az óvodai élet megszervezésének elvei
  4. Az óvoda tevékenységi formái, feladatai, céljai és a gyermekek fejlődésének jellemzői
  5. A személyiségfejlesztés és a közösségfejlesztés feladatának megvalósítását szolgáló tevékenységi formák és szervezeti formák
- II. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK ÓVODAI
NEVELÉSÉNEK IRÁNYELVEI**
- III. A TAGÓVODA KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAMJA**
- IV. A TAGÓVODA EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAMJA**
- V. A TAGÓVODA FOGYASZTÓVÉDELMI PROGRAMJA**
- VI. A TAGÓVODA SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ
TEVÉKENYSÉGEI**
- VII. A TAGÓVODA GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL
KAPCSOLATOS FELADATAI**
- VIII. A TAGÓVODÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA
ELLENŐRZÉSI, MÉRÉSI, ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE**
- IX. AZ INTÉZMÉNYBE FELVÉTELÉNEK ELVEI
JELENTKEZŐ GYERMEKEK**

I. A KASTÉLYKERTI TAGÓVODA HELYI NEVELÉSI PROGRAMJA A KÖRNYEZETVÉDELLEM ÉS AZ ANYANYELVI NEVELÉS KIEMELT MEGVALÓSÍTÁSÁVAL

1. Bevezető

Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia, az **egyenlő hozzáférés** biztosításával. A gyermeket, mint fejlődő személyiséget, **gondoskodás és különleges védelem** illeti meg.

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak.

Az óvodai nevelésben érvényesülnek a különböző **innovatív**, és pedagógiai törekvések, mivel az alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek és széles körű módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekében alkalmaz. Óvodánk 1987. november 1-én nyílt meg, jelenleg egy vegyes csoporttal működik. Két óvodapedagógus, két dajka dolgozik nagyon jól együttműködő kollektívában, az intézményben. Épületünk jó állapotú, pályázati úton 2009-ben felújított, és szép nagy, játékokkal felszerelt udvarral található az erdő mellett. Egy kis tornaszobánk is van testneveléshez, de jó időben a teraszt, vagy az iskolai pályát is használhatjuk.

A minimál eszközjegyzékben előírt eszközökkel rendelkezünk, csupán orvosi szoba nem áll rendelkezésre.

Az óvodában ebédlő helyiség található ahol az óvodás, valamint a napközis iskolások is étkeznek. Ez a terem ad helyet a sajátos nevelési igényű iskolás, és problémás óvodás gyermekek fejlesztési óráihoz is.

Csoportszobánk átlagosan felszerelt, de galériával és két óvodai programokkal ellátott, „kakaó biztos” számítógéppel is rendelkezik.

Játék és egyéb fejlesztő eszközeink is megfelelő mennyiségben találhatók a gyermekek részére. Vállaljuk az alapító okiratban foglaltak szerinti sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, fejlesztését.

Megfelelő képezéssel rendelkezünk, folyamatosan tovább képezzük magukat szakterületüknek megfelelően.

Óvodánkban színvonalas munka folyik, sok kiegészítő tevékenységet végezve, nem félve az újítástól, így a tagóvodává válástól sem, hiszen nekünk ez egy lehetőség a változásra, de a régi hagyományok folytatására, és közös programok kialakítására is. Célunk a meglévő Helyi Pedagógiai Programunk értékeinek megőrzése, kitűzött céljaink megvalósítása a Berentei Tündérváros Óvoda tagóvodájaként is. Programunkban a gyermek-központúság, a játék, a készségek fejlesztése nagy hangsúlyt kap, mely családi, szeretetteljes légkörben történhet.

Jó a kapcsolat, tartalmaz az együttműködés az Alacsikai intézményekkel és nagyon fontosnak tartjuk ennek kialakítását a berentei intézményekkel egyaránt.

Aktív részvételt vállaltunk község kulturális életében, közös óvodai programok, rendezvények szervezésével (pl. bál, verseny), és Berentén is szívesen bekapcsolódunk a programszervezésbe. Kiemelt feladataink tagóvodánkban a környezeti és környezetvédelmi nevelés, és anyanyelvi nevelés.

Alacskán a családok több mint 70%-a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, így a gyermekek részére az óvoda igyekszik pótolni a hátrányokat lehetőségeihez mérten, valamint segíteni az életmódváltozásban (kirándulás, nevelési tanácsadás)

A kistérségi intézményekkel, az egészségügy, kultúra, valamint a szakmai és szakszolgálati területeken a jó kapcsolat kiépítése továbbra is fontos feladat.

Tartalmas óvodai élet, és egyéb kiegészítő programok szervezése (színház, kirándulások, versenyek) lehetőségeinkhez mérten, támogatók segítségével.

2. Gyermekkép, óvodakép

Gyermekkép

Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre.

Helyi Programunkban a gyermekkép megrajzolásában az eltérő pedagógiai és pszichológiai irányzatok közös vonásait vesszük alapul, melyek szerint: a gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak (biológiai szükségletek, mozgás, pihenés stb.), melyeket az óvodai nevelésben biztosítani kell. Biztosítja a gyermekeket megillető jogokat, valamint a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, tudatosan kerül a nemi sztereotípiák erősítését, elősegíti a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.

Óvodakép

Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek 2,5 életévétől az iskolába lépésig, amely akár 8 éves kor is lehet.

Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció.

Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Az óvoda funkciói

Óvó-védő, szociális

1. Nevelő – személyiség fejlesztő funkció

Az óvodai nevelés célja

1. Az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése, a gyermeki személyiség életkori és egyéni sajátosságait figyelembe véve. (Ide értve a differenciált nevelést, igénylő gyermekeket is pl. sajátos nevelési igényű) gyermekek.

2. A 2,5 éves kortól 8 éves korig a gyermek hatékony, az egyéni fejlődési ütemet figyelembe vevő fejlesztése az életmód terén, az érzelem és a társas kapcsolatok, az értelmi fejlesztés területén.

A szokás és normarendszer megalapozására törekszik.

3. A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét is alkalmazzuk a tagóvoda sajátos nevelési igényű gyermek nevelését vállalja az alapító okiratban foglaltak alapján.

4. A gyermekek kötődésének formálása és erősítése a helyi társadalom életébe való bekapcsolásukkal (elsősorban az óvodai csoporton és a családon keresztül). Feltérképezi és segíti a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrációját.

Az óvodai nevelés alapelvei

1. Az Óvodai Nevelés országos Alapprogramja és Helyi programunk, egymásra épülő szakmailag összehangolt rendszere a biztosíték arra, hogy az egyes intézmények szakmai önállósága, az óvodai nevelés sokszínűsége mellett érvényesülnek azok az általános igények, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek érdekeinek figyelembevételével megfogalmaz.

2. A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés öveze.

3. A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni képességeinek, készségeinek kibontakozását.

4. Az óvodapedagógus az óvodai nevelőmunkát tudatosan és tervszerűen végzeze.

5. Gondoskodik a gyermek testi és lelki és társas szükségleteinek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról.

6. A gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységekről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető **szabad** játéokra; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítéséről, a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

7. Az alapprogram elfogadott elvei mellett különös figyelmet szentelünk a gyermekek anyanyelvi nevelésére, a környezet tudatos védelmére és a természet szeretetére való nevelésének.

3. Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, ezen belül:

- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.
- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása.
- az Alapító Okiratban vállalt sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése ellátása, fejlesztése.

Az anyanyelvi nevelés

Az anyanyelvi nevelés az óvoda minden tevékenységi formájában megvalósítandó feladat.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetítéssel (a javítgatás elkerülésével) - az

óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az anyanyelvi nevelés célja

- ◆ Az anyanyelvi nevelés szerves része az óvodai élet minden mozzanatának, a nevelés egész folyamatának. A „beszélő környezet” kapcsolat kialakítására törekszünk.
- ◆ A beszéd a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszközévé válik.
- ◆ A beszéd által erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei.
- ◆ Érthetően, folyamatosan kommunikáljon, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.
- ◆ Alkossanak mondatszerkezeteket, mondatfajtákat, ejtsék tisztán a magán- és mássalhangzókat.
- ◆ Nagy hangsúlyt fordítunk a beszédhibák megelőzésére és javítására, melyet a logopédussal közösen szeretnénk megvalósítani.

Feladataink

- ◆ Az óvónő és a gyermek között ki kell alakulnia a bensőséges kapcsolatnak, mely lehetővé teszi a különböző kommunikációs helyzeteket. /beszédrítmus, hangerő, hanglejtés, beszédképesség fejlődése/, napi szinten anyanyelvi játékok, mondókázás, mesélés, bábozás, dramatizálás, melyben a gyermekek feszültsége, gátlása is oldódik. A gyermek saját maga is alkosson verset, mesét, mozgással, vagy ábrázolással történő kombinálásokat.
- ◆ Figyelemmel kísérjük a gyermek kialakulóban lévő egyéni beszéd-sajátosságait.
- ◆ Óvodába kerüléskor a gyermekek beszéd-szintjének felmérése.
- ◆ A beszédhibás, nagyothalló és beszéd-fogyatékos gyerekekkel a nap folyamán játékos formában gyakoroltatjuk a logopédus által megadott nyelvi feladatokat.

Az egészséges életmód alakítása

A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartalmú tevékenységformák megtervezésével. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekben. Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése.

Ezen belül:

A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.

A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.

A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése (védőnő, gyermekorvos, fogorvos kapcsolattartás).

Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása (helyes táplálkozás, szülők részére tanácsadás).

A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet (játékeszközök szabvány szerinti megfeleléssel rendelkezzenek).

A környezet védelméhez és megővéséhez kapcsolódó szokások alakítása (megfigyelések, helyes szokások kialakítása).

A megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása (helyi gyógypedagógus, és gyógy testnevelő).

Feladatunk:

- ◆ a gyerekek testi, lelki szükségleteinek kielégítése-gondozása
- ◆ Az egészséges életritmus kialakítása- a családok szokásainak figyelembevételével.
- ◆ A gyerekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása.

Gondozás

A testi, lelki, szellemi egészség alapvető feltétele a gyermek testi komfortérzetének kielégítése. Törekvésünk, hogy gyermekeink fokozatosan váljanak önállóvá.. Eleinte együtt tevékenykedve végezzük a teendőket, hogy megtanulhassák a fogásokat, a testápolási szokások sorrendjét. Tudjuk, hogy gyakorlással válik minden tevékenység szokássá, készséggé, és így segítjük az önállóvá válásukat.

Fokozatosan alakítjuk ki a magukkal szemben támasztott igényességet- tükör előtt fésülködjenek, ruhájuk legyen rendezett, helyesen használják a papír zsebkendőt.

A gondozási teendőket nyugodt, megértő, türelmes légkörben, a gyermekek egyéni fejlődési ütemének figyelembevételével valósítjuk meg.

Testi nevelés

A testi nevelés magába foglalja a gyermekek egészségének védelmét, edzését, természetes mozgásigényük kielégítését. Mindez akkor valósulhat meg, ha optimális, egészséges környezetet biztosítunk

A helyes életritmus az egészséges testi és szellemi fejlődés alapfeltétele. A rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra. A kiszámíthatóság biztosítja a jó közérzetet, az oldott kellemes légkört. Az óvodapedagógusoknak tudatosan, a gyerekek élettani szükségleteit figyelembe véve kell megszervezni a tevékenységeket.

Mozgás

Mozgásigényük kielégítése a testnevelés foglalkozások és a szabadban végezhető különböző mozgásos tevékenységek során valósul meg.

A mozgásformák gyakorlásával egyre biztonságosabban, bátrabban mozognak a játékokon, tornaszereken, térérzékelésük fejlődik.

Téli időszakban szánkózással, csúszkálással lehet eltölteni az udvari levegőzés idejét.

A séták, kirándulások a mozgásigény kielégítésén túl együttes élményt is jelentenek a csoport számára.

A megtett út hosszának, a kirándulás időtartamának alkalmazkodni kell a gyerekek életkorához, edzettségéhez.

Táplálkozás

Az egészséges életmódra nevelés szerves része a helyes táplálkozás. Az étkezéshez esztétikus, ép evő- és étkezészetet biztosítunk, ügyelünk az esztétikus terítékre. (szalvétatartó, gyakori abrosz csere, kenyeres kosár, gyermek méretű kancsó).

A gyerekek életkorának megfelelően alkalmazzuk az önkiszolgálást és a naposi rendszert. Étkezési szokásaink: 3-4 évesek önkiszolgálás, 4-5 évesek önkéntes alapon vállalt naposi munka, 5-6-7-8 éveseknél rendszeres naposság. A tálalás asztalonként történik. A terítéket a naposok szedik le.

A táplálkozás évszakonkénti lehetőségeit kihasználjuk. Heti két alkalommal fogyasztunk **zöldséget, gyümölcsöt, gyümölcssalátát is** készítünk. Feladatunk, hogy a fogyasztott ételek nevét megismertessük gyermekeinkkel, és az új ételek, ízek kóstolására ösztönözzük őket.

A reggelizés és uzsonnázás és az uzsonnázás minden csoportban folyamatosan történik.

Friss ivóvíz a nap folyamán mindig rendelkezésükre áll.

Pihenés

A pihenéshez nyugodt légkör szükséges. Altatódalokkal, mesével, simogatással biztosítjuk a kellemes, megnyugtató hangulatot. A gyerekek különböző alvási igényét tiszteletben tartjuk.

Egészségvédelem, edzés

Óvodánk esztétikus, biztonságos, higiénikus környezetét megteremtjük a nyugtató színhatású, ízléses textíliákkal, természetes alapanyagú dekorációkkal. Biztonságérzetüket növeli, hogy a mosdó és az öltözőszekrények felszereltsége lehetővé teszi a gyerekek számára a szükségleteik kielégítését. („saját” színű jel, a gyerekeknek saját törölköző, fogmosó pohár, fogkefe, fésű, saját fogas, polc ruhatartó zsák).

A megfelelő tárgyi környezet, tisztaság, rend kialakítása, fenntartása az óvoda minden dolgozójának feladata.

Nagy hangsúlyt fektetünk a higiénés szokások betartására, mely a környezet tisztántartását, portalanítását, fertőtlenítését jelenti.

Cél

A kisgyermek olyan szükségleteinek kielégítése, amely elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének, egészséges életmódjának kialakulásához.

- ◆ Helyes életritmus kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően.
- ◆ Az étkezés kulturált lebonyolítása (önkiszolgálás, terítés)
- ◆ A rendszeres testápolás, tisztaságigény kialakítása önmagukkal és környezetükkel szemben (körömkefe, szappan, fogápolási szerek)
- ◆ Az öltözködési szokások fejlesztése, kialakítása.
- ◆ A mozgás szeretetének kialakítása.
- ◆ A szervezet ellenálló képességének növelése (szabadban való tartózkodás)
- ◆ A gyermek alvási igényének kielégítése.

A fejlődés jellemzői 2,5 -3 éves korban

A gyermek kis segítséggel

- ◆ szappannal mosakszik
- ◆ használja a körömkefét
- ◆ használja a fésűjét
- ◆ szárazra törli kezét, arcát
- ◆ a használt eszközöket a helyére teszi
- ◆ a ruháját ki- és begombolja, le- és felveszi
- ◆ a cipőt le- és felhúzza

Önállóan kiszolgálja magát, különféle eszközöket (játékok, székek) használata után helyére rak, megfelelően használják az evőeszközöket.

A fejlődés jellemzői 4-5 éves korban

A gyermekek önállóan

- ◆ tisztálkodnak (fogápolás, kézmosás, fésülködés)
  - ◆ az önálló munkavégzés szokásai kialakulnak
  - ◆ étkezéskor önállóan szednek
  - ◆ ügyelnek környezetük rendjére
  - ◆ holmijukat és a játékokat a helyére rakják
- Segítséggel összehajtják ágyneműjüket, le- és felveszik felsőruhájukat, cipő fűzőjüket befűzik és bekötik.

A fejlődés jellemzői 6-7-8 éves korban

A gyermekek önállóan

- ◆ tisztálkodnak, használják a tisztálkodási eszközöket
- ◆ az egészségügyi teendőket önállóan végzik, öltözködnek
- ◆ összehajtják ágyneműjüket, vigyáznak a rendre, kulturáltan étkeznek

A napi tevékenység tartalma

Fontos a napi, ill. heti tevékenységek időben azonos rendje.

- ◆ A csoportszoba berendezésének, használatban lévő eszközöknek, játékoknak a helye, azok rendben tartása.
- ◆ A napi tevékenységek egyes mozzanataihoz kapcsolódó eszközök előkészítése és helyretétele, és azok használatának tanulása.
- ◆ Étkezésekhez a terítés, a tisztálkodáshoz a szükséges eszközök használata.
- ◆ Az öltözködés rendje.
- ◆ A foglalkozáshoz szükséges eszközök használata.
- ◆ A mozgáshoz, sporthoz szükséges felszerelések igénybevétele.
- ◆ A pihenéshez szükséges felszerelések, teremberendezések használata.
- ◆ A teremben és a szabadban való mozgás lehetőségei és módjai.

Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyereket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

Az óvoda egyszerre segítse a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, én-tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek.

Az óvoda teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégítthesse természetes társas szükségleteit; nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.

A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása. Az óvodai élet szervezése segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését szokás- és normarendszer megalapozását. A gyermek nyitottságára építve az óvoda segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt. Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése. Pedagógusaink a szociális kompetenciák fejlesztését segítő továbbképzéseken vesznek részt.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi fogyatékos, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus gyógypedagógus, konduktor stb.) közreműködésével. Óvodánkban gyógypedagógus végzi az alacsonyabb fejlettségi szinten álló gyermekek fejlesztését, utazó logopédus, jár ki, heti egy alkalommal. Jellemezze az óvoda és a szakemberek kapcsolatát együttműködés, visszajelzés, az eredményesebb munka érdekében.

Cél

Már az óvodába lépéskor, beszoktatáskor jó kapcsolat alakuljon ki a gyermek és az őt fogadó pedagógus között, a gyermek biztonságban érezze magát.

A gyermek magatartásának alakulása szempontjából az óvodapedagógus viselkedése példa értékű legyen.

Erkölcsei, érzelmi, akarati tulajdonságok fejlesztése: figyelmesség, egymás segítése, fegyelmezett viselkedés, illemtudó viselkedés, együttérzés, kitartás, nyíltság, feladattudat.

Nevelje a gyermeket a „másság” elfogadására.

Fogadják el és segítsék el ezeket a gyermekeket.

Jelenjen meg és vonuljon végig a nevelés egészében a hazaszeretetre nevelés, a szülőföldhöz való kötődés.

A fejlődés jellemzői óvodás korban

- ◆ Megköszönik, ha kapnak valamit, visszaköszönnek.
- ◆ A kívánt játékszert többnyire elkérik, átadják.
- ◆ Társaikat nyugodtan hagyják játszani, énekelni, rajzolni.
- ◆ Kezdenek segíteni egymásnak.
- ◆ Észreveszik, ha valaki hiányzik közülük.
- ◆ Kezdenek kialakulni az együtt játszó csoportok.
- ◆ Kezdenek eligazodni csoportjuk életében, napirendjében.
- ◆ Étkezéskor csendben beszélgetnek, betartva a kulturált étkezési szokásokat.

A fejlődés jellemzői 2,5 -3– 4 éves korban

- ◆ A korábban kialakult szokásokat alkalmazzák.

- ◆ Köszönnek egymásnak és a felnőtteknek.
- ◆ Segítséget nyújtanak egymásnak.
- ◆ Érdeklődnek társaik és a felnőttek iránt.
- ◆ Tudatosodik bennük, hogy összetartozó csoportot alkotnak.
- ◆ Észreveszik a környezetük rendjét, megbontó elemeket és az óvónő irányításával részt vesznek megszüntetésében.
- ◆ Együtt éreznek társaikkal, türelmesek egymáshoz.
- ◆ Figyelnek egymás játékára, meghallgatják egymást.
- ◆ Sérelmeiket igyekeznek az óvodapedagógus segítségével megoldani.
- ◆ Tevékenységeikben egyre önállóbbak.

A fejlődés jellemzői 5-6-7-8 éves korban

- ◆ Az eddig kialakult szokásokat automatikusan használják, és igényükké válnak.
- ◆ Önálló a kérés, köszönetnyilvánítás, válaszolás, megszólítás és véleménynyilvánítás.
- ◆ A vállalt feladataikat elvégzik.
- ◆ Tisztelettudó a viselkedésük.
- ◆ Ismerik és értik az óvodapedagógus metakommunikációs jeleit.
- ◆ Igazmondásra töreksenek.
- ◆ Képesek a belátásra, együttműködnek a cél érdekében.
- ◆ Legalább egy társ kapcsolattal rendelkezik.

Az érzelmi nevelés a gyermekek életének tudatos szervezését igényli, ezt szolgálja a gyermekek időbeosztását szolgáló napirend. A napirend lehetőséget ad a gazdag, változatos tevékenységekre, aktív és passzív pihenésre, egyéni szükségleteinek megfelelően.

Értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

Az értelmi nevelés feladata egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek bővítése, rendszerezése, másrészt az értelmi képességek /érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás/ és a kreativitás fejlesztése.

Az óvodai nevelés a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Legyenek beszélgetések, cselekedtető feladatok, kísérletek, folyamatos megfigyelések, hogy több oldalról is tudatosuljanak az elsajátított ismeretek.

Cél

- ◆ Testi, szellemi egészség egységének fejlesztése, megőrzése.
- ◆ Érdeklődés felkeltése az egyes tevékenységek iránt.
- ◆ Sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségeinek biztosítása.
- ◆ Differenciált, egyéni képességek fejlesztése.
- ◆ Az anyanyelv fejlesztése.
- ◆ A kommunikáció különböző formáinak alakítása, beszédkedv, beszédigény fenntartása.
- ◆ „Énkép” fejlesztése, testséma kialakulásának segítése.
- ◆ Vizuális percepciók /formaérzék, formaészlelés/ fejlesztése.
- ◆ Figyelemkoncentrációs tevékenységek biztosítása.

A fejlődés jellemzői 2,5-3 éves korban

- ◆ Próbálja ki a különböző tevékenységeket.
- ◆ Szívesen beszéljessenek egymással és a felnőttekkel is.

A fejlődés jellemzői 4-5 éves korban

- ◆ Részt vesz a különböző tevékenységekben.
- ◆ Próbálja szóban kifejezni tapasztalatait.
- ◆ Az egyes dolgok között próbálja felfedezni az összefüggéseket.

A fejlődés jellemzői 6-7-8 éves korban

Részt vesz a különböző tevékenységekben.

- ◆ Rendelkezik problémamegismerő képességekkel /megoldás, összefüggés/
- ◆ Tudja figyelmét egy adott dologra összpontosítani.
- ◆ Próbálja kifejezni a látott változásokat szóban és rajzban is.
- ◆ Törekszik az önértékelésre.
- ◆ Ismereteit tudja alkalmazni a gyakorlatban is.
- ◆ Érthetően, folyamatosan kommunikál és beszél.

Az értelmi neveléshez kapcsolódó tevékenységi formák a játék, a tanulás és a munka. Célunk a sokféle tevékenységet biztosító tárgyi környezet kialakítása, a megismerés iránti érdeklődés felkeltése, az önálló munkavégzésre való képességek fejlesztése, a megfelelő motiváltság a közösségi tevékenységekben való részt vételre, a véleménynyilvánítási képességek kibontakoztatása, logikus gondolkodás fejlesztése.

Fejlesztési lehetőségeink

- ◆ Vers, mese.
- ◆ Ének, zene, tánc.
- ◆ Mozgás.
- ◆ Rajzolás, mintázás, kézimunka.
- ◆ A külső világ tevékeny megismerése.

Az óvodai élet tevékenységformái

Cél

- ◆ Sokféle tevékenységet biztosító tárgyi környezet kialakítása.
- ◆ A tévedés szabadságának lehetősége.
- ◆ A megismerés iránti érdeklődés felkeltése.
- ◆ A munka megbecsülésére nevelés.
- ◆ Önálló munkavégzésre való képességek fejlesztése.
- ◆ Véleménynyilvánítási képességek kibontakozása.
- ◆ Megfelelő motiváltság a közösségi tevékenységekben való részt vételre.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére

- ◆ A különböző csatornában kapott információkat vesse össze korábbi tapasztalataival.
- ◆ Használjon egyszerű gondolkodási műveleteket.

- ◆ Ismeretei alapján végezzen és oldjon meg egyszerű feladatokat.
- ◆ Jelenítse meg gondolatait, érzéseit szóban, képen.
- ◆ Alakuljon ki a feladattudata, feladattartása.
- ◆ Törekedjen önállóságra különböző ismert helyzetekben.

4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

Személyi feltételek

Óvodánkban a személyi feltételek szerint főiskolai végzettségű két fő óvodapedagógus, és két dajka alkotja az óvodai kollektívát. 1 fő óvodapedagógusi, gyógypedagógus tanári képesítéssel, közoktatás-vezető végzettséggel, 1 fő óvodapedagógusi tanítói végzettséggel rendelkezik. Az óvodában a nevelőmunka kulcs-szereplője az óvodapedagógus.

Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell, mintát jelent a gyermek számára. A pedagógusok, és a nem pedagógus alkalmazottak összhanggal, együttműködéssel járulnak hozzá az óvodai nevelés eredményességéhez. Az óvoda dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja legyen összehangolt. Kulcsszerepe van az óvodapedagógus elfogadó, segítő attitűdjének.

A nevelőtestület minden tagja rendszeresen jár továbbképzésre, tanulmányozzák a szakirodalmat, szakfolyóiratokat, törvényeket és a tapasztalataikat megosztják egymással.

A nevelési programmal összhangban alakítottuk ki az intézmény továbbképzési tervét.

Tárgyi feltételek

Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Tegye lehetővé mozgás- és játékgényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegye körül.

A tárgyi felszereléseket, amelyeket a gyermekek használnak, számukra hozzáférhető módon és a gyermekek biztonságára figyelemmel kell elhelyezni. **Ismertesse meg a gyermekekkel a különböző technikai eljárásokat, és a helyes eszközhasználatot.** Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.

A közoktatási törvény előírásai szerint a közoktatási intézménynek rendelkeznie kell a feladatai ellátásához szükséges tárgyi feltételekkel, eszköznormával. A fejlesztő foglalkozások, logopédia az ebédlőteremben került kialakításra.

A feltételek közé tartoznak az intézmény épületei, helyiségei, eszközei, felszerelései.

A kötelező (minimális) - fenntartótól független - minden intézményben kötelező eszközök és felszerelések jegyzékét a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 1/1998. (VII.24.) OM rendelet 7. sz. melléklete határozza meg.

Az 1998. szeptember 1-je előtt működő intézmények számára a jegyzékben foglaltak alkalmazása a kihirdetést követő ötödik évben, azaz 2003. szeptember 1.-jétől lett kötelező.

A fenntartóknak 2000. július 31.-ig el kellett készíteniük azt az ütemtervet, amelyben meghatározták, hogy milyen ütemben hajtják végre az OM rendeletben foglaltakat, és azt el kellett küldeniük az illetékes területi Országos Közoktatási és Értékelési Vizsgaközpontnak.

E két szabályozó dokumentum mellett a szükséges taneszköz készlet meghatározásához a

funkcionális taneszköz jegyzék nyújt segítséget, amely a Művelődési Közlöny 1998. 2/II. számában jelent meg.

Az eszközfejlesztés pénzügyi forrását intézményünk fenntartó által jóváhagyott költségvetése, saját bevételeink és pályázati pénzeszközök biztosítják.

Intézményünk birtokában van az alapvető taneszközöknek. Ezért ezeket itt nem soroljuk fel, hanem csak azokat, amiket még meg kell valósítanunk.

Intézményünk halasztást kért és kapott a még hiányzó orvosi szoba kialakításához.

Az óvodai élet megszervezése

Az óvoda adottságait, lehetőségeit figyelembe véve, 1 vegyes életkorú csoport alakítható ki.

A napirend

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és heti rendet a gyermekcsoport óvoda pedagógusai alakítják ki.

- ◆ A napirend, lehetőséget teremt az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésre. Megfelelő időt, biztosít a gyermek fő tevékenységére, a játékra, valamint a gyermekek minden tevékenységére.
- ◆ A szeptember 1-jétől május 30-ig terjedő időszak napirendjét a heti rendhez igazítva tervezze meg az óvónő.
- ◆ A június 1-jétől augusztus 31-ig terjedő nyári időszak napirendjének tervét, a tartalmas udvari élet és a gyermeki szabadság tiszteletben tartása jellemezze.
- ◆ Az óvodapedagógusok feladata, hogy a csoport napirendjét, majd rögzítsék a csoportnaplóba.

Heti rend

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített - nem kötelező - feljegyzések, dokumentumok is szolgálják. Az óvodai nevelés csak a fenntartó által jóváhagyott helyi nevelési program alapján történhet és a gyermek neveléséhez szükséges a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg. Az óvoda teljes nyitva tartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

A Heti rend kialakítása ne napokhoz kötött tevékenységet, kezdeményezéseket jelentsen. Ünnepekhez, környezeti és népi ünnepekhez köthető téma, aktualitások, évszakok köré csoportosítva, dolgozzuk fel az ismereteket, amelyeknek fontos, hogy legyen élmény alapja, és tapasztalatokra épüljön. Kivételt képez a testnevelés megszervezése.

A tevékenységformák idő és szervezeti jellemzői

A napi élet megszervezésénél maximálisan biztosítsuk a gyermeki jogokat, vegyük figyelembe a gyerekek aktuális állapotát, szükségleteit érdeklődését, terhelhetőségét. Mindezek kielégítésére indirekt módon motiválja a gyermekeket az óvodapedagógus.

A tevékenységek alkalmazása során mindig a gyermek fő tevékenységét a játékot vegyük kiinduló alpnak. Ebből következik, hogy a napirend megtervezésénél a legtöbb időt a játéokra fordítjuk.

A játékban megvalósíthatóak a különböző fejlesztési feladatok, melyhez az óvónőnek biztosítani kell a megfelelő helyet, időt, eszközt és olyan légkört, melyben a gyermek felszabadultan tevékenykedhet.

A dokumentálás rendszere

A csoportok életének tevékenységeit az óvodapedagógusok csoportnaplóban rögzítik.

Az óvodapedagógusok féléves időtartamra, a csoport egészére nevelési tervet készítenek, melyet a tervezési időszak végén kiértékelnek. Az értékelést alapul véve történjen a következő féléves időszak tervezése.

Az értelmi fejlesztésre vonatkozó programot heti bontásban rögzítjük az óvodapedagógusok a csoportnaplóban.

Figyelemmel tudja kísérni a gyermek folyamatos fejlődését elsősorban önmagához képest, társaihoz ill. korosztályához is tudja viszonyítani.

Az óvodapedagógusok a gyermekek fejlettségéről **fejlettségmérő lapot** vezetnek. A fejlettségmérő lap olyan szempontokat tartalmaz, amelyek fejlődés - lélektani megalapozottságúak, a gyermekek mindennapi életében előfordulnak, és az óvodapedagógus által játékosan mérhetőek. Vezetése természetes feladathelyzetben alkalmazott megfigyelésen alapuljon, esetenként játékos egyéni vizsgálaton.

Az óvoda kapcsolatai

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg.

Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenció gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda legyen nyitott és kezdeményező.

A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvoda kapcsolatot tart az érintett kisebbségi önkormányzatokkal, kisebbségi szervezetekkel.

Az oktatás egyfajta szolgáltatás, tehát munkánk során figyelembe kell vennünk azok véleményét, akiknek szolgáltatunk. Akkor tudunk eredményesen megvalósítani a nevelési programunkban megfogalmazott célokat, ha közben figyelünk azoknak a visszajelzéseire, akikkel kapcsolatban állunk: szülőkre, tanulókra, gyermekekre, fenntartóra stb. A pedagógusoknak, akik részt vesznek az intézmény céljainak megfogalmazásában, működésében, egyeztetniük kell tapasztalataikat a partnerek észrevételeivel.

Ez alapján határozhatnak el különféle változásokat az intézményre vonatkozóan. E változások alapvető célja mindig a partnerek elégedettségének növelése. A partnerek igényeinek kielégítése természetesen bizonyos keretek között érvényesülhet: az intézménynek minden esetben tekintettel kell lennie a társadalmilag elfogadott értékekre és erkölcsi normákra, valamint a jogszabályok előírásaira is

Intézményünk folyamatosan részt kíván venni lakóhelyünk életében.

Ennek érdekében:

- ◆ rendszeres kapcsolatot tartunk a gyermekek szüleivel, a családokkal,
- ◆ igyekszünk lehetőséget teremteni arra, hogy intézményünk életéről, tevékenységéről, eredményeiről minél többet megismerhessenek a szülők, valamint községünk érdeklődő polgárai, ápoljuk és bővítjük eddigi kapcsolatainkat a községünkben található civil szervezettel,
- ◆ nevelőink fontosnak tartják, hogy intézményünk - eddigi hagyományaihoz híven - továbbra is képviseltesse magát a különféle helyi rendezvényeken, illetve ezeknek a programoknak, megmozdulásoknak szervezésében és lebonyolításában maga is részt vegyen.

Az intézmény csak akkor működhet eredményesen, ha a gyermeki érdeklődésre épít, és figyelembe veszi a szülői érdekeket is. Az óvodai nevelés, a gyermeki személyiség harmonikus fejlesztésének elengedhetetlen feltétele a szülői ház és a pedagógus közösség aktív együttműködése.

Ezen együttműködés:

Alapja: a gyermek iránt érzett közös nevelési felelősség

Feltétele: a kölcsönös bizalom és tájékoztatás

Eredménye: a családi és óvodai nevelés egysége, és az ennek nyomán kedvezően fejlődő gyermeki személyiség.

A gyermekek szüleit a gyermek fejlődéséről, egyéni haladásáról az óvodapedagógusok folyamatosan szóban tájékoztatják.

A szülőket az óvoda egészének életéről, az aktuális feladatokról a tagóvoda-vezetője és az óvodapedagógusok félévente, szülői értekezleten tájékoztatják

A szülők és a pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak:

a) családlátogatás

Feladata a gyermek családi hátterének, körülményeinek megismerése, illetve tanácsadás a gyermek optimális fejlesztése érdekében.

b) szülői értekezlet

Feladata:

- ◆ a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása
- ◆ a szülők tájékoztatása az óvoda céljairól, feladatairól, lehetőségeiről, a közoktatás-politika változásairól
- ◆ saját gyermekük magatartásáról,
- ◆ felmerült problémáiról,
- ◆ a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és
- ◆ továbbítása az intézmény vezetése felé.

c) fogadóóra

Feladata a szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy-egy gyermek egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal (fejlesztés, szabadidő helyes eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetséggondozás, stb.)

d) nyílt nap

Célja, hogy a szülők betekintést nyerjenek az óvoda nevelő-oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a napirend menetét, tájékozódjon közvetlenül gyermeke munkájáról, az ott folyó életéről.

e) írásbeli tájékoztató

A szülői értekezletek, a fogadóórák és a nyílt tanítási napok időpontját az óvodai munkaterv évenként határozza meg.

A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik a tagóvoda vezetőjével, az ÁMK igazgatójával, a nevelőtestülettel.

Nagy gondot fordítunk arra, hogy a szülőkkel való kapcsolat minél hamarabb kialakuljon. A gyerekek megismerése után legfontosabb feladatunk a család és környezete felmérése.

Az intézmény rendezvényeit a szülők segítségével tudjuk és akarjuk megvalósítani. Az aktív szülők (20-30%) lehetőséget adnak arra, hogy a többieket is bevonhassuk a feladatokba. (kirándulások, sportversenyek, vetélkedők, stb.)

3 fős Szülői Tanács látja el a szülői képviseletet a tagóvodában. Tagjai szülői értekezleten megválasztott tagok, akik, mivel többen vannak, jobban képviselhetik szülőtársaik érdekeit. Az évente legalább kétszer tartanak értekezletet, az óvodavezető segítségével, ahol a szülők meghatározzák működésüket és azoknak rendjét.

5. Az óvodai élet tevékenységi formái

JÁTÉK

A játék a kisgyermekkor legfontosabb, legfejlesztőbb tevékenysége, a nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék a gyermek szabadon választott, spontán tevékenysége, és örömforrás a gyermek számára.

Óvodába lépéskor a gyermekek gyakorlójáték szintjén állnak, otthoni játékaik minimálisak, vagy a meglévővel nem játszhat. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékoztató, a

pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt - a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőtve, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is. A szabad játék szerepe kiemelt hangsúlyt kap, s ezáltal válják a pszichikumot, a kreativitást és más attitűdöket fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlétkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbólikus-szerep játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában is meg kell mutatkoznia.

Cél

- ◆ A játék formáinak és tartalmának gazdagítása.
- ◆ A játék örömforrás legyen a gyermekek számára.
- ◆ A játéktevékenységeken keresztül a külvilág megismerése.
- ◆ A játékok használatának, megóvásának megismertetése.
- ◆ A feszültség csökkentése a játék által.
- ◆ A gyermekek közti társas kapcsolatok fejlesztése.
- ◆ Pozitív érzelmek kialakítása társaival szemben.
- ◆ Vegyen részt szabály-, és ügyességi játékokban egyaránt.

A játékszerek megismerése, használatának tanulása 2,5-3 éves korban

a.) Gyakorlójáték

- ◆ Ismétléses cselekvés közben anyagok, eszközök megismerése.
- ◆ Szöveg, dallam, ritmus, mozgásjátékok.
- ◆ A játékszerek megismerése, használatának tanulása.

b.) Szerepjáték

- ◆ Egyszerű szabálykövetések.
- ◆ Jellegzetes cselekvések, műveletek utánzása.
- ◆ Legyen képes a csoportban való játszásra.

c.) Barkácsolás

- ◆ Játékjavítások, hibajavítás óvodapedagógusi segítséggel.

d.) Dramatizálás, bábozás

- ◆ Bábmozgatási kísérletek.
- ◆ Hangutánzások.

e.) Építőjátékok

- ◆ Összerakogató, összeszerelhető játékok egyéni elképzelés alapján.

A játékszerek megismerése, használatának tanulása 4-5-6-7-8éves korban

a.) Gyakorlójáték

- ◆ A részképességekben enyhe lemaradást mutató gyermeknél (szerepjáték és konstruáló játék)

b.) Szerepjáték

- ◆ A játékszabályok elfogadása és betartása.
- ◆ A környezet jelenségeinek beépítése.

c.) Barkácsolás

- ◆ Játékok egyszerű javítása.
- ◆ Játékkészítés
- ◆ Ajándéktárgyak készítése.

d.) Dramatizálás, bábozás

- ◆ Önálló bábozás, bábkészítés segítséggel. (mese és bábválasztás)

e.) Építő és konstruáló játék

- ◆ Összerakogatók, szerelések, egyszerű, élethelyzeteknek megfelelő tárgyak készítésével. (valóság és képzelet közelítése)

f.) Szabályjátékok

- ◆ Verbális, mozgásos és manipulatív játék során önálló szabályra figyelések.

g.) Udvari játéklehetőségeink

- ◆ Fűves, betonos rész
- ◆ Homokozó, csúszda, mászóakák, babaház, hinta.
- ◆ Favonat, mérleghinta, mászó fal.

Feladataink

Fontosnak tartjuk az óvodapedagógusok aktív részt vételét, irányítását a játékokban és a konfliktushelyzetek megoldásában. Kedvelt szerepjátékokhoz tárgyak, kellékek biztosítása a szülők bevonásával történik. Ezekkel az eszközökkel tartalmasabbá tesszük játékokat. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét.

Objektív feltételek biztosítása

- ◆ Derűs, nyugodt, harmonikus csoportlétkör biztosítása, játéksarok kialakítása.
- ◆ Minél több játékidő és lehetőség a tartalmas játékokra.
- ◆ A családból hozott élmények feldolgozása, élménylehetőségek biztosítása.

Az óvodapedagógusok felkészültsége

Az óvodapedagógusok modellértékűek a gyermekek számára, a játék terén is utánozható mintát ad a játékhoz. A játékfolyamat során társ marad, segítő, kezdeményező, konfliktushelyzetet megoldó.

MESE-VERS

Cél

Az óvodai irodalmi nevelés célja a gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása, fejlesztése a gyermekirodalom és az ehhez szorosan kapcsolódó tevékenységek, módszerek (bábozás, dramatizálás) sajátos eszközeivel. A beszéd fonológiai, grammatikai, jelentéstani, valamint motorikus rendszereinek fejlesztése életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételével. A beszédhallási figyelem és hallási differenciáló képességek fejlesztése.

Az akusztikus verbális figyelem és emlékezet fejlesztése. Az anyanyelvi kódok helyes elsajátítása. Beszéd és szókincsfejlesztés. A beszédkedv felkeltése és megőrzése. Könyvek iránti vonzódás kibontakoztatása és a könyvvel helyes bánásmód elsajátítása.

Az érzelmi biztonság megadásának s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket adnak.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és sok alkalmat, jó alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában - tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatairól, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákról.

A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átélkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van

Feladat

Az óvodai irodalmi nevelés feladata a művészeti, irodalmi eseményeket hordozó, olvasó, színház és múzeumlátogató, a valóság esztétikai értékeit befogadó egyének nevelése. A mindennapos mesélés a gyermekek mentális higiéniájának elmaradhatatlan feltétele. Fontos az élményszerű mesélés az érzelmi biztonság megteremtéséhez. Az óvodapedagógus alakítsa ki a meséléshez szükséges légkört, melyet ismétlődő szokásokkal teremtsen meg.

A fejlesztés tartalma 2,5- 3-4 éves korban

- ◆ Olyan meséket, történeteket válasszunk, amelyek témája a gyerekekről, a természetről, az állatokról szól. Egyenes vonalú cselekmény, érthető, világos meseszöveg, ritmikus ismétlődések jellemzik.
- ◆ Vers: többféle mondóka, de legismertebb költőink játékos, ritmikus, zenei hatású versei is legyenek jelen.

A fejlesztés tartalma 5-6-7-8 éves korban

- ◆ Cselekményesebb, élménydúsabb, terjedelmesebb mesék tervezése, gyakran elágazó tündérmesék a kedveltek.
- ◆ Válogassunk csali- és tréfás meséket.
- ◆ A versanyag bővüljön szerepátadó, fogyó- gyarapodó gyermekjátékokkal, kiszámolókkal.
- ◆ A műköltészeti alkotások közül a zenei hatásúakat válasszuk ki.
- ◆ Szerepeljenek többfázisú, láncszerzetű állatmesék, novellisztikus realiztikus mesék is.
- ◆ Legyenek jelen a magyar meseírók művei (Móra, Móricz)
- ◆ Az alkalomszerű és szervezett mondókázás anyagát a magyar népi mondókák alkossák.
- ◆ Tartalmasabb, fonetikailag nehezebb mesék legyenek, mint az előző életkorban.
- ◆ Tervezzünk klasszikusaink gyermekverseiből is. (József Attila, Szabó Lőrinc)

A fejlődés jellemzői 2,5-3-4 éves korban

- ◆ Bekapcsolódnak a mondókák, versek mondogatásába.
- ◆ Az óvodapedagógust utánozva ritmikus mozgásokkal kísérik a verset.
- ◆ Maguk is énekelgetnek, halandzsáznak.
- ◆ Figyelmesen, szívesen hallgatják a rövid meséket, örülnek a gyakori ismétlésnek.
- ◆ Képekről felismerik kedvenc meséjüket, azok szereplőit, felidéznek a cselekmények egy-egy mozzanatát.

A fejlődés jellemzői 5-6-7-8 éves korban

- ◆ Szívesen mondanak spontán mondókát, verset, mesét.
- ◆ Ismerik a szavak jelentését és helyesen használják azokat.
- ◆ Nyelvhelyességi szabályoknak megfelelően fűzik mondataikat.
- ◆ Szívesen, örömmel hallgatnak mesét, verset.
- ◆ Tud a könyvben képek alapján eligazodni, óvja a könyv épségét.
- ◆ Részt vesz dramatikus és mimetikus játékban, közös műsorkészítésben.
- ◆ Kapcsoljon ismert irodalmi szöveget az adott ünnepi alkalomhoz.
- ◆ Képes korának megfelelő színházi előadás követésére.
- ◆ Alkalomszerűen felidéznek 6-7 mondókát a természet jelenségeire és felhasználják játékaik során.
- ◆ Tudnak 2-3 kiolvasót, hintáztatót, állathívogatót.
- ◆ A nekik tetsző versek (8-10 soros) ismételtetésekbe önként bekapcsolódnak.
- ◆ Várják és kérik a mesét. A mesék élményeit játékban, rajzban kinyilvánítják.
- ◆ Szórakoztatja őket a képeskönyvek nézegetése.

A fejlesztés tartalma

- ◆ Beszélgetések a napi tevékenységek során.

- ◆ Beszédművelés /légző, artikulációs, hangadás, gyorsasági, nyelvtörő gyakorlatok/
- ◆ Vers és mesemondások.
- ◆ Irodalmi művek hallgatása, mimetizálása (dramatizálás, bábozás).
- ◆ Színházi élmények nyújtása.

Értékelés szempontjai

Folyamatos megfigyelés, helyes ejtés, hangképzés helyessége. Kifejezőképesség szóban. Beszédkedv, beszédfigyelem, emlékezet fejlesztése. Aktív részt vétel közös tevékenységekben. Utánzókedv és játékos begyakorlások száma és szintje. Szókincs bővítése.

ÉNEK – ZENE, ÉNEKES JÁTÉK

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, a gyermek néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.

Cél

A zenei anyanyelv megalapozása. A zenei hallás, ritmusérzék, zenei emlékezet, játékos zenei alkotókedv fejlesztése. A néphagyomány és a művészi értékű gyermekdalok megismertetése. Az esztétikus és összehangolt mozgás fejlesztése. Közösségi élmények nyújtása énekes játékokon keresztül. Mozdulás és testtartás dalhelyzetekhez való igazításának megalapozása. Az éneklés és a zenélés megszerettetése. A gyermek zenei élményhez juttatása (zenehallgatás) zenei érdeklődés felkeltése. Ünnepekhez kapcsolódó dalok, zenék megismertetése, hagyományápolás. Ismerjék meg a magyar néptáncból vett lépéseket.

Feladat:

- ◆ A zenei nevelés alapvető elemeinek megteremtése, a tudatos, tervszerű, folyamatos fejlesztő hatások megszervezése.
- ◆ A dalanyag összehangolása a zenei feladattal.
- ◆ A fokozatosság elvének követése a zenei anyag feldolgozásában.
- ◆ Biztos játék hangszeren.
- ◆ A gyermek egyéni adottságainak megfelelő fejlesztés.
- ◆ Az óvodapedagógus éneklési készségének fontossága, tiszta, szép énekhangja,

esztétikus előadásmódja meghatározó élmény.

- ◆ Tárgyi, személyi feltételek biztosítása.

A fejlesztés várható eredményei 2,5-3-4 éves korban

- ◆ Önként részt vesznek a közös játékban, éneklésben.
- ◆ Alakuljon ki éneklés és játék közben a csoport tempója, végezzék ritmikus mozgásaikat egyszerre.
- ◆ Az előírt dalanyagból hatot amennyire lehetséges, tisztán és biztosan képesek énekelni az egyvonalas d és h hangok között.
- ◆ A mondókákat negyedenkénti kiemelt hangsúllyal, a természetes beszéd hanglejtésének megfelelően mondják.
- ◆ Megkülönböztetik a magasabb, mélyebb hangokat és kézzel tudják jelezni azokat, amit hallottak.
- ◆ Képesek néhány percig az óvodapedagógus énekes vagy hangszeres előadására figyelni.
- ◆ Szívesen utánozzák az óvodapedagógus által mutatott tánclépéseket.

A fejlesztés várható eredményei 5-6-7-8 éves korban

- ◆ Tudjon természetes tempóban járni, tempót tartani.
- ◆ Énekeljen 6 hangterjedelmű dalokat szép szövegejtéssel, tisztán.
- ◆ Dúdolja az ismert dalokat.
- ◆ Feleletős dalt énekeljen társsal és csoporttal.
- ◆ Különböztesse meg a halk, hangos, lassú, gyors, magas, mély fogalom párokat és hangoztassa dalon, mondókán.
- ◆ Tudjon egyszerű táncos mozgásokat helyes testtartással, esztétikus mozgással.
- ◆ Ismeri a kilépés, dobantás, sarokkoppintás, zárás, forgás fogalmakat és elvégzi azokat.
- ◆ Felismeri a dalt motívum alapján, ismer néhány környezetbeli zajt, zörejt, hangszerhangot.
- ◆ Ismerjen néhány térforma alakítási lehetőséget.
- ◆ Visszhangjátékai egyénileg és csoportosan is folyamatosak.
- ◆ A gyermekek képesek a mondókákat, játékdalokat, /három-négy alkalmi dalt az óvodapedagógus megkezdése után csoportosan, de önállóan énekelni, az egyvonalas c és a kétvonalas c abszolút hangmagasság között.
- ◆ A tisztaság, a dallamokon és a szövegen is megfigyelhető.
- ◆ Játékos mozdulataik ritmikusak és esztétikusak.
- ◆ A megtanult anyagból nyolcat teljes biztonsággal tudnak előadni.
- ◆ Az egyenletes lüktetést, ritmust egyénileg is hangoztatják.
- ◆ Felismerik a tanult dalokat dúdolásról vagy hangszerről.
- ◆ Járás és éneklés közben dobantással, mozgással, tapssal kiemelik motívumok hangsúlyát.
- ◆ Szépen, harmonikusan járnak, mozognak együtt a játékhoz tartozó egyszerű mozgásokat, játékos, táncos mozdulatokat a zene lüktetésének megfelelően folyamatosan, önállóan végzik.
- ◆ Kéz- és lábmozgás ének közben koordinált
- ◆ Tudnak szép térformát /csiga, hullám/ kialakítani segítséggel.
- ◆ Ritmushangszer a dob és a triangulum.

A fejlesztés tartalma

- Magyar népi énekes-mozgásos játékok, más népek dalai, játécai.
- Egy-kétszemélyes játékok, altatók, hintáztatók, simogatók, lovaglók, tapsoltatók, sétáltatók, táncoltatók, labdázók.
- Kőrjátékok és dalaik /fogyó, gyarapodó, párválasztó, sor- és ügyességi játékok/.
- Magyar népszokások, a hagyomány dalai, játécai, más népek dalai.
- Táncos játékok /lakodalmas, alakoskodók, vonulások, kapuzók/.
- Népszokások a négy ünnepkörhöz kapcsolódva.
- Gyermekeknek írt műdalok.
- Hangszeres zene hallgatása /vokális és hangszeres zene, alkalmi dalok/.
- Rögtönzött hangszerek készítése.

RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka az ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán biztosítson teret, lehetőséget. Maga a tevékenység - s ennek öröme - a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és kézi munka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Cél

- ◆ A „látás” tudatosítása, ezzel egyidejűleg a képi ábrázolás, a vizuális közlés szabályainak, módszereinek megismerése és elsajátítása.
- ◆ A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás a kézimunka fajtáinak megismerése.
- ◆ Az egyén fejlettségéhez igazodva képi, plasztikai kifejezőképesség komponáló, térbeli tájékozódó képesség alakítása.
- ◆ A fantázia fejlesztése.
- ◆ A szép iránti nyitottság, fogékonyság, igényesség alakítása.
- ◆ A hagyományos technikák mellett, ismerjék meg a régi gyermekkor játékkészítő, népi kismesterségeket, őrző technikákat.
- ◆ Az íráshoz szükséges mozgáskoordináció kialakítása.
- ◆ A vizuális jelrendszer megismerése (pont, vonal, folt, szín, formák).

Feladat

A feltételek megteremtése a gyermekek képi- plasztikai kifejező nyelvének, ábrázoló és konstruáló képességének fejlődéséhez. A vizuális formanyelv elsajátítása az élmények kifejezéséhez. Az érdeklődés felkeltése az eszközök változatosságával. A gyermekeket juttassuk az alkotás öröméig.

A fejlődés jellemzői 2,5-3-4 éves korban

- ◆ Sokoldalú látási, tapintási tapasztalatuk van.
- ◆ Eligazodnak a térviszonylatok között.
- ◆ Megjelenik a személyek, tárgyak ábrázolása (formai jelzésekkel).
- ◆ Látási, tapintási, mozgási tapasztalataik vannak a formák tulajdonságairól, de nem fogalmi szinten.
- ◆ Körvonallal rajzolnak ceruzával, zsírkrétával.
- ◆ Színfoltot képeznek ecsettel.
- ◆ Térbeli formákat alakítanak gyurmával, agyaggal.

A fejlődés jellemzői 5-6-7-8 éves korban

- ◆ Kifejeznek elemi térbeli viszonyokat.
- ◆ Hangsúlyozzák a jellemző jegyeket.
- ◆ Emberábrázolásuk fejlett, aprólékos, mozgást is ábrázol.
- ◆ Emlékezetből képet alkotnak.
- ◆ Megfelelően használja a különböző technikai fogásokat, eszközöket.
- ◆ Megnevezi a színeket, sötét-világos árnyalatokat.
- ◆ Megfigyelés után tud formát mintázni.
- ◆ Tárgyakat saját elképzelés után díszít.
- ◆ Véleményt mond munkájáról, javítja a hibát, rendelkezik koordinált szem és kézmozgással.
- ◆ Biztonsággal használják a nagy kiterjedésű teret.
- ◆ Rajzaikban megjelenik a térbeliség jelzése is.
- ◆ Képesek személyeket, tárgyakat, eseményeket felismerhetően megjeleníteni.
- ◆ Egyénileg alkalmazzák a vékony, vastag vonalat, színeket, igénylik a díszítést, különböző forma és színritmusokat.
- ◆ Önállóan alkalmazzák az elsajátított technikai fogásokat.
- ◆ Képesek kollektíven is dolgozni.

A fejlesztés tartalma

- ◆ Képalakítás, vizuális elemekkel táj, terek viszonyainak ábrázolása.
- ◆ Alak, háttér keresztezett vonalak felismerése.
- ◆ Térbeli helyzet felismerése. A képfelület kitöltése.
- ◆ Soralkotás hasonlóságok, ritmus. Vizuális ingerek – ujjfestés.
- ◆ Képalakítás élmények, emlékezet után.
- ◆ Képző- és népművészeti alkotások nézegetése.

- ◆ Technikák elsajátítása. Színek keverése.
- ◆ Információs jelek megismerése. (táblák, jelek).
- ◆ Tárgyalkotás szabadon. Térrendezések, konstruálás. mintázás.
- ◆ Anyag átalakítások: gyurma, agyag, textil, fonal, doboz, papír, gyöngy, termés, kavics, homok, gipsz, hó, kockák.

MOZGÁSFEJLESZTÉS

A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás), és testi képességeit, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés. Hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásához.

Kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró-, ellenálló képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

A tornának, játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján - az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.

Cél

- ◆ Az egészséges életmód kialakítására nevelés.
- ◆ A természetes mozgások alakítása, fejlesztése (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás)
- ◆ Testi képességek alakítása, fejlesztése (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, testtartás).
- ◆ A növekedés, teherbíró képesség, teljesítőképesség fejlesztése.
- ◆ Az egészség megőrzése, megóvása.
- ◆ Mozgáskultúra fejlesztése.

- ◆ A térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- ◆ Szem-, kéz-, lábkoordinációjának fejlesztése.
- ◆ Egészséges versenyszellem alakítása.
- ◆ A testrészek megismertetése, testséma ismeret kialakítása.

Feladat

A tornának, játékos mozgásnak teremben és szabad levegőn való biztosítása. Lehetőség biztosítása a spontán vagy szervezett mozgásra az óvodai nevelés minden napján.

A fejlesztés várható eredményei 2,5-3-4 éves korban

- ◆ A mozgásfejlődés útját figyelembe véve sajátítsa el a természetes mozgások elemeit.
- ◆ Ismerje a járás és futás közötti különbséget.
- ◆ Tudjon megadott jelre irányt változtatni, személyek és tárgyak között.

- ◆ Hat-nyolc lépés nekifutásból tudjon megtorpanás nélkül a megjelölt széles sávon átlépni.
- ◆ A labdát tudják helyesen tartani, helyben és járás közben maguk mellett gurítani, egy kézzel.

A fejlesztés várható eredményei 5-6-7-8 éves korban

- ◆ Tegyen különbséget a harmonikus, összerendezett járás, futás tevékenységében.
- ◆ Tartsa be és kövesse az adott szabályokat.
- ◆ Mozgás közbe tudjon irányt változtatni, jobbra, balra, hátra fordulatot tenni az irányok megnevezésével.
- ◆ Egyensúlyozzon egy lábon, valamint különböző szereken, emelt magasságban (10-30 cm) két lábon.
- ◆ Tudjon egy és páros lábon szökdelni.
- ◆ Ugorjon át kisebb akadályokat.
- ◆ A mozgásban legyen kitartó.
- ◆ A természetes járás ritmusát 12-16 lépés alatt át tudják venni.
- ◆ Legyen képes sor-, és köralakításra.
- ◆ Biztosan haladjon végig vízszintes padon, ugorjon le hajlított állásban.
- ◆ Tudjon labdát dobni, megfogni, gurítani, vele célozni.

A fejlesztés tartalma

Játékok: szerep-utánzó-, futójátékok, szabályjátékok, küzdőjátékok (húzás, tolás, emelés)

Rendgyakorlatok: egyenes testtartás, különböző sorok /vonal, oszlop/ alakítása, párok alakítása, fordulatok meghatározott irányban.

Gimnasztika: szabadgyakorlatok, kartartások, kar-, láb-, és törzsmozgások, testhelyzetek /támaszok, függések, vegyes testhelyzetek/

Koncentrációs mozgásgyakorlatok: kézi-szer gyakorlatok (bot, babzsák, szalag, karika, labda)

Járások, futások: természetes irányváltoztatásokkal, speciális járások (lábboltozat erősítő, állatjárás), ritmusra való játékok, futás egyenes irányban, vonalban és irányváltásokkal.

Lassítás, gyorsítás, akadályok leküzdése, versenyfutás.

Szökdelések, ugrások: helyben és haladva (páros lábon, váltott lábon), akadályon át (mélyugrás, átugrás, felugrás) dobások, labdagyakorlatok: labdafogások, labdaérszlelés, labdavezetések, gurítások, labda fel- és ledobások (alsó-, felsődobás), labdahajítás.

Támasz-, függés-, és egyensúlygyakorlatok: talajon (csúszás, mászás, kúszás), padon, zsámolyon, bordásfalon vízszintes és függőleges irányban, gurulások (a test hossz tengelye körül, gurulóátfordulás), egyensúlyozás természetes módon, padon, különböző emelt szereken.

Foglalkozások a szabadban: távolugrások, magasugrások, labdajátékok, akadályokkal történő gyakorlatok, futásgyakorlatok, szánkózás, hógolyózás.

KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete.

Feladat

Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúrára és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

Cél

- ◆ Sokféle tevékenység lehetőségének biztosítása a tapasztalatszerzésre.
- ◆ Tapasztalatok szereztetése a közvetlen és a tágabb emberi, társadalmi, természeti környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól.
- ◆ A környezet jelenségeinek, tárgyainak, tulajdonságainak, mennyiségi viszonyainak, formáinak észlelése.
- ◆ Pozitív érzelmi viszony alakítása a természet iránt.
- ◆ Összefüggések megláttatása.
- ◆ A valóság objektív bemutatása.
- ◆ A szülőföld, az itt élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, szokások és a tárgyi kultúra értékeinek bemutatása, ennek szeretetére nevelés.
- ◆ Tapasztalatok szereztetése a természeti, emberi, tárgyi környezet elemeiről, megfelelő tájékozottsági szint kialakítása a gyermek saját környezetében.
- ◆ A felfedezés örömeinek érzékeltetése. Összefüggések megláttatása.
- ◆ A valóság objektív bemutatása.
- ◆ Pozitív viszonyulás kialakítása a természeti, emberi, tárgyi környezethez.
- ◆ A társadalmi és természeti környezet megismerése.
- ◆ Ismerjék meg a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi szokások, hagyományok s a tárgyi kultúra értékeit, s tanulják meg ezek szeretetét, védelmét is.
- ◆ Igyekszünk lehetővé tenni a gyermekek számára a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges képességek, készségek, tulajdonságok alakítása.

A fejlesztés várható eredményei 2,5-3-4 éves korban

- ◆ Tudja saját és társai nevét, jelét, óvodapedagógusa, dajkája nevét.
- ◆ Eligazodjon szűkebb környezetében, az óvoda épületében, udvarán.
- ◆ Tapasztalataikat, élményeiket érthetően kifejezik.
- ◆ Ismerik és megnevezik környezeti tárgyakon az alapszíneket.

A fejlesztés várható eredményei 5-6-7-8 éves korban

- ◆ Tudja személyi adatait (lakcím, név, szülők neve, foglalkozása, testvérek neve)
- ◆ Hasonlítson össze mennyiségeket több, kevesebb, ugyanannyi, hosszabb, rövidebb, egyforma hosszú, magasabb, alacsonyabb, szélesebb, keskenyebb)
- ◆ Alkosson megfelelő szöveget a mennyiségi viszonyokat ábrázoló képekről.
- ◆ Tudja a meg- és leszámolást a 10-es számkörben.
- ◆ Alkosson megfelelő szöveget és nevezze meg a térbeli állások helyzetének irányait (jobb, bal, előtte, mögötte, fölötte, alatta, közötté stb.)
- ◆ Azonosítson különböző helyzetükben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.
- ◆ Másoljon alakzatokat síkban és térben.
- ◆ Válogassa szét a síkbeli tárgyakat tulajdonság szerint. (kör, négyzet, háromszög)
- ◆ Ismerje a térbeli alakzatok közül a kockát.

- ◆ Nevezze meg saját testrészeit, érzékszerveit.
- ◆ Tudja az évszakok nevét, néhány jellegzetességét, a napok nevét, a napszakokat.
- ◆ Ismerje meg a környezetében lévő néhány intézmény, épület funkcióját.
- ◆ Ismerje az elemi közlekedési szabályokat, eszközöket (jelzőlámpa)
- ◆ Ismerje a színeket.
- ◆ Helyezze főbb csoportjaikba az élőlényeket (növény, állat, ember)
- ◆ Vegyen részt egyszerű természetvédelmi tevékenységekben (téli madáretetés, élőlények óvása, környezet tisztántartása).
- ◆ Jól tájékozódjanak óvodájuk közvetlen környékén.
- ◆ Tudjon néhány növényt, állatot különböző szempontok szerint összehasonlítani.
- ◆ Tudjanak néhány egyszerű, megnevezett szempont alapján tárgyakat, élőlényeket csoportosítani, szétválogatni, sorba rendezni.
- ◆ Részt vesznek halmazok és hosszúságok összemérésében, és értik az t is, hogy az összeméréssel mire kapnak választ.
- ◆ Kialakul a számlálás módja kb. 6-10-ig.
- ◆ Eltérő alakú tárgyakat, építményeket meg tudnak különböztetni, másolással elő tudnak állítani néhány egyszerű elemből „ugyanolyan” építményt.
- ◆ Követni tudnak adott irányt mozgással és értik az irányok jelzésére használt szavakat. (alá, fölé, mellé, stb.)

A fejlesztés tartalma

- ◆ Megismerési módszerek alapozása, tapasztalatszerzés a környezetről.
- ◆ Az élettelen természet anyagai, változásai (időjárás, évszakok).
- ◆ Természetvédelmi teendők, tevékenységek évszakok szerint.
- ◆ Az élő természet elemei, a növények, az állatok tulajdonságai, életmódjuk, környezetük.
- ◆ Az emberi testrészek, külső tulajdonságok, érzékszervek.
- ◆ A család, a család élete, családtagok, foglalkozások a családban, életmód.
- ◆ Az óvodában dolgozó felnőttek munkája, a gyermekek tevékenysége.
- ◆ Az óvoda épülete és más intézmények a környéken.
- ◆ Az emberek munkája az egyes munkahelyeken.
- ◆ Közlekedés a városban, különböző eszközökkel.
- ◆ A közlekedés legfontosabb szabályai.
- ◆ Tárgyak, személyek összehasonlítása, válogatása szabadon vagy adott szempontok szerint.
- ◆ Tárgyak, objektumok méreteinek összehasonlítása, különbségek megfogalmazása. (hosszabb, szélesebb, magasabb, stb.)
- ◆ Sorba rendezések mennyiségi és egyéb szempontok szerint.
- ◆ Halmazok keletkeztetése, elemeinek meg- és leszámolása.
- ◆ Soralkotások, sorváltások balról jobbra, föntről lefelé.
- ◆ Állítások, igaz – hamis eldöntése.
- ◆ Történetek elmesélése, eljátszása.
- ◆ Geometriai tulajdonságok megfigyelése, építés szabadon, építmények lemásolása, lerajzolása.
- ◆ Síkbeli alkotások szabadon, mozaikkal lefedés), elemek összehasonlítása, válogatása geometriai szempontok szerint.
- ◆ Tevékenységek tükörrel, mozgás a tükör előtt, tükrös alakzatok felismerése, alkotása.

- ◆ Irányok megfigyelése a tükörben. Névutók használatának gyakorlása.
- ◆ Rész-egész viszonyának megfigyelése.

MUNKAJELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a **cselekvő tapasztalással** sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység (az önkiszolgálás, segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás stb.).

A gyermek munkajellegű tevékenysége:

- önként - azaz örömmel és szívesen - végzett aktív tevékenység;
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakításának fontos lehetősége;
- a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Cél

- ◆ A gyermek a munka jellegű tevékenységet örömmel, szívesen végezze.
- ◆ Fejlődjenek a munkavégzéshez szükséges képességek, készségek, tulajdonságok (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság).
- ◆ A közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakítása.
- ◆ Önálló munkavégzésre törekvés.
- ◆ Jártasságok alakítása eszközök, szerszámok használatával.
- ◆ Munkamegosztásra nevelés.
- ◆ A gyermek célirányos figyelmének, kötelességvállalásának alakítása.

A fejlesztés várható eredményei 2,5-3-4 éves korban

- ◆ Vegyenek részt a rend fenntartásában, a csoportszoba átrendezésében.
- ◆ Ügyeljenek az öltöző, mosdó rendjére, kérjék felnőttek segítségét
- ◆ A játékszereket tegyék a helyükre,
- ◆ Az elszórt tárgyakat szedjék össze, szükség esetén kérjék a felnőttek segítségét.
- ◆ Segítsenek a csoportszoba feldíszítésében.
- ◆ Tegyenek eleget kisebb megbízásoknak (pl. üzenetek átadása, tárgyak elkérése az óvodán belül)
- ◆ Kísérjék figyelemmel az élősarok növényeinek fejlődését.
- ◆ Segítsenek a csíráztatás, rügyezettetés előkészítésében.
- ◆ Figyeljék az udvar rendezését.

A fejlesztés várható eredményei 5-6-7-8 éves korban

- ◆ Önállóan végezzék a naposi teendőket, az állandóan használt tárgyakat vegyék elő, osszák ki.
- ◆ Önállóságuk növekedése a szobanövények ápolásában, helyiségek rendjére való vigyázásában, a csoportszoba átrendezésében nyilvánul meg. Nyáron segítsenek a fürdés előkészítésében.
- ◆ Vegyenek részt a játékszerek tisztításában, a babaruhák mosásában, játékjavításban.
- ◆ Segítsenek olyan területen, ahol erre szükség van.
- ◆ Az évszakokkal kapcsolatos munkákban önállóan vegyenek részt (gereblyezés, sepregetés, locsolás, ültetés, gyűjtés)
- ◆ A naposi munka felnőtt irányítással történő végzése, terítés, tálalás. Étkezés után a tányérok összeszedése, takarítás.
- ◆ Segítsenek a játékok elpakolásában, ellenőrizzék a csoportszoba rendjét.
- ◆ Segítsék a kisebbeket és egymást az öltözködésben, vetkőzésben.
- ◆ Gyűjtsenek különböző magvakat, terméseket és helyezzenek el néhányat az élősarokban.
- ◆ Vegyenek részt a kerti munkákban

A fejlesztés tartalma

- ◆ A naposság 4-5-6-7-8 éves korban, a kiválasztás módja, megfelelő kellékek (kötény) biztosítása.
- ◆ Munkafolyamatok, részmozzanatok ismertetése.
- ◆ Alkalmoszerű munkák.
- ◆ A környezet rendjének biztosítása, segítség az óvodapedagógusnak, egymásnak, a kisebbeknek.
- ◆ Ajándékkészítés és egyéb megbízatások.
- ◆ Folyamatos növény- és állatápolás, élősarok gazdagítása, gyűjtőmunkák.

TEVÉKENYSÉGBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely **a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.** Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett **tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.**

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, **felfedezés** lehetőségének biztosítása, **kreativitásának erősítése.**

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;

- a cselekvéses tanulás:

- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, **felfedezés**;
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Az alapító okirat alapján vállalt sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése-oktatása az egyéni eltérések, életkori sajátosságok, fejlettségi szintek figyelembevételével történhet, változatos módszerekkel, cselekedtetéssel, több gyakorlási lehetőséggel, segítségnyújtással.

A tanulás lehet spontán, játékba integrált, vagy szervezett tanulási folyamat.

Az óvodai műveltség tartalmak életkorhoz és egyéni képességekhez igazodjanak.

A szervezésekor ügyeljünk arra, hogy azok párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek legyenek.

Cél

- ◆ A gyermekek kíváncsiságának, érdeklődésének kielégítése.
- ◆ A tapasztalatszerzés, a gondolkodás örömeinek átérzése.
- ◆ Az alkotás, az emberi és tárgyi környezet szépségének felfedezése.
- ◆ A helyes világnépek kialakítása, ezáltal rendeződnek a gyermekek tapasztalatai.
- ◆ Problémahelyzetek megoldása.
- ◆ Beszédészlelés, beszédértés, szóbeli kifejezés fejlesztése által az értelmi képességek fejlesztése.
- ◆ Tűrő és konfliktushelyzetek megoldó képességek fejlesztése.
- ◆ Esztétikus, érthető kifejezőkészség fejlesztése.

Feladat

- ◆ Az érdeklődés felkeltése a tanulás iránt.
- ◆ A szellemi aktivitásra ösztönző problémaszituációk megteremtése.
- ◆ Az önállóság erősítése.
- ◆ Az egyéni fejlődés lehetőségeinek megteremtése.
- ◆ A játékosság érvényesítésével a kitartás erősítése.
- ◆ A feladattudat kialakítása.
- ◆ Az együttműködés, a viselkedési szokások helyes irányba terelése.

A tanulás lehetséges formái

- ◆ Utánzásos minta a modellkövetéses magatartás és viselkedés.
- ◆ Spontán játékos tapasztalatszerzés.
- ◆ Gyakorlati probléma- és feladatmegoldás.
- ◆ Az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás.
- ◆ **A tanulás feltétele:** A gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása.

A fejlesztés várható eredményei 2,5-3-4 éves korban

- ◆ Próbáljon különbséget tenni a mese és valóság között.
- ◆ Figyelmének tartalma érje el a 6-10 percet.
- ◆ Kis segítséggel próbálja megoldani a megadott feladatot.

A fejlesztés várható eredményei 5-6-7-8 éves korban

- ◆ Tudjon önállóan konkrét, elemi, ismert jelenségek setében következtetni, ítéletet alkotni, megismert modellek alapján. Alakuljon a feladattudata. Törekedjen többféle megoldás keresésére. Szándékos figyelmének tartama érje el a 15-20 percet. Legyen képes gondolatait érthetően szavakba, mondatokba foglalni.
- ◆ Végezzen önálló megfigyeléseket, ismerje fel a jelenségek közötti összefüggéseket.
- ◆ Gondolatait próbálja meg elmondani érthető mondatokban.
- ◆ Próbálja meg önálló lenni a feladatok megoldásában.
- ◆ A felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- ◆ Gondolkodási műveleteit tárgyi, képi és elemi fogalmi szinten is végzi.

A fejlesztés tartalma

- ◆ Kötetlen szervezeti formában a játék adta lehetőségek összes alkalmával, valamint a játékos helyzetek megteremtésével, folyamatos időkeretben történik valamennyi tevékenységi forma, a testnevelés kivételével, a 3-4 éves korcsoportban.
- ◆ Közvetlen tapasztalatszerzések, megfigyelések (a természeti és társadalmi környezetből) Figyelemirányítás a lényeges jegyekre. Élmények, benyomások felfogása, emlékezetből való felidézés.
Kreatív gondolkodást, képzeletet mozgósító tevékenységek. Szókincsfejlesztés.
- ◆ 4-5-6-7-8 éves korban a mese, a vers kivételével minden foglalkozási ág történhet kötött szervezeti formában a kitűzött feladattól függően.
- ◆ Megfigyelések végzése közösen és önállóan.
- ◆ Egyéni élmények, beszámolók, tapasztalatok felidézése emlékezetből, jelenségek változásának megfigyelése, azok összefüggései.
- ◆ Összehasonlítások és megkülönböztetések irányított és spontán megfigyelésekkel.
- ◆ Beszédfejlesztés. Többféle megoldás keresése.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén

- ◆ A gyermekek belső érzése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége, az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.
- ◆ Az iskolaérettségnek az iskolai életre való felkészültségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához.

A fejlődés általános jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érzése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre, amely akár 8 éves korra is eshet.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához.

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finom-motorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét, elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit

Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megővéséhez szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

- Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. Aszociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. A szociálisan érett gyermek

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

Az öt éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett **pedagógiai munka** mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben

A testileg –lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére a fejlesztések hatására:

- ◆ Mozgásában összerendezett,
- ◆ Testi szükségleteinek kielégítését szándékosan képes irányítani
- ◆ Érzékelése, észlelése differenciálódik,
- ◆ Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem,
- ◆ Felismer különböző összefüggéseket,
- ◆ Gondolatait érthetően életkorának és egyéni fejlettségének megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.

- ◆ Én képe kialakult. Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, környezetéről, tudja a nevét, lakcímét, szülei foglalkozását.

- ◆ Felismeri a napszakokat, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat azok gondozását, védelmét.

- ◆ Elemi és mennyiségi ismeretei vannak a természeti és társadalmi környezetéből.

- ◆ Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, feladattudata kialakulóban van. Nyitott személyiséggel, nagyfokú érdeklődéssel, lelkileg egészségesen készen áll az iskolába lépésre.

- ◆ Az új környezetben nevezetesen az iskolában, képes az együttműködésre, kapcsolatteremtésre a felnőttekkel és a gyermektársakkal egyaránt, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Óvodáskorban a személyiség fejlesztésének legfontosabb színtere a játék.

A játékfajták minden területén igyekszünk kihasználni az azokban rejlő lehetőségeket, és azt a célnak megfelelően tudatosan felhasználni. Az óvodapedagógusok alakítsák ki a gyermekek megfelelő magatartását, hogy a játékok pedagógiai értékei, és pedagógiai funkciói hatékonyan érvényesüljenek.

A sokrétű, összetett, és differenciált pedagógiai tevékenység, a folyamatos napirend, a közös élmények szervezése egyaránt a személyiségfejlesztés alapjait képezi.

Az én-tudat kialakítása fontos eleme a fejlesztésnek. Az aktivitásra nevelés kellő motivációval, játékos módszerekkel történjen.

A **család –óvoda – iskola**, mint a közösségi nevelés és személyiségfejlesztés színtereinek állandó, jó kapcsolatának megtartása, közös programokkal, családlátogatással. Az iskolakészültség alapvető feltétele a gyermek értelmi, személyiségbeli, és testi fejlettsége.

A képességek kibontakoztatása, fejlesztése, és az akarati tulajdonságok, pszichikus funkciók megfelelő szintre történő fejlesztése a cél. Igyekszünk az agressziót kiszűrni az óvodai életből. A kommunikáció és a közösségi kohézió szerepe is kiemelt ezen a területen.

Közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A beszoktatás pillanatától a szocializáció, a közösségbe való beilleszkedés, és szokásrendszer kialakítása a célja az óvodai nevelésnek. A helyes, folyamatos, tartalmas napirendi tevékenységekben való aktív részvételre ösztönzünk. A motiváció, a játék, az öröm-, és élményszerzés alapja a közösség kialakulásának.

A helyes magatartási szokások, tolerancia legyenek jelen minden tevékenységükben, és válják szokásukká. Az önállóság biztosítása azonban mindig jelen van a gyermek életében. Derűs légkör, szabad tevékenykedés, baráti kapcsolatok, szokások, a hagyományok megkönnyítik a közösség összetartozását.

A felkészülés az iskolai életre már a nagycsoportos napirendi élet folyamatában megjelenik. Összetartozást erősítő elemek az élmények, a kirándulások, sportversenyek, közös játékok, ünnepek.

Célunk a testileg, lelkileg egészséges érdeklődő, kezdeményező, aktív, kreatív, érzelmekben gazdag, segítőkész személyiség kialakítása.

Minden gyermek elfogadása, a „másság” elfogadására nevelése. Ügyeljenek a nagyothalló gyermekekre, segítsék őt!

Fogadják el egymást, és kisebb társaikat, barátkozzanak egymással, és alakuljanak ki baráti kapcsolatok, csoportok. Vegyenek részt szívesen egymás játékában, vagy a felnőtt által kezdeményezett tevékenységekben.

Problémáikat önállóan, vagy egymás között is tudják megoldani, igyekezzenek elkerülni a konfliktushelyzeteket, durvaságot, és ne jellemezze árulkodás, ellenségeskedés a közösséget.

Beilleszkedési, magatartással kapcsolatos feladatok

Igyekszünk minden gyermeknek segíteni abban, hogy a közösség aktív tagjává váljon. A helyes magatartási, és akarat funkciókat szeretnénk megismertetni, kialakítani, erősíteni.

Az agresszió kiszűrése, a félénk gyermekek bevonása játékos helyzetekbe, a pozitív értékelés folyamatában legyen jelen a napirendben.

Legyenek bizalommal egymás, kisebb társaik, és a felnőttek iránt. Nyíljon lehetőség beszélgetésre, élmények mesélésére, problémák feltárására, szabad játék és tevékenység választására a félénkebb gyermekek számára is.

A jutalmazás, és a dicséret, valamint a beszélgetés módszereit alkalmazzuk leggyakrabban.

A szülőkkel való együttműködés, napi kapcsolattartás nagymértékben segíti munkánkat ezen a téren.

A közös kirándulások, ünnepek, versenyek, élmények igazi közösségé formálják a csoportba járó gyermekeket.

Tehetséges gyermekek fejlesztésével kapcsolatos feladatok

A tehetséges gyermekek, a különböző képességek területein több, és nehezebb feladatot kapnak, lehetőségük nyílik több helyes megoldás keresésére a foglalkozások, kezdeményezések alkalmával. Ajánlunk számukra képességfejlesztő feladatokat, szabály-játékokat, házi feladatokat, és foglalkoztató füzeteket javasolunk a szülőknek.

A gyermekek kiemelkedő képessége mellett azonban a többi területet is erősítjük. Minden alkalmat megragadunk a versenyeken való szerepeltetésre. Egyéni bánásmóddal, kíváncsiságának kielégítésével (életkorának megfelelő szinten), érdeklődési körének megfelelő feladatokkal fejlesztjük kiemelkedő képességeit.

Kudarcnak kitett gyermekek nevelésének feladatai

A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, a nehezen nevelhető (hiperaktív), és a visszahúzódó, gátlásos gyermekek nevelésének feladatait kiegészítve egyéni bánásmóddal, differenciált módszerekkel igyekszünk megoldani. A gyermekközpontúság áthatja munkánkat, és pozitív érzelmi biztonságra épül. A hátrányos helyzetű gyermekeket folyamatosan figyelemmel kísérjük, igyekszünk számukra új élményeket nyújtani. A magatartás zavarral küszködő gyermekekre pozitív élményekkel, dicsérettel szeretnénk hatni. Az elmaradott képességek, hiányosságok területein igyekszünk sikereket elérni buzdítással, differenciált neveléssel, gyógypedagógiai ráhatással, egyéni fejlesztéssel, hogy a gyermek ne érezze az elmaradást. A sajátos nevelési igényű gyermekek elfogadása, segítése váljon az egyén személyiségének részévé. Mindig emeljük ki a jót és érezze a gyermek, hogy szeretet, megértés, bizalomteljes légkör veszi körül.

6. A személyiségfejlesztés és a közösségfejlesztés feladatának megvalósítását szolgáló tevékenységi formák és szervezeti formák

Az óvodás gyermekek az óvodai napirend folyamatában sajátítják el a közösségi élet alapvető szabályait. Az óvodába lépéstől a beszoktatással kezdődik az óvodai élet megismertetése, a szokások kialakítása. A derűs légkör, a biztonságérzet, a felnőttekhez való bizalommal fordulás segíti a mielőbbi beilleszkedést.

Legfontosabb színterei a játék, a kezdeményezések, a gondozás.

Az intézményben a nevelési és oktatási célok megvalósítását az alábbi hagyományörző tevékenységek is segítik:

A hagyományosan, évről-évre megrendezésre kerülő ünnepeinket, (kivéve az állami ünnepeket) rendezvényeinket a szülők és a gyermekek igényeinek figyelembevételével tervezzük meg. Ezek a rendezvények nagyrészt nyitottak, a falu nyilvánossága előtt zajlanak, esetleg szerves részei a község rendezvényeinek.

- A telet a farsanggal búcsúztatjuk, és Kiszé-bábot égetünk, Farsangot rendezünk.
- ◆ A tavaszi ünnepek (nőnap, márc.15. húsvét, Anyák napja) szintén külön kerül megünneplésre.
- ◆ A Madarak és fák napján óvodásaink fogadják a környék óvodásait és együtt járják végig az akadálypályát, oldanak meg ügyességi és gondolkodtató játékos feladatokat. A program végén mindenki jól lakhat a szülők, által főzött finomságokkal.
- ◆ Május 1.-én versekkel, énekekkel, jelenetekkel tesszük színesebbé az ünnepi műsort.
- ◆ Közös programot szervezünk gyermeknapon, ahol meglepetéseket tartogatunk a gyerekek számára.

- ◆ Kirándulást szervezünk májusban.
- ◆ Az évzáró, a ballagó szép, bensőséges ünnep.
- ◆ Nem maradhatnak el az őszi séták, túrák.
- ◆ A szüreti felvonulást az egész falu várja, megtekinthetik táncos műsorunkat.

- ◆ Méltóképpen köszöntjük községünk idős lakóit, énekekkel, gyermekjátékokkal, versekkel, mesékkal szórakoztatjuk őket.
- ◆ Színházlátogatás, versenyek látogatása.
- ◆ Az évet a Télapó várása, a Karácsony meghitt megünneplése zárja.
- ◆ Óvodai hitoktatás tartunk.
- ◆ Nyári táborba visszük a nagycsoportosokat.
- ◆ Sajátos nevelési igényű és problémás gyermekek részére fejlesztő foglalkozást tartunk.

II. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK ELLÁTÁSÁNAK, NEVELÉSÉNEK, FEJLESZTÉSÉNEK PROGRAMJA

1.Általános elvek

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésében

Az alapdokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Az irányelv célja

Az irányelv célja, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek.

Annak biztosítását szolgálja, hogy:

- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,
- a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak az óvodák nevelési programjainak tartalmi elemeivé.

Az irányelv egyaránt vonatkozik a gyógypedagógiai intézményrendszerhez tartozó óvodákban, óvodai csoportokban, és a sajátos nevelési igényű gyermekek többiekkel együtt -

integráltnan - megvalósuló óvodai nevelésére.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. A többségi óvodában történő együttnevelés - az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével - minden esetben egyéni döntést, esetenként egyéni fejlesztést igényel.

Az ellátás közös elvei

A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a) a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
- b) a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Az egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan team munkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A nevelés, a fejlesztés feltételeit a közoktatási törvény és az ahhoz kapcsolódó jogszabályok határozzák meg. Az általánosan kötelező feltételeket a jogszabályok több területen módosítják, illetve kiegészítik olyan többlétszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani, és hozzáférhetővé kell tenni.

A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakvéleménye.

Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;
- a gyermek iránti elvárás fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A habilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia.

Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógiai tanár, terapeuta közreműködése szükséges.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

- a) Az érzékszervi, értelmi, beszéd- és egyéb fogyatékoságból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása

- b) A meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében.
- c) A különféle funkciók egyensúlyának kialakítása.
- d) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- e) Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó gyógy pedagógiai-orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- a) A fogyatékoság típusa, súlyossága.
- b) A fogyatékoság kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.
- c) A gyermek - életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
  - képességei, kialakult készségei,
  - kognitív funkciói, meglévő ismeretei.

Mindezek alapján a fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek fejlesztését. Az egyes fogyatékosági típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt. Halmozott fogyatékoság esetén az adott gyermeknél, gyermekcsoportnál megállapított fogyatékoságok mindegyikére tekintettel kell lenni. Indokolt esetben a nevelési programot egyéni fejlesztési terv is kiegészítheti.

A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára

- a) A sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása;
- b) az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés;
- c) a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- d) annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes;
- e) rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- f) az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő

tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával.

A többségi óvodákban megvalósuló - integrált - nevelés, oktatás

A sajátos nevelési igényű gyermekek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelésük. Az együttnevelést vállaló intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál a sajátos nevelési igényű gyermeknek, mint részvétet és védettséget.

Az integrált fejlesztésben részt vevő óvoda:

- a) pedagógiai programjának, illetve a speciális tartalmak közvetítésének figyelembe kell vennie a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,
- b) külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, terapeuta segíti (módszertani intézmény, utazótanári szolgálat). Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére, folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

Az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, fejlődése, az együtt haladás lehetősége tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

a) Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a habilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülés specifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, az eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.

b) A gyermekek integrált nevelésében fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus - szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,

- a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján
- szükség esetén eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, problémamegoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,

- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

c) A gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező -
gyógypedagógiai tanár/terapeuta - az együttműködés során

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását
- javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd) eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával.

Az integrált nevelésben közreműködő közoktatási intézmények az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények szak- és pedagógiai szakmai szolgáltatását, az utazó gyógypedagógiai hálózat működtetésére kijelölt intézmények segítségét vehetik igénybe a megyei/fővárosi közoktatás-fejlesztési tervekben meghatározott feladatellátás szerint.

Óvodák befogadó készsége új lehetőségeket nyújt a sajátos nevelési igényű gyermekek és a nem sérült gyermekek szociális tanulási folyamatai számára. A befogadással együtt járó útkeresésünk, az intézményi innovációk az óvodai nevelésünkben is jelentős minőségi javulást eredményeznek.

Az eredményesség attól függ, hogy mennyire sikerül összekapcsolni és összehangolni a sajátos nevelési igényű gyermekeket befogadó, ellátó intézményként a fejlesztési lehetőségeinket a hozzáférhető szakmai szolgáltatásokkal a speciális rehabilitációs foglalkoztatásokkal.

„Tudjuk, hogy a befogadás, az együttnevelés sikerét nagymértékben befolyásolja a szakember-továbbképzés, a gyógypedagógiai szak- és szakmai szolgáltatások.

- **Kulcsszereplő az óvodapedagógus**

Az, hogy a pedagógus milyen módon viszonyul a sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő családokhoz, meghatározó a nevelési-oktatási folyamat eredményességében. Ahhoz, hogy a pedagógus, nevelési segítséget tudjon nyújtani, nemcsak megfelelő kompetenciákkal kell rendelkeznie, hanem olyan elfogadó attitűddel kell bírnia, ami segíti a gyermekek fejlődését.

A sajátos nevelési igényű gyermek inkluzív óvodai nevelésének sikere a másságot elfogadó környezet, a sérülés specifikus személyi, tárgyi feltételek, megteremtésével szolgálja, elősegíti a harmonikus személyiségfejlődést.

- **Óvodai nevelésünk célja**

Célunk pedagógiai hitvallásunk szellemében, egyéni képességekhez igazodó fejlesztéssel, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséggel rendelkező gyermekek nevelése.

Sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a gyermekre jellemző sajátosság figyelembe vételével az optimális fejlesztő hatások megkeresése, kiválasztása, ezek alkalmazásának segítségével, a személyiség túlterhelése nélküli lehetséges legjobb eredmény elérése a fejlődésben.

Integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai felvétele a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottságának a helyi körülmények és lehetőségek figyelembevételével, történő javaslata alapján történik.

Alapvető feladataink

A sajátos nevelési igényből eredő, a fejlődési ütem meglétsébbodásában, elmaradásában jelentkező, hátrányt jelentő tényezők figyelembe vételével az életkori sajátosságokhoz igazodó normák, szabályok megfelelő szinten történő elsajátíttatása, a gyermekcsoporton belül, a belső differenciálás kereteit kihasználó nevelés, oktatás.

Személyes kapcsolattartással a családi és óvodai nevelés összehangolása, amely biztosítja a gyermeknek a fejlődéséhez szükséges fokozott figyelmet és a következetes fejlesztést.

A gyerekek nem azonos érettséggel érkeznek az óvodába, más-más a szocio-kulturális háttér, mások a hozott alapképességek.

Sok esetben küzdenek beilleszkedési, magatartási-és beszédbeli problémákkal, részképesség-zavarral.

Céljaink

Differenciálással mindenki számára a saját komplex személyiségstruktúrájának leginkább megfelelő, számára optimális fejlesztés biztosítása, figyelembe véve előzetes tudását, annak gyengébb és erősebb területeit, a gyermek igényeit, törekvéseit, érdeklődését, személyiségének rá jellemző vonásait, speciális erősségeit és gyengeségeit.

A nevelés igazodik a gyermekhez, s ez azt is jelenti, hogy igazodik ahhoz a közeghez, családi háttérhez, amelynek a gyermek részese.

Azoknál a gyermekeknél, akiknél az óvónő azt tapasztalja, hogy a spontán fejlődés lassúbb, vagy elmarad megfelelő szakszolgálatok segítségét kérjük.

A nevelőtestület állásfoglalása alapján azokat a fogyatékos gyermekeket fogadjuk óvodánkban, akiknek az Országos Szakértői-és Rehabilitációs Bizottság a fogyatékoságukat megállapította, és az óvodai integrációban való részvételüket írásos szakvéleményben javasolja.

A törvény szerint a fogyatékos gyermeknek joga, hogy sajátos gondozást kapjon attól az időtől, amikor a fogyatékoságát megállapították.

Az óvodánkba kerülő fogyatékos gyermekek szakszerű ellátásához megfelelő szakembert biztosítunk.

Az integrációban a fogyatékos gyermekek óvodai nevelésének irányelveit követjük és tartjuk szem előtt.

Feladataink:

- A kisgyermek személyiségének harmonikus fejlesztése.
- A fogyatékoságok jellegéhez és súlyosságához igazított elvárás.

- A kiemelkedő területek felismerése, gondozása.
  - Az általános célkitűzésre való törekvés.
  - A korszerű egyéni bánásmódok, módszerek, terápiák, technikák, eszközök megismerése, kiválasztása, használata.
  - A funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztése.
- A fejlesztés minden esetben a gyermek pedagógiai, orvosi, pszichológiai komplex diagnózisára építve történjen.
  - **Prevenziós és korrekciós tevékenység**

Azoknál a gyermekeknél, akiknek a nevelhetősége eltér a többiekétől, (az átlagostól) sajátos nevelési igényről beszélünk.

Az e csoportba tartozó gyermekeknek eredményes nevelésük-oktatásuk érdekében a szokásostól eltérő, nagyobb mértékű pedagógiai segítséget kell nyújtanunk.

Óvodánkban a gyermekek többségénél elsősorban az ingerszegény családi környezetből, felgyorsult életvitelből, szociális háttérből fakadó okai vannak a „visszamaradásnak”, a pszichikus funkciók fejletlenségének, a beszéd, a kommunikáció nagyfokú lemaradásának. Nagyon sok esetben a pszichés sérülésből adódó másodlagos tünetként jelennek meg a funkciózavarok, illetve lemaradások. Gyakran találkozunk a mentális képességek fejletlenségével, organikus oki háttérrel.

Amikor a gyermek további egy évet (éveket) marad az óvodában, pontosan tudnunk kell miért. Pedagógiai, s ha szükséges pszichológiai vizsgálatot kell végezni annak érdekében, hogy pontosan tudjuk, hogy miben kell a gyermek segítségére lennünk az elkövetkezendő időben, nevelési évben. Tudnunk kell honnan indulunk el és hova akarunk eljutni a gyermek egyéni fejlesztésében. Ezek ismeretében részletes fejlesztési tervvel kell elősegítenünk a gyermek egyéni, önmagához viszonyított fejlesztését.

A szűrővizsgálatokat a logopédus és a Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei végzik. Nagycsoportban minden gyermek részt vesz a vizsgálaton, kis-, és középső csoportban az óvónők jelzései alapján vizsgáljuk a gyermekeket.

A minden korcsoportra kidolgozott fejlesztőprogramunk magába foglalja az adott életkorban szerepet játszó szenitív periódusok teljes körű kihasználását. Így pl. kiscsoportban a beszéd és mozgás céltudatos fejlesztése, középső csoportban ezeken felül a térészlelés és oldaliság fejlesztése, míg nagycsoportban a tanulási képességeket meghatározó pszichikus funkciók céltudatos fejlesztése kerül előtérbe az óvodánk napi életének keretein belül. A fejlesztő jellegű munkánk alapját főként a mozgásterápiák képezik, mivel a mozgás fejlettsége nagyban meghatározza az idegrendszer fejlettségét. A mozgásfejlesztés, a rendezett, rendszeresen végzett mozgás, mozgástevékenységek kialakítása szinte alapja a másik kiemelt területünknek:

Helyi feladatok, célok a sajátos nevelési igényű gyermekek neveléséhez

Tagóvodánk vállalja az alapító okiratában szereplő sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését és ellátását, és fejlesztését, akik szakvéleménnyel rendelkeznek.

Ennek keretében az intézmény ellátja azon gyermekek fejlesztését, nevelését, akik:

- **érzékszervi fogyatékos ezek közül csak a nagyothalló),**
- **beszédfogyatékos,**
- **enyhe értelmi fogyatékos,**
- **a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd,**
- **megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésnek organikus okra vissza nem vezethető rendellenességgel küzd.**

1. Óvodánkban az enyhe értelmi fogyatékos, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek fejlesztő foglalkozását az óvodai nevelés keretében, helyben történik, helyi gyógypedagógus által. Egyéni vagy mikro-csoportos formában heti 2 alkalommal tart számukra fejlesztő foglalkozásokat.

2. A nagyothalló gyermekek ellátását, fejlesztését utazó szurdo-pedagógus heti 2 órában tart foglalkozást számukra.

3. A beszédfogyatékos gyermekek fejlesztését utazó logopédus is segíti, heti 2 alkalommal.

4. Helyi Programunk tevékenységei, feladatai és céljai megfelelnek a gyermekek integrált nevelésére, fejlesztésére. Igazodunk a napirend valamennyi tevékenysége alkalmával egyéni fejlettségi szintjükhez, életkori sajátosságaikhoz, és eltérő sajátosságaikhoz. Egyik óvodapedagógusunk egyben gyógypedagógus is, így az egyéni fejlesztő feladatok, módszerek tervezése, megvalósítása beépül az óvodai nevelés egészébe. Az anyanyelvi nevelés az óvodai élet egészében kitüntetett szerepet kap, de a beszédfogyatékos és a nagyothalló gyermekek egyéni fejlesztése külön hangsúlyt fordítunk.

A nagyothalló gyermek megkülönböztetett figyelemmel kísérése, fokozottabb artikulációval történik, de a hallókészülék ellenőrzése is a pedagógusok feladata. Fokozottabb figyelmet igényel a nagyothalló gyermek a mozgásos tevékenységek (testnevelés, séta, kirándulás) alkalmával. A csoporttársak megismertetése a gyermek problémájával, ügyeljenek biztonságára, és bánjanak vele megértéssel, segítő szándékkal.

Játék

Az óvodai fejlesztés során akkor lehetünk a leghatékonyabbak, ha a fejlesztő tevékenység mindig több funkciót érint egyszerre, a gyermek mindig a lehető legtöbb csatornáját” használja tevékenysége során.

A gyermeki fejlődés velejárója a játék, amely a gyermek élményeit, vágyait dolgozza fel, amelynek során ismereteket szerez szűkebb- és tágabb környezetéről. A gyermek legfontosabb tevékenységű formája a játék, az örömszerző játékos tevékenység. A játék során a gyermeknek lehetősége nyílik átismételni a látott, hallott, tapasztalt dolgokat, rögzíteni az ismereteket. Az

értelmi fogyatékos gyermek játékát fejlettségi szintje határozza meg, legtöbb esetben a gyermek játékára a rakosgatás, pakolás, dobálás, szájba vétel a jellemző. Hiányzik a kíváncsiság, a kreativitás, az alkotókészség, a kezdeményezés, igénylik a felnőtt segítségét, irányítását. A játékot semmilyen más tevékenységi formával nem lehet helyettesíteni.

Foglalkozás céljai, feladatai:

- a játékkedv felkeltése
- játékeszközök megismerése
- adekvát játékhasználat megtanítása
- spontán játék kialakítása
- gyakorlási lehetőség biztosítása elemi játékselekvésre
- funkció, konstrukciós és szerepjáték kialakítása
- közösségi szokások kialakítása
- utánzásra alapuló cselekvések megismerése

Vers, Mese

A mondóka, vers, mese hallgatása a gyermekek legtermészetesebb igénye, lételeme. A gyermekek számára örömforrás, feszültséget keltő és oldó lehetőség. A versek, mesék világa az anyanyelvi nevelésnek az egyik legfontosabb eszköze.

A beszélni tanuló gyermek ritmusok, dallamok, hangzóviszonyok alapján spontán, játékos módon alakítja a nyelvet. Ezekhez a spontán tevékenységekhez legközelebb a mondókák, a dúdolók állnak. A mondókák hangokhoz, mozgáshoz és érzelmileg a gyermekkel foglalkozó személyhez kötődnek, amelyek gyakorlása, rendszeres ismétlése során elérhetjük, hogy a gyermek megkedvelje a ritmusokat, mozgásokat és egy idő elteltével utánozza azokat. A mondókákból bontakoztathatjuk ki a verseket, amelyeknél itt is a ritmus és a hangzás az elsődleges. Az enyhe értelmi, és beszéd fogyatékos gyermek a képek, képeskönyvek nézegetésével, a mondókák, ritmusos versikék mondogatásával lép be a mesék, mesekönyvek világába.

A versek, mesék összekötése fontos a játéktevékenységgel, a dramatizálással, amelyekhez különféle bábokat használunk fel. A nem beszélő gyermekek kommunikációs fejlesztése augmentatív, alternatív kommunikációval történik. Esetenként több csatornát is alkalmazunk a gyermek képességeihez mérten.

Foglalkozás céljai, feladatai:

- beszédkedv felkeltése, beszédindítás
- megfelelő motiváltság fenntartása
- kapcsolatteremtő játékok
- hallási figyelem felkeltése
- hangutánzó gyakorlatok
- artikulációs készségek kialakítása, fejlesztése
- ritmusérzék, beszédértés fejlesztése
- passzív, aktív szókincs fejlesztése, bővítése
- az értelmi szintnek megfelelő mondókák, versek, mesék megismerése

Ének, zene, énekes játék

Az enyhe értelmi, és beszéd fogyatékos gyermekek életét végigkíséri a zene, az ének. A zene nyugtatóan hat, figyelemfelkeltő, motiváló szerepe van. A zenei nevelés fejleszti a gyermekek hallását, ritmusérzékét, emlékezetét, harmonikus mozgását, szoros kapcsolatban áll a

beszéddel, a gyermek számára különös erővel bír az érzelmi hatása. A mozgáshoz kötött dalokkal a közös játék örömet alapozhatjuk meg. Az énekes-mondókák napi szinten történő alkalmazásával a helyes beszédritmus, a hanglejtés, a ritmusfejlesztés gyakorlására nyílik lehetőségünk. A gyermekek hanggal irányítva sok mindent megértenek, ha nem is beszélnek, felkelhető a beszédkedvük, kommunikációra készíthetők, amelyek jelzés értékűek. A gyermeket zörejek, zenei hangok tömege veszi körül, maguk is keltenek zörejeket játékaik során. A hangszerek is fontos szerepet töltenek be az óvodai életben, a gyermekek maguk is megszólaltatják. A zene, a ritmus felold, örömet kelt. Az éneklés, a mozgáshoz hasonlóan legyen mindennapos tevékenység!

Foglalkozás céljai, feladatai:

- érdeklődés felkeltése a zenehallgatás, aktív zenélés iránt
- környezetük hangjainak megfigyelése
- ritmusérzék alakítása
- hangforrás megkeresése
- hangkeltés különböző tárgyakon
- egyszerű ritmushangszerek megszólaltatása
- utánzásra késztetés
- zene, játék, mozgás, beszéd összekapcsolása
- a gyermek érzelmi életének alakítása, gazdagítása

Rajzolás, mintázás, kézi munka

Az ábrázolás elsődlegesen kifejezési eszköz, érzelmek, gondolatok, ismeretek közvetítője, az ábrázoló tevékenység során a gyermek valamit alkot, létrehoz, amelynek során az örömteli cselekvés, az önálló munka a fontos. AZ értelmi fogyatékos gyermek mindezen tevékenységekre önállóan még nem képes, a saját képességeihez mérten meg kell ezekre tanítani. Konkrét, megfogható tárgyak megragadására képes, ezáltal a tevékenységre, az alkotásra felnőtt irányítására, segítségére van szükség, fontos gyakorlatban bemutatni az elsajátítandó folyamatot. A mindennapi tapasztalatok segítik a gyermeket abban, hogy a tárgyak tulajdonságai között észrevegye az egyszerű összefüggéseket. Más-más mozdulatokat igényelnek a különböző minőségű, anyagú, súlyú, nagyságú tárgyak megfogása, használatuk során különböző mozdulatokat kell alkalmazniuk. Különböző fejlesztő játékokkal tudjuk egyesíteni a finommotorikájukat, gyurmázással, festéssel, rajzolással, tépéssel bontakoztatjuk ki alkotó kedvüket. A különböző anyagokkal történő manipuláció során szükséges eljutnunk arra a szintre, hogy képességeikhez mérten örömeiket leljék saját alkotásaik létrehozásában.

Foglalkozás céljai, feladatai:

- érdeklődés felkeltése az ábrázolás iránt
- finommotorika fejlesztése
- kézhasználat ügyesítése
- szem-kéz-mozgáskoordináció kialakítása

- ábrázolás eszközeinek, különböző technikák megismerése
- helyes ceruzafogás kialakítása
- testséma fejlesztése
- téri tájékozódás fejlesztése

Mozgásfejlesztés

A mozgás a gyermek természetes reakciója, természetes aktivitása. A mozgás fejleszti a gyermekek motoros képességeit, kedvező hatással van az idegrendszerre, fejlődnek az értelmi, szociális képességek. A mozgás örömforrás, biztosítja a gyermek motiváltságát. Az értelmi sérült gyermek mozgása eltérő fejlődést mutat az ép társaikhoz viszonyítva. Mozgásukra jellemző az ügyetlen, kevésbé harmonikus, bizonytalan mozgás, járás. Nagymozgásaik összerendezetlenek, finommozgásaik fejletlenek, kialakulatlanok. A rendszeres mozgásos foglalkozások fejlesztik a gyermek testi képességeit, ügyességét, állóképességét, fontos szerepet tölt be az egészség megővésében.

Foglalkozás céljai, feladatai:

- lelje örömét a mozgásban
- alakuljon ki a mozgásigénye
- alapmozgások kialakítása, gyakorlása
- utánzókézség fejlesztése
- testséma kialakítása
- mozgásos önállóság fokozása
- játékos formában történő általános izomerősítés
- térbeli tájékozódás fejlesztése
- mozgáskoordináció fejlesztése

Külső világ tevékeny megismerése

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek esetében sokszor hiányzik a természetes kíváncsiság, ezért a környezetével való kapcsolat felvételére és megismerésére mindig felnőtt segítségére van szüksége, általa valósul meg a közvetlen környezetében történő tájékozódás. A környezetet pontosan, valóságyszerűen megismerni csak konkrét tárgyakkal, cselekvésbe ágyazottan képesek. A megismerés minden mozzanatát a közvetlen környezetből kell indítani és a gyermek meglévő ismereteire, tapasztalataira kell alapoznunk. Elemi szintről kezdjük az ismeretek átadását, egyszerű feladatokkal, amelyeket a gyermek már biztosan meg tud oldani, apró lépésekre bontjuk a témákat. A természeti és társadalmi környezet megismerése során szükséges, hogy minél több tapasztalatot szerezzenek a képességeikhez mérten, amelyhez a különböző érzékszerveket, mozgást, játékot fontos beépítenünk. Mindezen ismeretek megszerzéséhez ki kell alakítanunk a megértő, befogadó környezetet, biztosítanunk kell a játékos feldolgozás lehetőségét.

Foglalkozás céljai, feladatai:

- érdeklődés felkeltése a szűkebb-tágabb környezet iránt
- közvetlen környezetük elemi szintű megfigyelése
- ismeretek tevékenységbe ágyazott nyújtása
- kialakult közlési formák alkalmazása, fejlesztése
- figyelem, emlékezet, megfigyelőképesség, gondolkodás fejlesztése

- természet szeretetére, óvására nevelés

Munka jellegű tevékenységek

A munka a többi tevékenységi formához hasonlóan játékos jellegű, az örömteli játék hatja át a feladatát végző gyermeket. A munka során konkrét cél kerül előtérbe és a gyermek a tevékenységét a felnőtt, külső irányítása mellett végzi. A munka során a gyermek megfigyeléseket végez, tapasztalatokat szerez környezetéről. Az értelmi sérült gyermekek is szívesen végeznek egyszerű tevékenységeket, „segíthetnek” a felnőtteknek vagy társaiknak. Az egy-egy mozdulatot igénylő „hozd ide!”, „vedd fel!” feladatoktól fokozatosan jutunk el az összetett tevékenységek végzéséhez. Elsődleges a gyermek saját személyével kapcsolatos önkiszolgálási teendők megtanulása.

Foglalkozás céljai, feladatai:

- önkiszolgálásra nevelés/ étkezés, tisztálkodás, szobatisztaság, öltözés, vetkőzés, önálló feladatok/
- legyen együttműködő önkiszolgálásnál
- önállóság elérésének kialakítása képességeikhez mérten
- napirend kialakítása, elfogadása
- alapvető higiénés szokások kialakítása
- helyes viselkedési formák elsajátítása
- hagyományok, ünnepek kialakítása

Tanulás

Az óvodás korban a tanulás és a játék nem különítetők el egymástól. A gyermek úgy tanul, hogy játszik. A tanuláshoz meg kell keresni az egyéni adottságokat figyelembe véve az optimális terhelhetőségi szintet. A tevékenységi formák a gyermek számára olyanok legyenek, hogy az minimális erőfeszítést igényeljen a gyermektől, de játékosan és sikerrel megtudja oldani. Az értelmi sérült gyermek tanulása egyrészt spontán történik, de lényegében játékos formában megszervezett tevékenységek. A tanulás szerves részét alkotja a nevelés folyamatának, amely alapját képezi a gyermek és a vele foglalkozó felnőtt kölcsönös kapcsolatának.

A játékos tanulás áthatja az óvodai nevelés foglalkozásainak minden területét, a képességek, a magatartás, a motiváció fejlődését és az ismeretszerzés egyaránt magába foglalja. A tanulási folyamat során nagy szerepet tulajdonítunk az utánzásnak. Sok esetben a csecsemő és kisgyermekkorai fejlődés hiányosságait próbáljuk meg pótolni azokon a területeken is, amelyek nem tartoznak az óvodai nevelés programjába. A gyermekek továbbhaladási lehetőségeit tekintve szükséges az alapok hiányának pótlása. A tanulás módszereinek alkalmazásakor figyelembe vesszük a gyermek életkori sajátosságait és értelmi fogyatékosságának mértékét.

Foglalkozás céljai, feladatai:

- ismeretszerzés módszereinek, eszközeinek megismerése
- biztonság és kölcsönösség megtapasztalása, megteremtése
- együttjátászás, együttélés megismerése

- értelmi képességek kibontakoztatása, fejlesztése
- ismeretek alkalmazása
- érzelmi élet gazdagítása
- kapcsolatteremtő képesség fejlesztése

Óvodai integráció

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyet a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Külön óvodai csoport létesítése kizárólag az 5. életévét betöltött – óvodai nevelésre kötelezett – és a komplex – gyógypedagógiai, pedagógiai, pszichológiai és orvosi – vizsgálat diagnózisa alapján egyértelműen az enyhe értelmi fogyatékos övezetbe sorolt gyermekek számára abban az esetben lehet szakmailag indokolt, ha az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget a gyermek vélhetően csak az elkülönített nevelés keretében biztosított, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés mellett éri el.

A beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek

A beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, centrális dyslalia, súlyos orrhangzóság stb.), illetve a beszédhibához csatlakozó tanulási és/vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik. Mindez az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszédszervek gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a beszédmozgásokról szerzett emlékek felhasználásának hiányában, a grammatikai fejletlenségben, az utánpótlás képesség gyengeségében nyilvánul meg.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex nevelési környezetben valósulhat meg. Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése, a speciális terápiák alkalmazása (diszlexia-prevenció, grafomotoros fejlesztés stb.) segít az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérésében.

Az enyhe fokban hallássérült – nagyothalló – gyermekek a beszéd tartományban mért hallásszintek enyhe nagyothallás esetében 30-45 dB, közepsúlyos esetben 45-65 dB, súlyos esetben 65-90 dB hallásvesztést mutatnak. A nagyothalló óvodás korú gyermekek az emberi beszédhang, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, általában spontán, (hallókészülék segítségével), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció szituatív alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe. A **hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermeknél** egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után – fizikai értelemben közel ép hallás mérhető.

Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Szövegértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével.

Fejleszhetőségük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét elvégzésének időpontjától. A minél korábban végzett hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai rehabilitációs és rehabilitációs fejlesztés – valamint azzal párhuzamosan –, az audiológiai gondozás eredményezi a nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását.

Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van. Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges – a pszichés fejlődés zavara miatti – beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk.

A halmozottan fogyatékos hallássérült óvodás korú gyermekek esetében a hallás különböző mértékű csökkenésén kívül még más (esetenként több: például érzékszervi, értelmi vagy a pszichés fejlődés zavara) fogyatékoság is súlyosítja a fejlesztés lehetőségét. A velük való foglalkozás döntően a szurdopedagógia és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival, egyéni fejlesztési terv alapján történik. Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

Az enyhébben hallássérült – nagyothalló – gyermekek hallásvesztése a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére képtelenek, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt a beszéd érthető ejtése teljesen elmarad, vagy meg sem közelíti a hallók teljesítményét. Fentiek miatt korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében a gyermek egész személyisége megváltozhat. A súlyos következmények csökkenthetők a legkorábbi életkortól alkalmazott orvosi-egészségügyi és speciális pedagógiai ellátás együttes alkalmazásával.

A megfelelő otológiai, audiológiai gondozás, a korszerű hallókészülékkel történő ellátás mellett a speciális pedagógiai segítség – mely a szülők aktív közreműködésére is irányul – eredményeként a gyermek óvodás életkorára elérhető, hogy a súlyos fokban hallássérült (süket) kisgyermek jelzi a hang érzékelését, képes lesz az emberi hang kommunikációs funkciójának felismerésére; a beszédhallás fejlődésével és a szájra irányultság kialakulásával párhuzamosan tudatos hangadásra képessé válik, megindul a passzív szókincs fejlődése, körvonalazódnak az első aktív szavak.

Az enyhébben hallássérült (nagyothalló) kisgyermek hallásra épített kommunikációja megindul. A nyelvi és pszichoszociális fejlettség kedvező esetben olyan szintű lehet az óvodás kor kezdetére, hogy a fogyatékos kisgyermek egy része további speciális segítséggel halló társaikkal együtt, más részük speciális intézményi ellátás igénybevételével részesülnek óvodai nevelésben.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének középponti feladata – a korai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése.

A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszéd készenléti állapotban van, ami nagymértékben függ a hallásállapottól, a beszéd kialakulását egyénekenként is nagymértékben eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (mentális állapot stb.).

Az integráció sikeressége függ a gyermek egyéni sajátosságaitól, illetve a környezete adottságaitól is.

A teljesség igénye nélkül meg kell említeni olyan kritériumokat, amelyek közül néhány vagy több megléte befolyással lehet az integráció pozitív kimenetelére:

- jó beszédértési szint, érthető beszéd,
- szociális érettség, önállóság, motiválhatóság, nyíltság,
- jó nyelvi tanulékonyosság,
- szövegértési képesség,
- legalább átlagos tanulási képesség, megfelelő, jól beállított hallókészülék (a hallásvesztés mértéke nem kritérium),
- a hallókészülék-viselés fontosságának elfogadása, a folyamatos hallókészülék-viselés tudatossága,
- a beiskolázás előtti korai fejlesztésben való részvétel,
- nincs társuló fogyatékoság.

Az integráció előnyei hallássérült gyermek számára

A halló környezet gazdagabb beszédpéldája fejleszti a gyermek kommunikációját.

A beszélő környezet a gyermeket erősebb beszédkésztetésre sarkallja. A halló társakkal való együttlét magasabb beszéd szintet eredményezhet. Ugyanakkor ebben a környezetben a jelelés teljesen háttérbe szorul.

A szociális kontaktus halló gyermekekkel, az ő magatartásmintáinak példája pozitív változásokat eredményezhet a gyermek személyiségében. A folyamatos kapcsolat megfelelő frusztrációs tolerancia kialakulásához vezethet. A gyermekek ebben a környezetben nagyobb önállóságra tehetnek szert, realisabban látják a saját teljesítményüket, ami realisabb önértékelés kialakulásához vezethet.

Nem elhanyagolható szempont, hogy a lakóhelyen megoldott integrált nevelkedés esetében nincs szükségük a szülői háztól való elválásra.

A befogadó pedagógusközösség

Az integrálni kívánt gyermekek behelyezése mindig igen nagy körültekintést igényel. A szülővel együtt kiválasztott intézmény igazgatóját szükséges tájékoztatni a gyermek körülményeiről, a nagyothallásból fakadó nehézségekről, az iskola törvényi lehetőségeiről.

Minden esetben fel kell venni a kapcsolatot az érintett pedagógusokkal, valamint a teljes pedagógusközösséggel.

Az azonban biztos, hogy a körültekintően előkészített és felkészített befogadó közösségek egyáltalán nem zárkoznak el a problémától, s igyekeznek a befogadást a lehető legjobban megoldani.

Az intézmények vezetőinek és a teljes befogadó pedagógusközösségnek tisztában kell lennie azzal, hogy a hallássérült gyermekek befogadásával egy folyamatos, több erőfeszítést igénylő munka veszi kezdetét.

A befogadó pedagógusok sokat tesznek a sikeresebb integráció megvalósításáért, illetve szélesebb körű elterjedéséért, valamint azért, hogy az adott közösség elfogadja, és segítse a sajátos nevelési igényű gyermekeket.

A gyakorlati segítségnyújtás

Fontos, hogy a pedagógusok tisztában legyenek a nehézségekkel, hogy pontos tájékoztatást kapjanak a hallássérült gyerekekről és a hallássérülés következményeiről, megismerjék a speciális hallókészüléket és működésüket, hogy megfelelő legyen a kommunikáció, amely lehetővé teszi, hogy ne csak befogadóvá, hanem valóban inkluzív óvodává váljanak.

Szakkönyvek, saját tankönyvek, segédanyagok kölcsönzésével az intézmény segíti a befogadó pedagógusok felkészülését.

A gyógypedagógus a befogadó pedagógusokat, óvodapedagógusokat tanfolyamok, továbbképzések szervezésével segíti a szükséges kompetenciák megszerzésében.

Fontos kérdés lehet, hová is ültesse a gyermeket. Jó, ha a pedagógus közel van a gyermekhez, beszéd során kerülje a túlzott artikulációt, a beszéd tempója és hangereje természetes legyen.

A csoportban, játék közben az esetleges nagy zajban a nagyothalló gyermek nehezen értheti meg, ha szólnak hozzá. Ezért, ha fontos közölnivalónk van, érdemes azt a csendes időszakban megtenni.

Beszédkészítettség fejlesztéséhez: ismétlje, fogalmazza át, javítsa, egészítse ki a gyermek beszédét.

Beszéljen sokat hozzá, nemcsak csoportban, egyénileg is.

Meg kell győződnie arról, hogy az utasításokat, a mondanivaló lényegét megérti.

A sok szemléltetés, vizuális megerősítés nagy segítséget jelent.

A hallássérült gyermek is kapjon feladatokat (napos, ebédfelelős stb.).

Lehetőség szerint segítő óvodástárs bevonása eredményes lehet.

Lássa jól a gyermek az óvodapedagógust és a társakat.

Az ablaknál üljön a gyermek, hogy a bejövő fény ne zavarja a szájáról olvasási képet. Ha a pedagógus az ablak előtt áll, a bejövő fény nehezíti a szájáról olvasást.

Az új fogalmak magyarázatánál alaposabb körülírás is szükséges lehet, amely egyéni foglalkozás keretében is végezhető.

Új ismeretanyag bevezetésénél hasznos lehet több vizuális megsegítés (modellek, diafilmek) és egyéb érzékszervek (taktilis, kinezetikus) bevonása a tapasztalatszerzés folyamatába

A befogadó gyermekközösség számára életre szóló tapasztalatszerzést jelenthet egy hallássérült társal való megismerkedés. Természetessé válik számukra az elfogadás, a tolerancia. A mássággal való életközelség növeli humán értékeiket, pozitív irányba változtatja személyiségüket, gazdagítva ezzel életségüket, szociális érzékenységüket.

A befogadó közösség felkészítése, az integrációs folyamatokba vonása kiemelt feladat. Nemcsak a befogadó pedagógusok megsegítése a cél, hanem a befogadó gyermekcsoport felkészítése is rendkívül fontos feladat.

Az a tapasztalat, hogy minél korábbi életkorban szembesülnek a gyermekek a sérülés tényével, annál könnyebben fogadják be problémával küzdő társukat, s az együttélés hosszú éveit alatt sem keletkeznek kiélezett konfliktusok.

A nagyothalló gyermekek sikeres integrációja jelentősen függ attól a segítségtől is, amit a szülei, testvérei, egyéb családtagjai nyújtanak számára. A szülőnek fejlesztenie kell a gyermekben az önbizalmat, a bizalmat, a felelősségérzetet, segítenie kell a helyes énkép, az

önértékelés és az önkontroll kialakulását, hogy jó partneri viszony alakuljon ki a gyógypedagógus és a szülők között.

Eredményes, ha a szülő folyamatos tájékoztatást kap arról, gyermeke a közösségben milyen helyet foglal el, milyen örömei, problémái vannak a társaival való kapcsolataiban. A tanulási tevékenységek tekintetében is segítenie kell gyermekének. Ez nem csak azt jelenti, hogy folyamatosan figyelemmel kell

kísérni azt, hogy mit tanul gyermeke, hanem azt is, hogy hogyan segíthetne abban, hogy ismeretei mélyebbek, megalapozottabbak legyenek. A közös erőfeszítések a gyermek megsegítésében hamarosan megmutatkoznak.

. A szülő segíthet a hiányzó ismeretek, az összefüggések elmélyítésében, az ismeretlen szavak magyarázatában. Fontos, hogy a szülők segítőkészek legyenek, hogy elfogadják a gyermekük hallásvesztését és a hallókészüléket, támogassák gyermekük integrációját, az elvárásaik magasak, de nem túlzóak, s akik folyamatosan támogatják gyermeküket a tanulásban. Húzóerőt és sok segítséget jelenthetnek a testvérek is.

Speciális szükségletek, életkori és egyéni sajátosságok

Hallás- és beszédkorrekciós eljárások

Az észlelést, a bevésést és a felidézést segítő képességek fejlesztése

Hallásfigyelem (auditív észlelés), a hallási diszkrimináció és a beszédészlelés fejlesztése.

Megfigyelőképesség és a tartós figyelem képességeinek fejlesztése

Kommunikációs képességek fejlesztése Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás, verbális, vizuális kifejező képesség fejlesztése.

Fogalmi tisztázások, szókincsfejlesztés,

Ismeretszerzés, az ismeretek elhelyezése, rendszerezése és alkalmazása

A helyes ejtés fejlesztése

Beszédszervi mozgások és a beszédtechnika ügyesítése

A nyelv, szerkezeti és formai elemeinek építése

Életkori sajátosságokhoz alkalmazkodó játékos, érdekes gyakorlatsorok.

Dokumentációs és adminisztrációs feladatok

Az intézmény dokumentumai a nyilvántartást, a tájékoztatást, a folyamatos tevékenységek rögzítését szolgálják. Az intézmény által gondozott, megsegített gyermekekkel kapcsolatos dokumentáció védett, az erre vonatkozó jogszabályoknak megfelelően kezelt.

Tartalmazza az orvosi, a pedagógiai-pszichológiai- kommunikációs és egyéb vizsgálatok eredményeit, a diagnózist, az ajánlást.

Ugyancsak tartalmazza a gyermekkel kapcsolatos helyi, utazótanári, integrációs stb. munka tervezését, a fejlesztéssel-korrekcióval, a családdal, illetve a többségi óvodapedagógusokkal, iskolai pedagógusokkal való együttműködés dokumentációját.

Tagóvodánkban az érzékszervi fogyatékos (ezek közül csak a nagyothalló) gyermek számára a szurdopedagógus a beszéd fogyatékos gyermek részére a logopédus készít fejlesztési tervet és értékelést.

Az enyhe értelmi fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő, megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésnek organikus okra vissza nem vezethető rendellenességgel küzdő, és a

beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek fejlesztő foglalkozásokról a gyógypedagógus készít fejlesztő tervet, jellemzést, értékelést.

III. ALACSKA TAGÓVODA KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAMJA

A környezeti nevelést meghatározó és befolyásoló törvények hivatkozásai

A környezeti törvénykezés 1995-ben kezdődött el. Az országgyűlés 1995. május 30-án fogadta el környezet védelmének általános szabályozásáról szóló 1995. évi LIII. törvényt, mely 1995. december 21-én lépett hatályba.

Az új nevelési-oktatási jelentőségének és fontosságának megfelelően kezelik a környezeti nevelést. Érvényesül bennük a célok megvalósulásának egymásra épülése, és folyamatossága. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának része a környezeti nevelés feladatainak megvalósítása.

„A gyermek nyitottságára építve az óvoda segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben, és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt.”

/Óvodai nevelés Országos Alapprogramja/

Semic Interprint 1996. 7.

p.

A környezeti nevelés tehát áthatja az óvodai nevelés egészét, nem szorítkozik a „külső világ tevékeny megismerésére”.

Az élő és az élettelen természet szeretetére, megbecsülésére nevelés alapfeladata, ezért fontos a sok séta, kirándulás, tábor („erdei óvoda és iskola”)

Szervezése a szabad természetbe. Ennek a szempontnak a figyelembevétele a környezeti program készítésénél nagyon fontos tényező.

Az **Alkotmány** környezetvédelemmel kapcsolatos paragrafusai:

- ◆ 8. § a Magyar Köztársaság elismeri az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait, ezek tiszteletben tartása és védelme az állam elsőrendű kötelessége.
- ◆ 16. § a Magyar Köztársaság különös gondot fordít az ifjúság létbiztonságára, oktatására és nevelésére, védelmezi az ifjúság érdekeit.
- ◆ 18. § a Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.

A **közoktatásról szóló** 1995. évi LXXIX. Többször módosított **törvény** szerint a pedagógiai programok felülvizsgálatánál, az eddiginél nagyobb hangsúlyt kell fordítani a gyermekek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésével kapcsolatos feladatokra, s a nevelés elsőrendű jelentőségű. A pedagógiai programok átalakításánál a személyiség és közösség fejlesztés megtervezésében kiemelt hangsúlyt kell fektetni a NAT kiemelt közös követelményeire, köztük a környezeti nevelésre.

Környezetvédelmi törvény (1995. évi LIII. Törvény a környezet védelmének általános szabályairól) A törvény célként az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítása, a környezet elemeinek és folyamatainak védelme és a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítását fogalmazza meg.

Legfontosabb alapelvei: a megelőzés, az elővigyázatosság, a leghatékonyabb megoldás, a helyreállítás, a felelősség, az együttműködés, a tájékozódás és a nyilvánosság. A törvény 54. § 1. cikkelye szerint „minden állampolgárnak joga van a környezeti ismeretek megszerzésére és ismereteinek fejlesztésére”. A nevelés állami és önkormányzati feladat. Legfontosabb dokumentumaként a NAT-ot, a Nemzeti Környezetvédelmi Programot (illetve annak részeként a Nemzeti Környezet-egészségügyi Akcióprogramot) említi.

A **Nemzeti Környezet-egészségügyi Akcióprogram** (1996) 9.5 pontja részletesen foglalkozik a környezet-egészségügy oktatásával, nevelésével.

Az oktatás, nevelés és szakképzés környezet-egészségügyi feladatait két nagy területre osztja:

- ◆ Környezet-egészségtani szakismeretekre és módszerekre azoknak a szakembereknek van szükségük, akiknek ez munkakörükkel közvetlenül összefügg. Számukra ezt a képzés során a képzési követelmények előírják.
- ◆ A környezetegészség kultúrája ugyanakkor az életvitel részeként a hétköznapi tudás és szokásrendszer egyik fontos eleme, minden embert érintő kulturális tényező. E kultúra az emberek életviteli szokásaiban, életmódjukban, értékrendjükben tükröződik. Kialakulása a családi szocializációban kezdődik, később az intézményes nevelés, oktatás és az iskolarendszeren kívüli hatások együttesen formálják.

A **Természetvédelmi törvény** (1996. évi LIII. Törvény) kimondja, hogy a természeti értékeink védelme, a természetvédő szemlélet kialakítása elsődleges állami feladat. Kiemelt szerepet kell biztosítani a természet értékeinek megóvásában a civil szférának, az állampolgároknak, hiszen a nemzeti kincsnek minősülő természeti értékeink megőrzése az állampolgárok és önszerveződő csoportjaik aktív részvétele nélkül nem lehetséges.

Az **állatok védelméről és kíméletéről** szóló 1998. évi XXVIII. **Törvény** célja, hogy elősegítse az állatvilág egyedeinek védelmét, fokozza az emberek felelősségtudatát az állatokkal való kíméletes bánásmód érdekében, valamint meghatározza az állatok védelmének alapvető szabályait. A törvény kimondja, hogy az oktatás során állatkísérletek elvégzésére a diákokat nem lehet kötelezni.

Nemzeti Környezetvédelmi Program (a Kormány 2031/1998. határozata) helyzetértékelése szerint: „A környezetvédelemben felmerülő problémák jelentős része vezethető vissza arra a tényre, hogy Magyarországon még nem megfelelő szintű a környezeti tudatosság foka. A lakosság ismeretei a környezetről, a környezetvédelemtől, annak megóvásáról hiányosak, és többnyire nem megfelelő színvonalúak.”. A társadalmi részvétel és tudatosság erősítésében kiemelkedő szerepe van a közoktatási, felsőoktatási és kulturális intézményekben folyó tevékenységnek.

Elengedhetetlenül szükséges a NAT részeként a környezetvédelmi, természetvédelmi oktatás továbbfejlesztése. A felsőfokú oktatásban a program időszakának végére (2003) el kell érni, hogy minden hallgató részesüljön környezetvédelmi, természetvédelmi oktatásban.

Az 1990. évi LXV. **Törvény a helyi önkormányzatokról** kiemeli az egészséges életmód közösségi feltételeinek elősegítését, a lakosság önszerveződő közösségei tevékenységének támogatását.

A **közoktatásról** szóló 1995. évi LXXIX. Többször módosított **törvény** szerint a pedagógiai programok felülvizsgálatánál, az eddiginél nagyobb hangsúlyt kell fordítani a gyermekek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésével kapcsolatos feladatokra, s a nevelés elsőrendű jelentőségű. A pedagógiai programok átalakításánál a személyiség és közösség fejlesztés

megtervezésében kiemelt hangsúlyt kell fektetni a NAT kiemelt közös követelményeire, köztük a környezeti nevelésre.

„A környezet ismeretén és személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi szinten egyaránt legyen a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv. „

1998-ban tizenhárom környezeti neveléssel foglalkozó társadalmi szervezet összefoglalta a környezeti nevelés eddig elért eredményeit és a **Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégiába** foglalta azt. 2003-ban megjelent az átdolgozott kiadás.

A 2000. évi **Hulladékgazdálkodásról szóló XLIII. Törvény** 54. § kimondja, hogy a Kt. 54-55. § foglaltak alapján a hulladékgazdálkodással kapcsolatos ismereteket oktatni kell, azok a Nemzeti Alaptanterv részét képezik. Ezeknek az ismereteknek az oktatásával és terjesztésével – az állami, önkormányzati intézmények és más szervezetek bevonásával, valamint közszolgálati hírközlő szervek igénybevételével – elő kell segíteni, hogy a társadalom környezeti kultúrája növekedjen.

A környezeti nevelés célja, feladatai

„Környezeti nevelésen” általában a környezeti kultúra megélését és átadását értjük. Fontos, hogy a megélés és átadás csak együtt történhet. Akinek nem sajátja az adott kultúra az átadni se tudja.

A környezeti kultúra: az élő és az élettelen természeti és művi környezettünkkel való harmonikus együttélés, életmód, gondolkodás, viselkedésmód, szokás-, és értékrendszer.

Az értékek igen korán megformálódnak, a gyermek néhány alapvető jellemvonása fő vonalaiban már az óvodáskorra kialakul. Kialakul, de még rugalmas: alakulhat, finomulhat. Ezért a környezettel kapcsolatos látásmód, viselkedéskultúra, és értékrendszer kialakítása szempontjából az óvodáskor és a kisiskoláskor ideális és fontos szakasza az ember életének.

A környezeti nevelés a kultúrákra, világgépre és életmódra nevelés.

Olyan pedagógiai folyamat, amely során formálódik az ember természet és környezetszemlélete, környezeti attitűdje, gondolkodása, kialakul környezettudatos magatartása, a környezetért felelős életvitele.

A környezeti nevelés célja

- ◆ A természet-, és környezetvédő gondolkodásmód és környezetbarát életmód kialakítása és terjesztése. Ez komplex cél, ezért számos területet érint, van tudományos, művészeti, szociológiai, világnézeti vetülete is. A természeti-környezeti értékek közvetítője.
- ◆ A gyermekekben hajlandóságot ébreszteni az aktív részvételre, kialakítani a tenni akarást a problémák megoldására, kifejleszteni az eredményes konfliktuskezelés cselekvő képességét, aktivitást és jó együttműködést.
- ◆ Érzékennyé tenni a gyerekeket a harmonikus környezet szépségének befogadására, élvezetére.
- ◆ Segíteni a környezeti folyamatok, összefüggések megértését, a környezettudatos életvitel kialakítását, lehetővé tenni a természet teljességének, osztatlan egységének megérzését, az ehhez kötődő pozitív emóciók megélését, a környezetérzékenység javulását.
- ◆ Megvalósítani a helyes döntések meghozatalához szükséges ismeretek átadását, a magatartások, viszonyulások, értékrend, pozitív jövőkép és környezeti etika kialakulásához nélkülözhetetlen élmény-helyzetek biztosítását.

- ◆ Lehetővé tenni a problémák, jelenségek sokoldalú megközelítésének, látásmódjának kialakítását.
  - ◆ Felkészíteni a gyerekeket, hogy ha lehetőségük van választani, dönteni akkor a környezetkímélő termékeket, technológiákat részesítsék előnyben. Kialakítani a gyerekekben a károsodásokat megelőző gondolkodás, megismertetni a gyerekekkel a takarékos és mértékletes életvitel lehetőségeit.
  - ◆ Kis létszámú csoportok fenntartása, ahol a pedagógusok jobban oda tudnak figyelni a gyerekek előrehaladására, problémáira. A kis létszám lehetővé teszi, hogy felfedezzük a gyerekek bizonyos irányú tehetségét, és módunkban áll érdeklődési körüknek megfelelően terelgetni őket azon az úton, melyen tehetségüket kibontakoztathatják. A kis közösségi létszám lehetővé teszi a könnyebb együttműködést, a szereteten alapuló nevelés szolgálatát.
  - ◆ A jelenségek természettudományos összefüggéseit bemutató foglalkozások kellő hangsúllyal jelennek meg a programban.
  - ◆ A környezeti nevelés beépítése a technika, rajz, magyar nyelv és irodalom, ének-zene, testnevelés foglalkozásokba, és ez lehetővé teszi, hogy az összetett és bonyolult környezeti jelenségeket, folyamatokat könnyebben megértsük több tudomány eredményeinek felhasználásával, a sokoldalú megközelítéssel.
  - ◆ A valóságos természeti és humán környezet megtapasztalását biztosító programok: erdei iskola, témanap, jeles napok megünneplése, terepi foglalkozások, tanulmányi kirándulások, túrák, séta a lakóhely természeti és társadalmi értékeinek, helyi értékeinek megismerésére.
  - ◆ Ökológiai szemlélet tükröződése a természetes életközösségek sokféleségének megfigyelésével, a környezetben bekövetkező változások nyomon követésével, az élőhelyek megóvásával, megfelelő irányítással történő természetvédelmi tevékenységgel.
  - ◆ A gyermekek környezetóvó, javító tevékenységének szervezésekor bekapcsolódás különböző természetvédelmi szervezetek munkájába.
-
- ◆ A foglalkozásokon minden lehetőség megragadása a környezeti nevelésre (pl. ember és környezete, kapcsolatok, természetismeret, természet állapotának mérési módszerei)
  - ◆ A hétköznapi környezeti problémák megjelenítése a foglalkozásokon (a környezetszennyezés hatása természeti és épített környezetre, az emberre).
  - ◆ Interaktív módszerek kipróbálása (csoportmunka, önálló kísérlet, problémagondolkodást fejlesztő feladatok).
  - ◆ Multimédiás módszerek alkalmazása.
  - ◆ A számítógép felhasználása foglalkozásokon.
  - ◆ Környezetünkben. öreg fák megóvása, fa és virágültetés és gondozása, madárvédelem, energiatakarékosság és a tisztaság megőrzése.
  - ◆ Természetvédő tábor szervezése óvodásoknak.
  - ◆ A tantestület tagjainak, környezeti nevelési munkájának sokoldalú fejlesztése. Nyitottság az újabb lehetőségek és kihívások felé.
  - ◆ A tantestület tagjai lehetőségek szerint, esetenként környezetvédelmi továbbképzésen részt vesznek.
  - ◆ A lakóhely értékeinek megismerése és óvása.
  - ◆ Hagyományok védelme: család – iskola – település – nemzet szinteken.
  - ◆ Azonosságtudat fejlesztése a fenti szinteken.
  - ◆ A szülőkkel, az intézmény környezetében élőkkel a kommunikáció fejlesztése.

Feladata

A környezeti tudatosság, a természetközpontú szemlélet, a készségek, jártasságok, pozitív attitűdök alakítása.

A környezeti nevelés akkor eredményes, ha az egész személyiséget áthatja, és a kognitív elemek, ismeretek, tapasztalatok megnevezésén túl az érzelmi viszonyulások, magatartási módok terén is kifejti hatását.

Időt kell engedni a rácsodálkozásra, a kíváncsiság kielégítésére, a szépség élvezetére, teret hagyni a hit, a szeretet, boldogság megélésére. A környezeti nevelés integráns része legyen a természet szeretetére, védelmére nevelés, az óvodán - iskolán kívüli szabad természetben végzett tevékenységek elengedhetetlenek.

Hatása az egész személyiséget érinti: az érzelmi, értelmi, és a mozgásos szféra egyaránt fontos. Intézményünk elfogadott elvei mellett különös figyelmet fordít a környezet tudatos védelmére.

A környezet tudatos védelmére és a természet szeretetére nevelés

- ◆ Tapasztalatok szereztetése a természeti, emberi, tárgyi környezet elemeiről, megfelelő tájékozottsági szint kialakítása a gyermek saját környezetében.
- ◆ A felfedezés örömeinek érzékeltetése.
- ◆ Összefüggések megláttatása.
- ◆ A valóság objektív bemutatása.
- ◆ Pozitív viszonyulás kialakítása a természeti, emberi, tárgyi környezethez.
- ◆ A társadalmi és természeti környezet megismerése.
- ◆ Ismerjék meg a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi szokások, hagyományok és a tárgyi kultúra értékeit, s tanulják meg ezek szeretetét, védelmét is.
- ◆ Igyekszünk lehetővé tenni a gyermekek számára a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges képességek, készségek, tulajdonságok alakítása.

Szemponatok a módszerek kiválasztásakor

- ◆ alkalmazkodjanak az életkori sajátosságokhoz
- ◆ vonjanak be minél több gyermeket, esetleg szülőket
- ◆ az intézmény keretein túl is legyenek hatással
- ◆ a természetbe szervezett tevékenységek száma a lehető legtöbb legyen, a lakóhelyi vagy közeli konkrét példára alapozzanak, kötődjenek a napi élethez
- ◆ nyújtsanak sok élményt a gyermekeknek, az érzelmeken áthassanak
- ◆ a személyes megtapasztaláson alapuljanak
- ◆ együttműködésen alapuljanak (teljes tantestület, egyéb dolgozók, külső szövetségek, szülők stb.)
- ◆ alapozzanak a korosztály kíváncsiságára, versenyszellemére, öntevékenységére, megismerési vágyára, korszerű technikai ismeretére, legyen bennük sok játékos elem.

A játék

A kisgyermekkor legfontosabb tevékenysége, a nevelés leghatékonyabb eszköze. A gyermek szabadon választott, spontán tevékenysége, örömforrás a gyermek számára, szerepe jelentős a környezeti nevelésben. A gyermeket a játékon keresztül érinti meg a természet, mindaz, amit a természetben csinál, az számára játék.

Ne feledjük el, hogy gyakran azt is játéként éli meg, amit mi felnőttek nem annak szánunk (pl. a csoportszoba növényeinek öntözése). Hagyjuk őket játszani és megfigyelni! Könnyű megkeresni a környezeti nevelés szempontjából fontos játékban rejlő lehetőségeket, melyek értékesek lehetnek. Ilyen tevékenység a növények, állatok megfigyelése, megismerése,

elnevezése. Jó játék lehet a távcső, a nagyító, a patak vizének vizsgálata, a természet utáni rajzolás, festés, barkácsolás, ajándékkészítés.

A játék célja programunkban

- ◆ A játék formáinak, tartalmának gazdagítása,
- ◆ A játék örömforrás legyen.
- ◆ A játékon keresztül a külvilág megismerése.
- ◆ A játékok óvása, azok használatának megismerése.
- ◆ A feszültségoldás a játékban.
- ◆ A társas kapcsolatok fejlesztése.
- ◆ Pozitív érzelmek erősítése.
- ◆ Aktív részvétel a társakkal szabály, és ügyességi játékokban.

Játékfajták: gyakorló, szerepjáték, barkácsolás, dramatizálás, bábozás, építő, konstruáló, szabályjáték.

Alapelvünk: **„Szeresd, ismerd, védj környezeted!”**

A természeti, tárgyi, emberi környezet értékeinek, szépségének megszerettetése, felfedezése a célunk.

- ◆ A környezet mennyiségi, alaki, nagyságbeli, formai, sík-, és térbeli jellemzőinek megfigyelése a matematika nevelés tartalma, de itt a külső világ tevékeny megismerésén belül valósul meg.
  - ◆ A térirányok, sok, kevés, rövid, hosszú, színek, fent, lent, formák megfigyelése a természetben. Minden témában megláttatjuk a matematikát is.
  - ◆ Az életkori sajátosságoknak megfelelő élményhatásokat igyekszünk biztosítani.
  - ◆ A növények, állatok, intézményeink megismerése is feladatuk.
  - ◆ A gyermekeket tanítjuk arra, hogy a környezetről gondoskodni kell, ápolni és szépíteni.
  - ◆ Rendezünk heti csoportszoba-rendezést, szemégyűjtést.
  - ◆ Sok sétát, megfigyelést, kísérletezést szervezünk évszakonként, figyelve azok változásait, jelenségeit. Öltözködés mindig az évszaknak megfelelően, réteges legyen.
  - ◆ Gondoskodnak a csoport növényeiről, és a halakról, madáretetőket helyezünk el télen az ablakokban.
  - ◆ A sétákon gyűjtőmunkát végzünk, amit felhasználunk a barkácsoláshoz.
  - ◆ Az ezerarcú természet csodálatba ejti a gyermekeket.
  - ◆ Az udvari játék, kirándulás, múzeumlátogatás ráirányítja a figyelmet a környezet csodáira, a viselkedés helyes szabályaira.
  - ◆ Veteményes kertünkben, élőszarkunkban figyelhetik meg a növények fejlődését.
  - ◆ Udvarunkon gyümölcsfák, virágoskertek is vannak, tujasor a terasz körül.
  - ◆ Gyermekszerszámokkal segíthetnek azok gondozásában,
  - ◆ Birsalmafaik szinte sátoroszerű árnyal védik a homokozót. Ősszel betakarítjuk a terméseket, és a konyhánkon feldolgozzuk.
  - ◆ Nagy élmény, hogy ablakunkban láthatjuk közelről a csipegető madarakat, cinegét, cinkét, vagy házi verebet.
  - ◆ Sok mókus él a mellettünk levő erdőben, dióval csalogatjuk udvarunk közelébe. Mi pedig halkan a teraszról figyeljük a finomságot rácsáló kis állatot.
  - ◆ Karácsonykor, a szeretet ünnepe mellett megtartjuk a „madárkarácsonyt” is, madáreléségeket helyezünk egy fára, melyet együtt díszítünk fel a gyermekekkel.
- Élőszarkunkban az évszaknak megfelelően hajtatást, csíráztatást végzünk, melyet ők

gondoznak, és megfigyelhetnek

- ◆ A fűmag, hagyma, kukorica, búza baba, csíráztatása, aranyeső ág hajttatása nagyon érdekes. Húsvétra friss fűbe tesszük a húsvéti tojásokat.
- ◆ Az akvárium, és a terrárium megfigyelése, az állatok gondozása mindennapi feladatuk. Udvarunkon kerti tó található, melyben ebihalak, békák, csigák élnek.
- ◆ A természettabló az évszakok jelenségeit képekben mutatja be, a gyermekek gyűjtései alapján.
- ◆ Kísérletekkel tapasztaltatjuk meg a természeti jelenségek ok-okozati összefüggéseit, víz-jég halmazállapot változásait, a téli friss és a szennyezett hó különbségét.
- ◆ A kastélyparkban és udvarunkon kihasználhatjuk a téli örömeket.
- ◆ A tavaszi erdőben hóvirágot, ibolyát figyelhetünk meg, nyáron gyöngyvirágot szedünk, ősszel falevelet, gesztenyét.
- ◆ A szép környezetben sok új élménnyel, benyomással találkozhatunk nap, mint nap, melyet az óvónő segít tudatosan felhasználni, érzelmekké alakítani.

Célunk, hogy környezetszerető, környezetbarát gyermeket neveljünk, és ahol csak lehet, ezt tudatosítjuk. A kiránduláson, vagy a természetben, de akár a csoportban is rajzolással fejezik ki a látottakat, élményeiket.

- ◆ Egy öreg vadgesztenye a mi fánk, melyet minden évszakban figyelemmel kísérünk.
- ◆ A nemzet kultúrához való pozitív viszony erősítése is feladatunk.
- ◆ Hagyományaink, népszokásaink elemei megtalálhatók a foglalkozásokba beépítve.
- ◆ Az ismeretbővítés, megtapasztalás fontos alapja a környezeti nevelésnek, mely által a gyermek személyisége, képességei fejlődnek, és amelyből a természetszerető életmód kialakítása következik.
- ◆ A felnőttek példamutatása példaértékű a tisztaság, a rend terén.
- ◆ Segítenek a díszítésben, rend helyreállításában, a szülőkkel jó a kapcsolatunk, segítenek a díszítésben, virágok behozatalával.
- ◆ A szép, tiszta, esztétikus környezet alapvető feladatuk a napirend folyamán.
- ◆ A foglalkozásokon a művészet eszközeit felhasználva dolgozunk.

A környezeti nevelés módszerei változatosak lehetnek, a motiváció, az aktivizálás szempontjából. A gyermek tevékenységi vágyára, játékoságára építünk.

Módszerek

- ◆ beszélgetés,
- ◆ bemutatás,
- ◆ gyakorlás, cselekedtetés,
- ◆ szemléltetés,
- ◆ rendszerezés,
- ◆ elbeszélés, magyarázat,
- ◆ megfigyelés.

A módszereket annak megfelelően választjuk ki, ilyen jellegű a foglalkozás. Helyszíni foglalkozásnál a megfigyelés, szemléltetés, megfigyelés kerül előtérbe. Igyekszünk változatos eszközöket felhasználni, szemléltetni, kísérletezéshez nagyítót, mikroszkópot használni.

Segédeszközöket használunk a rendszerezéshez, tudatosításhoz, melyek feladatlapok, munkalapok, diavetítő, magnetofon, kirakók, könyvek, táblák, lottóképek, kártyák, stb. lehetnek, és lehetőséget adnak a cselekedtetésre.

Alkalmazott módszereinket komplexitás jellemzi, és azok a gyermekek életkorához, érdeklődéséhez, fejlettségi szintjéhez igazodnak.

A sokoldalú érzékelés, játékoság, az oldott légkör is hozzájárul az élmények befogadásához

A gyermekek kérdésre szívesen válaszolunk, differenciálással, egyéni bánásmóddal próbáljuk a különböző képességeket fejleszteni, így önbizalma is erősödik.

Megfigyelésnél meg kell tanítani, megláttatni a szépet, folyamatos és alkalmi megfigyelésekkel.

A szimulációs játékok jó lehetőséget adnak a gyakorlásra, rögzítésre.

Gyűjtéseket séták során minden évszakban rendszeresen végzünk, sokszor kapnak házi feladatot is gyűjtésekre.

A vizsgálódások vízzel, homokkal, talajjal, levegővel rendszeresek, és érdekes megtapasztalásos kísérleteket szervezünk.

Az óvodai környezeti nevelés tárgyi feltételei

A környezeti nevelés nem képzelhető el megfelelő környezet nélkül, a benne lévő eszközök, tárgyak, növények, állatok biztosítják az érzelmi beállítódásokat.

A gyermek úgy ismeri meg igazán a természetet, ha látja, hallja azt.

A megtapasztalás, a kíváncsiság, a nyugodt légkör, idő, biztosítása elengedhetetlen.

Óvodánk eszközellátottsága e téren is jónak mondható.

Lehetőségeinkhez mérten folyamatosan bővítjük eszközeinket.

Szép erdőben található az épület, két nagy udvarral, ahol a természet közelsége miatt a természet változásait és szépségét nap, mint nap csodálhatjuk.

IV. ALACSKA TAGÓVODA EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAMJA

„Az egészség nem a természet ajándéka, hanem olyan érték, amiért napról napra tenni kell valamit...”

/Székely Lajos/

Helyi programunk is megfogalmazza az egészséges életmódra nevelés kiemelt feladatait. A környezet higiéniajának megteremtése, a természetes és mesterséges természet védelme, az egészségügyi alapfeltételek biztosítása, balesetmentességre nevelés feladatunk.

Nevelőmunkánk célja az egészséges, tiszta, energiatakarékos óvodai környezet kialakítása. A környezeti nevelési program szoros egységet képez az egészségnevelési és fogyasztóvédelmi programmal.

Jövőkép

Pedagógiai programunk szerint meg kell tanítani a gyermekeket:

- ◆ az egészséges életmódra, életvitelre,
- ◆ a helyes napi- és heti rendre
- ◆ életkoruknak megfelelően ismerniük kell a dohányzás, az alkohol és kábítószer veszélyeit,
- ◆ ki kell alakítani a helyes táplálkozási szokásokat,

- ◆ a balesetveszélyek megismerésére, ezek elkerülésére,
- ◆ a biztonságos közlekedésre.

Az Óvodai Nevelés Alapprogramja is **komplex személyiségfejlesztést**, ezen belül egészségfejlesztést határoz meg.

Ez jelenti:

- ◆ az egészség tudását, annak megőrzését, balesetek, betegségek megelőzését,
- ◆ a minőségbiztosítás szempontjából a „célnak való megfelelést”,
- ◆ az értéknövelést, a fejlesztést, a folyamatos javítást és a jobbitást.

Törvényi háttér

A Kormány **243/2003. (XII. 17)** számú rendeletével hatályba lépett új Nemzeti Alaptanterv (NAT). Ennek nyomán 2004 szeptemberétől az első évfolyamon már ennek megfelelően kell elkezdni a tanítást. Ezzel újabb lehetőség nyílt az iskolai nevelés-oktatás tartalmi megújulása és a pedagógiai kultúra magasabb szintre emelése számára.

A közoktatásról szóló **1993. évi LXXIX. Törvény 48.§ (3)** bekezdése értelmében az iskoláknak nevelési programjuk részeként meg kell fogalmazniuk az egészségneveléssel és egészségfejlesztéssel kapcsolatos nevelési feladataikat, amelyet a pedagógiai programjukban kell kifejteniük.

További fontos feladatokról rendelkezik a **96/2000.(XII. 11.) sz. Országgyűlési határozat**, a „Nemzeti stratégia a kábítószer-fogyasztás visszaszorítására”, a **46/2003. (IV. 16.) sz.**

Országgyűlési határozat, az Egészség Évtizedének Johan Béla Nemzeti Programjáról, továbbá az **1997. évi CLIV. Törvény** az egészségügyről, **38. § (1)** bekezdése.

Ezek a jogszabályok körvonalazzák azt a célrendszert, valamint ahhoz rendelt jogi feltételrendszert.

A programunk

Célja

- ◆ A gyermekek testi, lelki és szociális fejlődésének szolgálata. A pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak kialakítása, fejlesztése,
- ◆ a környezeti nevelési programmal együtt biztosítani kell a törvényben előírtak megtartását az intézményben.

Feladata

- ◆ Tanítsa az egészséges állapot örömteli megélését,
- ◆ nevelje a gyermekeket a harmonikus élet értékéért való tiszteletére,
- ◆ készítse fel a helyes döntések meghozatalára,
- ◆ az egészséges életvitel kialakítására,
- ◆ a veszélyhelyzetek kezelésére,
- ◆ a biztonságos közlekedésre,
- ◆ fejlessze:
  - az elfogadó segítőkész magatartást,
  - az empátikus képességeket.
- ◆ segítse a krízis helyzetbe jutottakat

Eredménye

Erősödnek a személyiségfejlesztő hatások, csökkennek az ártótényezők, és a gyermekek

megértik, saját életükre alkalmazni próbálják, tudják az elsajátítottakat.

Képesek lesznek figyelemmel kíséрни

- ◆ viselkedésüket, az életvezetésük helyes alakítását,
- ◆ az egészségkárosító magatartásformák elkerülését,
- ◆ a betegségeket a korai szűrésekben való részvétel révén megelőzni,
- ◆ tudjanak sajátos étrendet, mozgásprogramot kialakítani egészségük megőrzése érdekében,
- ◆ erősítsék a társas-kommunikációs készségeik fejlesztését és a konfliktuskezelési magatartásformák fejlesztését

A megvalósítás szinterei az óvodában

- ◆ A kezdeményezések, foglalkozások,
- ◆ Játék,
- ◆ mindennapos testnevelés,
- ◆ a napirend folyamán:
  - alvás,
  - egészséges, vitamindús táplálkozás,
  - tisztálkodás, fogápolás,
  - séta, kirándulás,
- ◆ a védőnő rendszeres látogatása,
- ◆ tábor,
- ◆ akció hetek,
- ◆ óvoda orvosi vizsgálatok, ellenőrzések.

A megvalósítás eszköz elemei

- ◆ Információhordozók: képek, filmek, makettek, faliképek,
- ◆ feladathordozók: feladatlapok,
- ◆ szoftverek, CD-k,
- ◆ módszerek:
  - szituációs játékok,
  - rajzok
  - beszélgetések

Szinterei

- ◆ A külső világ tevékeny megismerése (környezetismeret),
- ◆ játék (szerepjáték, dramatikus játék),
- ◆ étkezések,
- ◆ mozgás, testnevelés.

Akció napok	Célja	Tevékenységek	Felelősök	Ideje
Baleset megelőzési nap	Balesetek elkerülése	Beszélgetés, az óvoda bejárása	Óvodapedagógusok	Szeptember
Egészséges táplálkozás hete	Helyes táplálkozási szokások kialakítása	Vitaminnap, Konyhakerti növények betakarítása	Óvodapedagógusok, dajkák, konyhai dolgozók	Október
Fogászati nap	Fogbetegségek megelőzése	Beszélgetések, helyes fogmosás gyakorlása,	Óvodapedagógusok	November
Tisztálkodási hét	Helyes tisztálkodási szokások kialakítása	Beszélgetések, Dramatikus játék	Óvodapedagógusok Védőnő	március

A környezetismeret foglalkozások egészségneveléshez kötődő tartalmak

- ◆ tisztálkodás,
- ◆ egészség – betegség,
- ◆ orvos munkája,
- ◆ évszaknak megfelelő öltözködés,
- ◆ érzékszervek,
- ◆ testünk,
- ◆ élő – élettelen.

Mozgás és testnevelés

- ◆ Mindennapos testnevelés (reggeli előtt és pihenés után),
- ◆ testnevelés foglalkozás (kiscsoport heti egy, nagycsoport heti két alkalom),
- ◆ mozgásos játékok.

V. ALACSKA TAGÓVODA FOGYASZTÓVÉDELMI PROGRAMJA

Jövőkép

Pedagógiai programunk szerint meg kell tanítani az óvodás gyermekeket: Az egészséges életmódra, életvitelre.

Életkoruknak megfelelően ismerniük kell az élelmiszerek, veszélyes anyagok, eszközök esteleges káros hatását szervezetükre.

A megfontolt választáshoz szükséges tények ismeretére (reklámok és a valóság)

Takarékosságra az élet minden területén.

Törvényi háttér

A parlament 1997. december 15-én fogadta el a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV.

Törvényt, melynek első része V. fejezet 17.§-a rendelkezik a fogyasztók oktatásáról.

E törvény írja elő a fogyasztók oktatásának szükségességét a fogyasztóvédelmi jogszabályok megismerése céljából. E törvény szerint a fogyasztók oktatása alapvetően állami feladat, amelyet az oktatási intézmények, a Fogyasztóvédelmi Felügyelőség és az érdekvédelmi szervezetek együttműködve teljesítenek.

A fogyasztóvédelmi törvény, valamint az EU jogharmonizáció alapján a közoktatási törvény 2003. évi módosításában is megjelenik a fogyasztóvédelem oktatása.

A **géntechnológiai tevékenységről** szóló XXVII. **Törvény** 30. és 31. §-a foglalkozik az oktatással, a képzéssel és a tájékoztatással. Ennek értelmében „Az állami feladatok ellátása során a Kormány gondoskodik arról, hogy a géntechnológiával módosított szervezetek felhasználóival, fogyasztóival az iskolai és az iskolán kívüli oktatás, képzés, tájékoztatás keretében ismertetésre kerüljön a géntechnológia lényege és alkalmazásai, az így módosított szervezetek használatának környezeti, egészségügyi, gazdasági, társadalmi hatásai és kockázatai”.

A Kormány 243/2003. számú rendeletével hatályba lépett új Nemzeti Alaptanterv (NAT 2003) értelmében a helyi tanterveknek biztosítani kell, hogy az egyes tantárgyak sajátosságaihoz igazodva a tanulók elsajátíthassák a fogyasztóvédelemmel összefüggő ismereteket, felkészüljenek azok gyakorlati alkalmazására.

Kiemelt fejlesztési feladat a NAT által a **felkészülés a felnőtt életre**, amelyben a fogyasztói kultúra kialakítása is szerepel.

Célunk

A fogyasztóvédelmi oktatás célja a **fogyasztói kultúra fejlesztése**, és a **tudatos kritikus fogyasztói magatartás** kialakítása és fejlesztése a gyermekekben.

- ◆ Legyen tisztában, és lehetőleg kerülje el a szervezetére ártalmas anyagokat úgy az élelmiszerekben, mint a környezetben
- ◆ Ismerje meg a valóság és a reklám közötti különbségeket
- ◆ Legyen képes ellenállni a sok reklámnak
- ◆ Takarékosan bánjon az erőforrásokkal, anyagokkal
- ◆ Tanuljon meg különbséget tenni vágyak és a jogos igények között.

Feladatunk

- ◆ A gyermekek hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttműködéshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a szociális és társadalmi kompetenciák tudatos pedagógiaiilag megtervezett fejlesztése.
- ◆ Olyan szociális motívumrendszerek kialakítása és erősítése, amely gazdasági és társadalmi előnyöket egyaránt hordoz magában.
- ◆ A fogyasztás során a tájékozódás képességének, a döntési helyzet felismerésének kialakítása és a döntésre való felkészülés
- ◆ Meg kell ismertetni a tanulókkal a piac, a marketing és a reklám szerepét, alkalmassá téve őket az eligazodásra. Hangsúlyozni kell a minőség és a biztonság szerepét a fogyasztás során, valamint a gazdaságosságot és a takarékoskosságot.

Fontos továbbá a fogyasztás során A fogyasztóvédelmi oktatás céljaként megfogalmazott fogyasztói kultúra, valamint a kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése érdekében szükséges, hogy a diákok értsék, és a saját életükre alkalmazni tudják az alábbi fogalmakat:

Környezettudatos fogyasztás: Egyfajta középút az öncélú, bolygónk erőforrásait gyorsulva felélő fogyasztás és fogyasztásmentesség között.

Kritikus fogyasztói magatartás: A fogyasztói jogok érvényesítése.

A fogyasztónak joga van:

- ◆ az alapvető szükségleteinek kielégítéséhez,
- ◆ a veszélyes termékek és eljárások ellen való tiltakozáshoz,
- ◆ a választáshoz különböző termékek és szolgáltatások között,
- ◆ a megfontolt választáshoz szükséges tények ismeretéhez,
- ◆ a jogos panaszok tisztességes rendezéséhez,
- ◆ az egészséges és elviselhető környezetben való élethez,
- ◆ a kormány irányelveinek meghatározásába és végrehajtásába való beleszóláshoz.

A fogyasztóvédelmi oktatás szinterei az óvodában

- ◆ Az egyes foglalkozásai (környezetismeret, technika, vizuális kultúra, matematikai feladatok és mérések),
- ◆ vetélkedők, versenyek, rendezvények).

Módszereink

- ◆ Beszélgetés,
- ◆ gyűjtőmunka
- ◆ vetélkedő
- ◆ előadások.

Tartalom:

- ◆ Beszélni kell a helyes táplálkozásról, az embereknek a környezetre gyakorolt káros hatásairól. Ki kell hangsúlyozni a takarékoság fontosságát, s azt, hogy ne vásároljunk többet a szükségleteinknél, mert ezzel is óvjuk környezetünket. Beszélgetni kell a reklámok szerepéről, a reklámok jellemzőinél, s arról, hogy kritikus szemmel nézzük azokat.
- ◆ Takarékosági Világnapon vetélkedősorozatot szervezünk.

VI. A TAGÓVODA SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEI

Az elmúlt néhány évtized hazánkban olyan társadalmi, gazdasági és értékrendbeli változásokat hozott létre, amelyekhez nekünk, felnőtteknek is nehéz alkalmazkodnunk.

- ◆ Az anyagi javak előtérbe kerülésével háttérbe szorultak a családon belüli kapcsolatok.
- ◆ Nőtt a csonka - és díszfunkcionáló családban felnövő gyerekek száma.

Mint azt már a helyzetelemzésben is említettük, községünkben fokozatosan csökken a gyereklétszám, de ugyanakkor nő a munkanélküli illetve az egyre nehezebb körülmények között élő gyermekek száma. Már a tendencia kezdetén felfigyeltünk e jelenségre és különböző programokkal igyekszünk segíteni a szociálisan hátrányos helyzetű gyerekek beilleszkedését, folyamatos fejlődését.

Szociálisan hátrányos helyzetűnek azokat a gyermekeket tekintjük, akiket különböző jellegű szociális tényezők gátolnak adottságaikhoz mért fejlődésükben. Feladatunk segíteni minden hátrányos helyzetű - de különösen a szociális hátrányban lévő gyermeket képességei kibontakozásában. Ehhez először elemeznünk kell azokat a károsan ható tényezőket, amelyek hozzájárulnak a hátrányos helyzet kialakulásához.

Ilyenek:

- a) belső (családi) mikrokönyezet
  - ◆ a család gazdasági helyzetéből adódó lakásviszonyok
  - ◆ túlságosan alacsony egy főre eső jövedelem
  - ◆ kulturális helyzet (szülők alacsony iskolázottsága, önművelés lebecsülése stb.) - családi hagyományok (nevelési, vallási, erkölcsi stb.)
  - ◆ a család élete, családtagok magatartása (helytelen nevelési módszerek, kevés közös élmény a szülőkkel, közömbösség az iskola munkájával szemben stb.)
- b) külső (a családon kívüli) makro környezet
  - ◆ az utca, a lakókörzet negatív hatásai
  - ◆ kifogásolható magatartású, erkölcsi gyerekcsoportokkal tartott kapcsolat

Céljaink, feladataink

- a) A szociális háttér megismerése:
  - ◆ a személyiségi jogok tiszteletben tartásával az óvodapedagógusok mérjék fel a hátrányokat,
  - ◆ a szociális hátrányokkal küzdő gyermekek feltérképezése, problémáinak megismerése, (HH és HHH gyermekek)
- b) A felderített hátrányok enyhítése, a gyermekek beilleszkedésének segítése:
  - ◆ fejlesztő foglalkozások szervezése.
- c) Felvilágosító munka megszervezése:
  - ◆ jusson el a szülőhöz minden olyan információ, amelynek segítségével a hátrányok csökkenthetőek,
  - ◆ szülői értekezleten, fogadóórákon, családlátogatáson adjunk felvilágosítást a szociális juttatások lehetőségeiről (étkezési kedvezmény, tankönyvtámogatás, alapítványi támogatások, stb.),
  - ◆ kapcsolatfelvétel, együttműködés a szakszolgáltató intézményekkel (Gyermekjóléti Szolgálat, Gyámhivatal, stb.).
- d) A szociális hátrányból eredő értékrendbeli zavarok leküzdése, és helyes értékrend kialakítása:
  - ◆ olyan szemlélet kialakítása gyermekekben, amelynek segítségével képesek elfogadni a szociális hátránnyal küzdő társukat.
- e) A családból hozott negatív nevelési szokások ellensúlyozása:
  - ◆ tehetség gondozó, felzárkózást segítő programok (korrepetálások, fakultációs órák, szakkörök stb.).
- f) Találja meg az intézmény a szülőkkel való kapcsolattartás harmonikus formáit (családlátogatás a gyermek-és ifjúságvédelmi felelőssel, fogadóóra, nyílt nap, szülői értekezlet stb.)
- g) Személyes példaadással a pozitív értékek közvetítése
- i) Kulturális programok szervezése
- j) Pályázatok figyelése, részvétel a pályázatokon

Módszereink

- ◆ Szülői értekezletek, fogadóórák,
- ◆ fejlődést elősegítő személyes beszélgetések,
- ◆ felvilágosító előadások,
- ◆ fórumok, tapasztalatcserék.

A gyermekek többségénél a hátrányos helyzetet, illetve a veszélyeztetettséget a család rendkívül rossz szociális, anyagi körülményei okozzák. (A munkanélküliség, a kiútatlanság

érzése vezet el a szülők alkoholizmusa, nemtörődömsége, szellemi leépülése felé.)
Intézményünk az anyagi okok miatt hátrányba került gyermekeket az alábbi területeken tudja támogatni:

Kedvezményes (ingyenes) étkeztetés kulturális, szabadidős programok igénybevétele.
Rendkívüli esetben segítségkérés, segélyigénylés a gyermek- és ifjúságvédelmi koordinátor, ill. a község önkormányzata felé.

Kedvezmények biztosítása

A gyermek joga, hogy a nevelési-oktatási intézményben családja anyagi helyzetétől függően ingyenes vagy kedvezményes étkeztetésben részesüljön.

A védelem alá tartozó gyermekek óvodai ellátása kötelező. A pedagógusok kötelessége, hogy a szülő figyelmét erre a lehetőségre felhívja, tájékoztassa az igénybe vehető kedvezményekről. Ebben működjön együtt az intézmény gyermek- és ifjúságvédelmi felelőse, az óvodapedagógusok, a tagóvoda vezető, intézményvezető.

Itt az intézmény figyelemfelhívó, jelző és információtovábbító szerepet tölt be.

Rendkívüli esetekben segítségkérés, segély-igénylés a gyermek- és ifjúságvédelmi koordinátor, illetve a község önkormányzata felé

Amennyiben a probléma túlnő az intézmény hatáskörén, és önkormányzati lépést igényel, az intézmény vezetésének kötelessége a gyermek érdekében – adott esetben a szülőkkel szemben is – jelzést tenni a felsőbb szervek felé.

VII. A TAGÓVODA GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS FELADATAI

A gyermek-és ifjúságvédelemmel kapcsolatos tevékenységekért alapvetően az tagóvoda vezetője, valamint a gyermek-és ifjúságvédelmi felelős felel. A kötelezettségek természetesen a pedagógusoknál is jelentkezik, annál is inkább, hogy a gyermekvédelmi törvény rendelkezése alapján a gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ügyeinek intézésével foglalkozik.

Az intézmény környezete gyermekvédelmi szempontból:

A családok jelentős része a középrétegből és a szegényebb rétegekből tevődik össze. A nehéz gazdasági helyzet jellemző a családok életére, egyre romló anyagi és tárgyi környezetben élnek. A szülők főként alacsonyabb iskolai végzettségűek, ritka a felsőfokú végzettség. A munkanélküliség igen magas, illetve nehezen követhető. A családlátogatás sokat jelez, segítséget ad a felméréshez.

Intézményünkben tehát minden pedagógusnak kötelessége, hogy együttműködjön az intézményvezetővel és a gyermek-és ifjúságvédelmi felelőssel. Ezek a feladatok a következők: gyermek-és ifjúságvédelmi feladatok, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzése, ill. megszüntetése.

További feladataink:

- ◆ A gyermek elhanyagoltsági tüneteinek felismerése (ruházat, élelem).
- ◆ A szülőkkel saját problémáik felismertetése, megfogalmazása.
- ◆ Változtatási igényük felkeltése.
- ◆ A negatív események érzelmi feldolgozásának segítése.

- ◆ A szülőkkal való bizalmas viszony megteremtése.

Ennek függvényeképpen a következőket kell megfogalmaznunk:

- ◆ **Nevelő, oktató tevékenység**
- ◆ **Családdal, szülőkkal való kapcsolattartás**

Nevelő, oktató tevékenység

Tagóvodánk minden óvodapedagógusának alapvető feladata és kötelessége, hogy nevelő és oktató tevékenysége során figyelembe vegye a gyermekek egyéni képességét, tehetségét, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét és fejlettségét, fogyasztékosságát, segítse a gyermek képességének kibontakoztatását, ill. bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben lévő gyermek felzárkóztatását. Kötelessége, hogy a gyermekek részére az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja, és ezek elsajátításáról meggyőződjön.

Családdal, szülőkkal való kapcsolattartás

A gyermek-és ifjúságvédelemmel kapcsolatos tevékenységnek magába kell foglalnia a családdal, a szülőkkal való kapcsolattartás rendszerét is. Alapvető célkitűzés, hogy a gyermek családban nevelkedjen, szüleitől kapja meg azt a segítséget, amely ahhoz szükséges, hogy óvodába, iskolába járjon, és otthon eredményesen tudjon felkészülni.

Feladatunk tehát, hogy a szülőket és a gyermekeket az őket érintő kérdésekről rendszeresen tájékoztassuk, a szülőt esetleg figyelmeztessük, ha a gyermeke jogainak megóvása vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedéseket tartunk szükségesnek. Emellett elkötelezzük magunkat arra, hogy a gyermekek emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartsuk.

A gyermek-és ifjúságvédelemmel kapcsolatos tájékoztatásnak több formája is működik intézményünkben. / szülői értekezlet, évente három alkalommal, fogadó óra havonkénti rendszerességgel, nyílt napok, évente egy nap alkalmával, gyermek-és ifjúságvédelmi felelős fogadó napja heti egy órában /

Ezekről az alkalmakról a szülőket rendszeresen és időben tájékoztatjuk. Ezen kívül problémás esetekben a szülőket felhívjuk, vagy családlátogatásokat szervezünk. Ilyen alkalmakkor az óvodapedagógust, illetve az osztályfőnököt elkíséri a felelős is, és együttesen mérik fel a helyzetet, majd a megoldásról közösen döntenek. Tartós probléma esetén értesítjük a Gyermekjóléti és a családsegítő szolgálatot.

Fel kell figyelünk a gyermek viselkedésének hirtelen megváltozására, tanulmányi eredményének hirtelen romlására, családi problémákra, hogy a megoldás és segítségnyújtás minél hamarabb elkezdődhessen.

VIII. ALACSKA TAGÓVODÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA ELLENŐRZÉSI, MÉRÉSI, ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE

Bevezető gondolatok

- ◆ A közoktatási törvény 1999. évi módosításának alapvető célja a közoktatás minőségének fejlesztése volt. E cél megvalósítását szolgálja a közoktatás értékelési, ellenőrzési és minőségbiztosítási rendszerének létrehozása. A kiépülő rendszer várhatóan lehetővé teszi majd a közoktatási intézményekben folyó nevelő és oktató munka színvonalának biztosabb garantálását, az iskolákban folyó pedagógiai tevékenység összehasonlítását.

- ◆ Ehhez először az ott folyó munka eredményeiről kell adatokat gyűjteni (ellenőrzés, mérés), majd az adatokat az eredményesség és a hatékonyság szempontjából értékelni kell (értékelés), és mindezek alapján meg kell állapítani, hogy az intézmény eredményessége, hatékonysága megfelel-e az iskolai partnerek (tanulók, szülők, fenntartó, nevelőtestület stb.) elvárásainak (minőség).
- ◆ Ha megfelel az elvárásoknak, akkor továbbra is meg kell őrizni az elért szintet (minőségbiztosítás), ha nem felel meg, akkor meg kell teremteni az elvárásoknak megfelelő eredményeket (minőségfejlesztés).
- ◆ A nevelő-oktató munka óvodákra vonatkozó ellenőrzési, mérési, értékelési és minőségbiztosítási rendszerének meghatározása a programunkban meghatározott célok elérését, a pedagógiai munkánk eredményességének és hatékonyságának folyamatos biztosítását, valamint az kapcsolatban álló partnerek gyermekek szülők, fenntartó, dolgozók óvodánkkal szembeni igényeinek, elvárásainak történő megfelelést szolgálja.
- ◆ Az ellenőrzés - értékelés, illetve a minőségbiztosítás két különböző fogalomkör. Az előbbi már ma is, minden óvodában alkalmazott pedagógiai és vezetési funkció. Céljuk többnyire az intézmény működésének, eredményeinek egyszeri, utólagos számbavétele. A minőségbiztosításhoz is szükséges ellenőrzési és értékelési tevékenység, de ennek alapvető célja az, hogy a működés hibáit folyamatosan, menet közben javítsa.
- ◆ A tagintézmények szakmailag önálló egységet alkotnak. Az ellenőrzést az intézmény vezetők végzik az elkészített éves ellenőrzési terv alapján. Az ellenőrzés és értékelés kiterjed az adminisztrációs feladatokra és az intézményekben folyó nevelő – oktató munkára is. Az intézmény tárgyi, balesetvédelmi, munkavédelmi ellenőrzését szeptember elején kell ellenőrizni. Az éves munkát félévkor és a tanév végén a pedagógusok beszámolója alapján a intézmény vezető és tagintézmény vezető végzi és évente egy alkalommal beszámolnak a fenntartó felé.

Ellenőrzés

„A közoktatási intézmény működésének vizsgálata a hatályos jogszabályok és a nevelési, illetve nevelési program alapján.” Az ellenőrzés tehát minden esetben az írott szabályokhoz képest a megfelelést vizsgálja.

Az ellenőrzés feladata, hogy adatokat, tényeket tárjon fel az intézményben folyó tevékenységről, illetve a tevékenységek által elért eredményekről.

Az ellenőrzés célja, hogy a feltárt adatok, tények alapján olyan intézkedéseket lehessen hozni, amelyekkel az esetleges hibák, problémák kijavíthatók. Ehhez azonban az ellenőrzés - eredményeit elemezni kell, ez a folyamat az értékelés.

Az ellenőrzés fajtái

KÜLSŐ:

- ◆ Ágazati ellenőrzés (Oktatási és Kulturális Minisztérium, OH, szakértők bevonásával)
- ◆ Fenntartó ellenőrzés: a KT. törvény alapján a fenntartó ellenőrzi a közoktatási intézmény
  - gazdálkodását,
  - működésének törvényességét,
  - a szakmai munka eredményességét,
  - a gyermek-és ifjúságvédelmi tevékenységet,
  - a tanuló és gyermekbaleset megelőzése érdekében tett intézkedéseket

BELSŐ:

- ◆ Intézményi szintű ellenőrzés.

A nevelő és oktató munka irányítása és ellenőrzése, valamint a nevelőtestület jogkörébe tartozó döntések előkészítése, végrehajtásuk szakszerű megszervezése és ellenőrzése a tagóvodavezető feladata.

Az óvodán belül folyó munka eredményeinek feltárásához, nyomon követéséhez, folyamatos javításához feltétlenül szükség van a belső ellenőrzés megszervezésére: ez képezi ugyanis az intézményi értékelés és a minőségbiztosítás alapját.

Az óvodai belső ellenőrzés rendjét a nevelési programban foglaltakon túl évente az óvodai munkaterv részeként összeállított ellenőrzési terv határozza meg.

Az ellenőrzés területei az intézményben

a) közoktatás-specifikus ellenőrzések

- ◆ a gazdálkodás ellenőrzése (takarékos gazdálkodás, bizonylatolás rendje, költségvetési beszámolók készítése, megfelelés a jogszabályoknak stb.),
- ◆ jogszabályoknak megfelelő működés ellenőrzése (belső szabályzatok megléte, jogszabályokkal való összhang, felülvizsgálatuk rendszeressége, az ügyvitel rendje, tanügyi nyilvántartások kezelése stb.),
- ◆ nevelő-oktató munka ellenőrzése.

b) nem közoktatás specifikus ellenőrzések

- ◆ munkavédelmi ellenőrzés,
- ◆ közegészségügyi ellenőrzés,
- ◆ tűzvédelmi ellenőrzés.

Az ellenőrzés típusai

Aszerint, hogy az ellenőrzés kinek a feladata, az intézményi belső ellenőrzésnek négy típusa van:

- ◆ vezetői ellenőrzés: igazgató, tagóvoda vezető,
- ◆ csoportos: ellenőrzésre alakult munkacsoport,
- ◆ egyéni ellenőrzés: önellenőrzés,
- ◆ külső szakértő által vezetett ellenőrzés.

Az ellenőrzés módszerei

- ◆ A dokumentumelemzés,
- ◆ megfigyelés (lehet tervezett vagy spontán),
- ◆ írásos kikérdezés (kérdőív),
- ◆ interjú (egyéni vagy csoportos),
- ◆ gyermekek által készített produktumok vizsgálata - gyermeki teljesítmények felmérése,
- ◆ gyermeki készségek fejlődésének mérése,
- ◆ Készségek, képességek, személyiség fejlődésének mérése.

A pedagógiai munka ellenőrzése elsősorban az alábbi területekre terjed ki

a) A pedagógusok nevelő-oktató munkáján belül

- ◆ a gyermek- óvodapedagógus,
- ◆ a szülőkkel való kapcsolattartásra,

- ◆ a nevelő és oktató munka színvonalára a foglalkozásokon és az óvodai napirend folyamán.

Ezen belül különösen fontos ellenőrzési területek:

- ◆ a nevelő előzetes felkészülése és tervező munkája,
- ◆ kezdeményezés felépítése és szervezése,
- ◆ a kezdeményezésen alkalmazott módszerek,
- ◆ a gyermekek ellenőrzése és értékelése,
- ◆ a gyermekek munkája és magatartása, valamint a pedagógus egyénisége, magatartása a kezdeményezéseken, játék közben és az egész napi nevelés során,
- ◆ a helyi program követelményeinek teljesítése,
- ◆ a felzárkóztatás és a tehetséggondozás,
- ◆ az óvodán kívüli foglalkozások szervezése, az ezeken való részvétel,
- ◆ a gyermek - és ifjúságvédelmi feladatok ellátása,
- ◆ a pedagógusokra bízott csoportszoba rendezettsége, dekorációja.

b) A gyermekek óvodai munkáján belül:

- ◆ a helyi programban előírt követelményekre,
- ◆ a csoportban végzett tevékenységére,
- ◆ a gyermek magatartására, viselkedésére, fegyelmezettségére.

Az óvodás gyermekek fejlődésének ellenőrzése folyamatos megfigyeléssel és személyiséglapon történő rögzítésével történik (tanév vége) a helyi programban rögzített elérhető követelményszint alapján.

Az intézményi belső ellenőrzési program tervezése és megvalósulása során figyelniük kell arra, hogy minden esetben megfeleljünk az ellenőrzéssel szemben támasztott követelményeknek: konkrétság, objektivitás, folyamatosság, tervszerűség.

Mérés

A mérés az ellenőrzésnek az a módszere, amely legtöbbször a gyermekek által nyújtott teljesítmények kimutatására szolgál.

Az óvodában alkalmazott mérések:

A mérést végző személy alapján:

- ◆ belső mérést (a tantestület bármely tagja végezheti),
- ◆ külső mérést (kutató, szakértő, szaktanácsadó végezheti).

A mérés tárgya szerint:

- ◆ gyermeki képességek, készségek mérése,
- ◆ és a neveltségi szintmérést.

A mérés tervezése során arra figyelemmel kell lenniük, hogy a tudásszint-mérések eredményei önmagukban nem nyújtanak kellő alapot sem a gyermeki személyiség, sem a pedagógus munkájának értékeléséhez. Nagyon fontos, hogy ezeket a méréseket kiegészítsük a teljesítmények háttérét is megvilágító eljárásokkal (pl.: személyiségvizsgálatok, klímavizsgálatok, szociometriai mérések stb.).

Az intézményi nevelő-oktató munka ellenőrzésének részeként az alább meghatározott méréseket kell elvégezni az előírt időközönként.

a) A pedagógusok körében

- ◆ iskolai klíma vizsgálata (kétévente) felelős: igazgató,
- ◆ SWOT analízis: erősségek és gyengeségek, lehetőségek és veszélyek feltárása (kétévente) felelős: igazgató,
- ◆ a pedagógusok értékorientációs vizsgálata (ötévente, illetve a pedagógiai program felülvizsgálata vagy módosítása esetén).

b) A szülők körében: a szülői elégedettség mérése

- ◆ csoportos interjú keretében minden osztályban a tanév utolsó szülői értekezletén, ill. az óvodában évente.

Felelős: óvodapedagógusok

- ◆ kérdőíves módszerrel

Az óvodában az iskolakészültség szint mérését már januárban elvégzi az óvodapedagógus, és ennek megfelelően kéri a pedagógiai szakszolgáltató véleményét a megerősítéshez problémák esetén.

Ezen kívül az óvodában nem mérjük direkt módon a gyermekek „teljesítményét”, mert osztjuk Vekerdy Tamás véleményét, hogy az óvodában a gyermekekkel nem feladatlapokat tölteni, hanem játszani kell...

Értékelés

Célja, feladata, az értékeléssel szemben támasztott követelmények, fajtái

Az értékelés a központi oktatásirányítás, a fenntartó és a közoktatási intézmény által elfogadott dokumentumokban megfogalmazott pedagógiai célkitűzéseket hasonlítja össze a tényleges működés eredményeivel. A működés eredményeit, bemutató adatokat, információkat az ellenőrzés tárja fel. Az értékelés tulajdonképpen szembesítést jelent: az elért eredményeket vetjük össze a kitűzött célokkal.

Fázisai:

a) előkészítés

- ◆ a célok megfogalmazása, az adatgyűjtés módszerinek kiválasztása,

b) folyamat vagy eredményvizsgálat,

c) az eredmények elemzése, minősítése, döntések megfogalmazása.

Az értékelés szerepe kettős:

- ◆ minősíteni az elért eredményeket, értékeket, és így megerősíti az eddigi tevékenység helyességét, vagy, feltárhatja a hibákat, hiányosságokat, és így a korrekció, a fejlesztés szükségességét fogalmazhatja meg.

Az értékeléssel szemben támasztott követelmények:

- ◆ nyilvános: az értékelés szempontjai és eredményei minden érintett számára hozzáférhetőek, személyre szóló: azaz konkrét, és figyelembe veszi az egyén jellemzőit,
- ◆ szakszerű: az értékelés eszközszerkezete és módszerei megfelelnek a pedagógiai, mérésmetodikai követelményeknek, ösztönző hatású: a követelményekhez való közelítést szolgálja és megerősítő jellegű - folyamatos és kiszámítható.

Az értékelés lehet külső vagy belső értékelés

Az értékelés szintjei a közoktatásban:

- a) országos (ágazati) szintű értékelés: erről az oktatási miniszter gondoskodik az Oktatási Hivatal útján,
- b) regionális (területi) szintű értékelés: a megyéknél nagyobb területre (régiókra) kiterjedő értékelések,
- c) fenntartói értékelés: a közoktatási törvény alapján a fenntartónak értékelnie kell a közoktatási intézmény pedagógiai programjában meghatározott feladatok végrehajtását, valamint a pedagógiai-szakmai munka eredményességét,
- d) intézményi szintű értékelés.

Ennek a következő területekre kell kiterjednie:

- ◆ a pedagógiai munka folyamatának és eredményességének értékelése (a tanulói - teljesítmény vizsgálata, a közoktatási intézmény egészének értékelése),
- ◆ az intézmény gazdálkodása,
- ◆ az intézmény ügyviteli munkája,
- ◆ az intézmény nevelő és oktató munka feltételeinek vizsgálata.

Az értékelés tervezésekor célszerű rögzíteni az alábbiakat:

Az értékelés mely területekre terjed ki? (Mit értékelünk?)

- ◆ Ki végzi?
- ◆ Kiket értékel?
- ◆ Milyen szempontok alapján?
- ◆ Mikor, milyen időközönként történik az értékelés?
- ◆ Milyen módszerek, eszközök segítségével történik az értékelés?
- ◆ Mi az értékelendő tevékenység, folyamat elvárt szintje?

A nevelő-oktató munka intézményi szintű értékelésének szempontjai:

- ◆ az óvoda működését jellemző legfontosabb adatok (gyermeklétszám, gyermekcsoportok pedagógusok és technikai dolgozók létszáma, beiskolázási adatok stb.),
- ◆ a nevelő- és oktatómunka feltételeinek alakulása (az intézményi költségvetés legfontosabb mutatói, tárgyi feltételek: épületek, helyiségek, berendezések, tantárgyi szakmai anyagok stb.),
- ◆ a személyiségfejlesztéssel, közösségfejlesztéssel kapcsolatos nevelői tevékenység - eredményessége (, csoportközösségek fejlődése, szabadidős tevékenységek, magatartási és viselkedési rendellenességek, gyermek- és ifjúságvédelem, veszélyeztetett és hátrányos helyzetű tanulók, gyermekek),
- ◆ a pedagógusok nevelő- és oktatómunkája (módszerek, pedagógiai módszerek, továbbképzések, személyes példamutatás, óvodán kívüli nevelési feladatok ellátása stb.),

- ◆ az óvoda és a helyi társadalom kapcsolata (külső kapcsolatok, részvétel a helyi közéletben, az intézmény a helyi médiában, az óvoda és nevelőtestületének hírneve),
- ◆ A pedagógusok nevelő és oktató munkájának értékelését az igazgató, az tagintézményvezető folyamatosan szóban és írásban végzik.

A foglalkozások megfigyelésének és értékelésének szempontjai:

- ◆ a kezdeményezés célja és tartalma,
- ◆ a kezdeményezés felépítése és szervezése - az alkalmazott módszerek,
- ◆ a gyermekek aktivitása, munkája és magatartása,
- ◆ a nevelő munkája egyénisége és magatartása – az eredményesség,
- ◆ a gyermek értékelésének megfigyelése.

A pedagógusok munkájának értékelési szempontjai:

a) A gyermekek számára

- ◆ szabadidős programok szervezése (színház-, múzeumlátogatás, kirándulás, mikulás ünnepség, anyák napja, teadélutánok).
- ◆ az óvodai ünnepélyek, évfordulókról megemlékezések,
- ◆ rendezésében való szerepvállalás. (az előre vállalt feladatokon túl is),
- ◆ a nevelők, a szülők és a gyerekek együttműködését, kapcsolatát erősítő programok szervezése, segítése, részvétel,
- ◆ intézményi szintű kirándulások, táborszervezése, segítése, részvétel,
- ◆ hátrányos helyzetű, felzárkóztatásra szoruló gyermekek gondozása,
- ◆ intézményi tanulmányi, sport és kulturális versenyek, vetélkedők szervezése,
- ◆ a tehetséges gyermekek részvételének biztosítása és felkészítése a különféle intézményen belüli és kívüli versenyekre, vetélkedőkre.

b) Folyamatos, aktív részvétel a nevelőtestület és a szakmai munkaközösség tevékenységében

- ◆ szerepvállalás a nevelőtestület aktuális feladataiban,
- ◆ továbbképzéseken való részvétel, folyamatos önképzés,
- ◆ a továbbképzéseken hallottak hasznosítása, továbbadása a nevelőtestület tagjainak,
- ◆ pályázatokon való részvétel,
- ◆ az intézményi munka javítása új ötletekkel, az ötletek kivitelezése, megvalósítása (innováció).

c) Munkaköri kötelezettségeken túli feladatvállalások - díjazás nélküli intézményi feladatok ellátása

- ◆ pályakezdő kollégák munkájának segítése,
- ◆ önként vállalt feladatok a nevelőtestület közösségi életében.

d) Az intézmény képvisellete

- ◆ bekapcsolódás az intézményen kívüli szakmai-pedagógiai, illetve érdekképviselői tevékenységbe,
- ◆ érdeklődés a közszégi rendezvények, események iránt, azokon való részvétel.

e) Óvodai nevelő - oktató munka színvonala

- ◆ előzetes felkészülés a kezdeményezésekre,

- ◆ a gyermekek életkorához, a didaktikai feladatokhoz illeszkedő módszerek, szemléltetés, szervezeti formák, ellenőrzés és értékelés,
- ◆ a gyermekek munkája és magatartása az óvodai életben,
- ◆ a nevelő munkája, megnyilvánulásai és magatartása - motiválás és differenciálás a kezdeményezésekkor.

g) A nevelő különböző megbízatásainak eredményes, jó színvonalú teljesítése.

h) Személyes példamutatás

- ◆ a gyermekekkel, a szülőkkel, a nevelőtársakkal szemben betartja a pedagógus etika alapvető normáit,
- ◆ magatartása, viselkedése, öltözködése, a munkához való viszonya példamutató a gyermekek számára,
- ◆ elfogadást, figyelmet, megértést sugárzó stílus, hangnem és viselkedés jellemzi

i) Munkafegyelem, a munkához való viszony

- ◆ a munkaköri köteleességek teljesítése,
- ◆ a kezdeményezések pontos és eredményes megtartása,
- ◆ pontos adminisztrációs munka,
- ◆ a különféle feladatok határidőre történő elvégzése,
- ◆ a rábízott csoportszoba rendje, tisztasága.

A csoportok tevékenységének, fejlődésének értékelési szempontjai:

- ◆ a gyermekcsoportok életét jellemző legfontosabb adatok (létszám, fiúk lányok aránya, új tanulók, távozók),
- ◆ a csoport szociális összetétele,
- ◆ a csoport társas szerkezete, a közösségi struktúra,
- ◆ neveltségi szint (magatartás, társas viselkedés, beilleszkedési és magatartási zavarokkal küzdő gyermekek),
- ◆ a közösségi tevékenység (önkormányzás szintje, közös programok, rendezvények),
- ◆ kapcsolat a szülői házzal (családlátogatások, szülői értekezletek tapasztalatai, a szülők kapcsolata az intézménnyel).

PROGRAMELLENŐRZÉS,ÉRTÉKELÉS, ÖNÉRTÉKELÉS, MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS

Az óvodavezető feladata a program végrehajtásának átfogó **ellenőrzése, értékelése**. Ehhez a munkához szükség szerint javasolt a szaktanácsadók, szakértők, speciális szakképzettségű emberek / pszichológus, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus, logopédus stb. / bevonása.

- ◆ Az óvodai **minőségbiztosítás** lényege, hogy a szervezeti működés minden pontján értékeljük az óvodai tevékenységeket. Ennek méréséhez, vizsgálatához standard kérdőíveket használunk. A kérdőívek elemzése, értékelése alapján a tevékenységek tökéletesítésére törekszünk. Ez az alapja a **minőségi** óvodapedagógiai munkának.

- ◆ Feladatunk, hogy a szakmai célkitűzéseinket és az intézmény működését közelítsük egymáshoz, a gyermekek, a szülők, a pedagógusok, valamint a fenntartó igényeinek kielégítése céljából.
- ◆ Az ellenőrzés és értékelés szempontjait és szabályozását az IMIP teljesítményértékelés fejezete tartalmazza.

IX. AZ INTÉZMÉNYBE JELENTKEZŐ GYERMEKEK FELVÉTELÉNEK ELVEI

Az óvodai felvétel, átvétel, jelentkezés alapján történik. Az óvodába a gyermek 2,5 életévének betöltése után vehető fel. A szülő gyermeke óvodai felvételét, átvételét bármikor kérheti.

Az újonnan jelentkező gyermekek fogadása az óvodai nevelési évben folyamatosan történik.

A gyermeket elsősorban abba az óvodába kell felvenni, átvenni, amelynek körzetében lakik, illetőleg, ahol szülője dolgozik. Az óvodai felvételtől, átvételtől a tagóvoda vezetője dönt.

Ha az óvodába jelentkezők száma meghaladja a felvehető gyermekek számát, az óvodavezető, több óvoda esetén az óvoda fenntartója bizottságot szervez, amely javaslatot tesz a felvételre.

Az óvoda - beleértve a kijelölt óvodát is - köteles felvenni, átvenni azt a gyermeket, aki óvodai nevelés keretében folyó, iskolai életmódra felkészítő foglalkozáson vesz részt, ha lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye a körzetében található (kötelező felvételt biztosító óvoda). A kijelölt óvoda, ha a gyermeket nem köteles felvenni, átvenni, a gyermek felvételét csak helyhiány miatt tagadhatja meg.

ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT

A Pedagógiai Program érvényességi ideje a nevelő testület határozata alapján érvényes:

A Pedagógiai Program nyilvánossága biztosított. Megtalálható:

- vezetői irodában,
- Alacska Község Honlapján , Berente Község Honlapján
- az óvodai beiratkozás alkalmával, a szülők tájékoztatása a Pedagógiai Program tartalmáról

A helyi nevelési keretprogram módosításának indokai:

- törvényi tartalmi szabályozások változása,
- szervezeti átalakítás,
- ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt,

Felülvizsgálat: Folyamatosan évente

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Berentei Tündérkert Óvoda Pedagógiai Programját a nevelőtestület egyhangúlag elfogadta.

Dátum: Berente, 2016. november 03.

.....
intézményvezető

A Berentei Tündérkert Óvoda Pedagógiai Programját az intézményegységek szülői munkaközösségei megismerték egyetértésüket kinyilvánították:

Dátum: Berente, 2016. november 03.

Szülői Szervezet képviselője

Szülői Szervezet képviselője

A Berentei Tündérkert Óvoda Pedagógiai Programját a fenntartó Berente Község Önkormányzata tudomásul vette.

.....
Polgármester

A Berentei Tündérkert Óvoda Pedagógiai Programját a fenntartó Alacska Község Önkormányzata tudomásul vette.

.....
Polgármester

A Berentei Tündérvilla Óvoda Pedagógiai Programját Berente-Alacska Települések Óvodai Intézményfenntartó Társulása tudomásul vette.

.....

Társulás Elnöke